ಶಿರೂರು ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯ ವಿರಚಿತ

ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಸಂಪುಟ

(ಭಾಗ ಒಂದು)



ಸಂಪಾದಕರು:
ಡಾ. ಕಬ್ಬಿನಾಲೆ ವಸಂತ ಭಾರದ್ವಾಜ

ಪ್ರಕಾಶಕರು:
ಫಣಿಗಿರಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ ಶಿರೂರು

ಶಿರೂರು ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯ ವಿರಚಿತ

ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಸಂಪುಟ

[ಭಾಗ-ಒಂದು]

ಸಂಪಾದಕರು
ಡಾ. ಕಬ್ಬಿನಾಲೆ ವಸಂತ ಭಾರದ್ವಾಜ

ಫಣಿಗಿರಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ
ಶಿರೂರು, ಬೈಂದೂರು ತಾಲೂಕು
ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲೆ - ೫೭೬೨೨೮

Shiroor Phaniyappayya virachita Yakshagana Prasanga Samputa [Part-I] Edited by Dr. Kabbinale Vasantha Bharadwaj (Mob: 99450 55534) and published by Umesh Shirur (94483 53910) for Phani Giri Pratishthana, Shiroor, Byndoor Taluk, Udupi District, Karnataka 576228.

Year of Publication : 2022

No.of Pages : 290

Price : Rs. 300/-

Paper Used : 70 gsm Maplitho

Size : 1/8 demi

Printed at : Techfiz. Inc., 60/46/2, 10th B Main, 1st Block, Jayanagar, Bengaluru - 560011

ಅರ್ಪಣೆ

ನನ್ನ ಅಣ್ಣಂದಿರಾದ

ದಿ|| ಶಿರೂರು ದೇವಪ್ಪಯ್ಯ

ದಿ|| ಶಿರೂರು ಪರಮೇಶ್ವರಯ್ಯ

ಮತ್ತು

ದಿ|| ಪ್ರಭಾಕರಯ್ಯ ಇವರಿಗೆ

ಉಮೇಶ ಶಿರೂರು

ಪ್ರಸಂಗಪ್ರಸ್ತಾವನೆ

ಶ್ರೀ ಶಿರೂರು ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಐದು ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಸಂಕಲನಗೊಂಡಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ 'ಮದಾಲಸಾಪರಿಣಯ'ವು ಭಾಗವತಪುರಾಣದ ಕಥೆಯಾದರೆ 'ನಹುಷೋದ್ಭವ'ವು ಪದ್ಮಪುರಾಣದ ವಸ್ತು. 'ಭೂಮಿಕಾಪರಿಣಯ' ಮತ್ತು 'ಶ್ವೇತಚಂದ್ರಿಕೆ'ಗಳು ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಆಖ್ಯಾನಗಳಾದರೆ ಕೊನೆಯ 'ಶ್ರೀ ಅಬ್ಯಾಡಿ ಕ್ಷೇತ್ರಮಹಾತ್ಮೆ'ಯು ಸ್ಥಳಪುರಾಣವನ್ನು ಆಧರಿಸಿದೆ. ಸ್ವತಃ ಯಕ್ಷಗಾನ ಭಾಗವತರಾಗಿದ್ದ ಶಿರೂರು ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ವಿವಿಧ ಛಂದೋಬಂಧಗಳು ಕರತಲಾಮಲಕವಾಗಿದ್ದವು. ಜೊತೆಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತ–ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಂಡಿತ್ಯವೂ, ರಂಗನಿರ್ವಹಣೆಯ ಕೌಶಲವೂ ಅವರಿಗೆ ಒಲಿದು ಬಂದಿತ್ತು. ಸುಮಾರು ಹದಿನೈದು ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದ ಅವರು ನೂರಾರು ಪ್ರಾಚೀನ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಬರೆದಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅನೇಕ ತಾಡವಾಲೆ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದರು. ಮೂಲಿಕೆ ವೆಂಕಣ್ಣಕವಿಯ 'ಮಾನಸಚರಿತ್ರೆ' ಎಂಬ ಅಪೂರ್ವಪ್ರಸಂಗದ ತಾಳೆಗರಿ ಮತ್ತು ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಇವರ ಸಂಗ್ರಹದಿಂದಲೇ ಲಭ್ಯವಾದವು ಎಂಬುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇವರು ರಚಿಸಿದ 'ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಗಾರುಡಿ' ಮತ್ತು 'ವಾಜಿಗ್ರಹಣ' ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಈಗಾಗಲೇ ಮುದ್ರಣವಾಗಿದ್ದು, ಈಗ ಈ ಮೇಲಿನ ಪ್ರಸಂಗಪಂಚಕಗಳು ಸಂಪುಟರೂಪದಲ್ಲಿ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವುದು ಸಂತಸದ ಸಂಗತಿ. ಈ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಕವಿಪ್ರತಿಭೆ ಸಾಧಿಸಿದ ಸಾಹಿತ್ಯಸೌಂದರ್ಯದ ಬಗೆಗೆ ಪ್ರಾಸ್ತಾವಿಕವಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಬರೆಯಲು ನನಗೆ ಮುದವೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು 'ಕಾವ್ಯ'ವೆಂದು ಕರೆದು, ಅವುಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದವರನ್ನು ಪ್ರಸಂಗಕರ್ತರೆಂದು ಕರೆಯದೆ 'ಕವಿ'ಗಳೆಂದೇ ಹೆಸರಿಸ ಬೇಕೆನ್ನುವುದು ನನ್ನ ಹೆಬ್ಬಯಕೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿರುವ ಕಾವ್ಯದ ಚೆಲುವನ್ನು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಸಹೃದಯರ ಮುಂದೆ ತೋರಣಗಟ್ಟಬೇಕೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಭಾಷೆ, ಅಲಂಕಾರ, ವರ್ಣನೆ, ಛಂದೋಬಂಧಗಳು, ಸಂವಾದರಮ್ಯತೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿನಿಷ್ಠೆ ಮುಂತಾಗಿ ಅದರ ಹಾಸುಬೀಸುಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪೃಥಕ್ಕರಿಸಿ ನೋಡಬಹುದು.

ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಶೈಲಿ :

ಈ ಪ್ರಸಂಗಗಳ ನಡುಗನ್ನಡ ಶೈಲಿ ಯಕ್ಷಗಾನಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪುವಂತಹುದು. ಸಂಸ್ಕೃತ-ಕನ್ನಡಗಳ ಹದವರಿತ ಮಿಶ್ರಣದಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಹಜಸೌಂದರ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತದ ಸೂದ (ಅಡುಗೆಯವನು), ಆಖು (ಇಲಿ), ದುಹಿತೃ (ಮಗಳು), ಅಬ್ದಷೋಡಶ (ಹದಿನಾರರ ಹರೆಯ), ಚಲನಸಖ (ಅಗ್ನಿ) ಮುಂತಾದ ಪದಗಳ ನಡುವೆ ಅಚ್ಚಗನ್ನಡದ ಉಲಿ (ಕೂಗು), ಸಾಣೆಯಲಗು (ಹರಿತವಾದ ಬಾಣ), ನೆಗಹು (ಎತ್ತು), ನೊರಜು (ಕ್ಷುಲ್ಲಕ ಕೀಟ), ಬೆನಕ (ವಿನಾಯಕ), ಹಂದೆ (ಹೇಡಿ), ಹೊಳಲು (ಪಟ್ಟಣ), ಹೊಲಬು (ಪರಿಚಯ), ಕೆಳದಿ (ಗೆಳತಿ), ಆಲವಟ್ಟ (ಬೀಸಣಿಗೆ) ಮುಂತಾದ ಹಲವಾರು ಶಬ್ದಗಳು ಪ್ರಸಂಗದ ಸಾಹಿತ್ಯಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿವೆ. 'ಸಖಿ' ಎಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತದಂತೆ ಪುಲ್ಲಿಂಗರೂಪದಲ್ಲೇ ಬಳಸಿದುದು, 'ಸರ್ವ' ಶಬ್ದವನ್ನು 'ಸರ್ಬ' ಎಂಬ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿರುವುದು, 'ಗಾರ್ಹಸ್ಥ್ಯ' ಎಂಬುದು 'ಗಾರಿಹಸ್ಥ್ಯ'ವೆಂಬ ವಿರಳೋಚ್ಚಾರದಲ್ಲಿ ಮೈದಳೆದಿರುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ ಗಮನಾರ್ಹ. 'ಹೇರಳ'ವೆಂಬುದರ ಮೂಲರೂಪ 'ಹೇರಾಳ'ವೇ ಹೌದು! ಆಳವಾದ ಕಡೆ ಹೇರನ್ನು ಹಾಕುವುದು ಎಂಬುದು ಅದರ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿ. ಗದುಗಿನಭಾರತ, ತೊರವೆ ರಾಮಾಯಣಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಯೋಗವಿದೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ 'ಎವಗೆ' (ನಮಗೆ), 'ಏವೆನ್' (ಏನು ಮಾಡಲಿ), 'ಏಸರ' (ಎಷ್ಟರ), 'ಐಸಲೇ' (ಹೌದಲ್ಲಾ), 'ಪಳಂಚು' (ತಾಗು) ಇವೇ ಮುಂತಾದ ಅಪೂರ್ವ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದುದು ಆಧುನಿಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮರೆಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಕನ್ನಡಭಾಷಾ ಪದಸಂಪತ್ತಿಯನ್ನು ಉಳಿಸಬೇಕೆಂಬ ಕವಿವಾಂಛೆಗೆ ನಿದರ್ಶನಗಳಾಗಿವೆ. ಇನ್ನು ಮತ್ತರಳೆ, ಮತ್ಸುತ, ಮದ್ರಮಣಿ, ಮಜ್ಜನಕ ಮುಂತಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಪದಪ್ರೀತಿಯೊಂದಿಗೆ, ಸಂಸ್ಕೃತ-ಕನ್ನಡ ಪದಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿದ ಅರಿಸಮಾಸವನ್ನು ಮೈಲಿಗೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯದೆ ಪಾವಾಧೀಶ, ಸಜ್ಜಾಲಯ, ತಾವರ್‍ಯೋದರ, ಮೇಲುಪಂಕ್ತೀಶ, ನಾಕದೂರು ಇತ್ಯಾದಿ ಪದಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದುದೂ ಗಮನಾರ್ಹ.

ಇದರೊಂದಿಗೆ ಕವಿಯ ದೇಸೀಪ್ರೀತಿಯನ್ನೂ ನಾವು ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಒಂದೆರಡು ಉದಾಹರಣೆಗಳು:

ಖಳನೆನ್ನೊಳು ಕಾದಿ । ಸೋತನು ।
ಬಳಿಕಾ ಮಾಯಕದಿ ॥
ತಳೆಯುತ ಸೂಕರ ರೂಪದಿ ಬೆರಸಲು ।
ಅಳುಕದೆ ನಾ ಪೊಸ । ಹಿಳುಕಿನೊಳೆಸೆಯಲು ॥ (1-210)

ಇಲ್ಲಿಯ 'ಬೆರಸು' ಅಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡುಹೋಗು ಎಂಬರ್ಥದ ಕುಂದಾಪುರ ಪರಿಸರದ ಆಡುಮಾತು.

ಈಕೆ ಎನ್ನನು ಹೊರತು ಅನ್ಯಪುರುಷರನು ತಾ
ನೀಕೆನೆಂಬುದ ತಿಳಿದು ಎನ್ನ ॥
ತಾ ಕೊಲಲು ಶಿಶುವನಪಹರಿಸಿ ಪಿತಮಾತೆಯರ
ಶೋಕಾಬ್ಧಿಗೊಳಿಸಿದ ದುರಾತ್ಮ ॥ (2-295)

"ಅನ್ಯಪುರುಷರನು ತಾ ನೀಕೆ" ಎಂಬಲ್ಲಿ ಇಣುಕಿನೋಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬರ್ಥದ ದೇಸೀಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ('ಇಣುಕು' ಎಂಬುದೇ 'ನೀಕು' ಆಗಿರಬೇಕು.) ಕುಂದಗನ್ನಡದಲ್ಲೇ ರಚನೆಗೊಂಡ ಒಂದು ಪದ್ಯವನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ವಡ್ಯ ಕೇಂಡ್ಕಣ್ಕ್ ಸುದ್ದಿ । ನಡೆದದ್ದೇಳ್ತೆವು ಬುದ್ಧಿ ।
ಗಿಡದಡ್ಡಂಡ್ಕಂಡು ಕೇಂಡೆವು । ಅವರಾಡ್ದ ಮಾತ ।
ಗಿಡದಡ್ಡಂಡ್ಕಂಡು ಕೇಂಡೆವು ॥ (2-298)

ವಡ್ಯ, ಎಡ್ಯ, ಕೇಂಡ್ಕಣ್ಕ್, ಅಂಡ್ಕಂಡ್, ಕೇಂಡೆವು ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ಸುಂದರ. ಇನ್ನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಗಾದೆಮಾತುಗಳೂ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೆಳೆಯುವಂತಿವೆ. "ಜಲದೊಳು ಬಿದ್ದ ಲವಣದಂದದಿ ಕರಗುತಿಹನು", "ಹರಿಯುವ ನಾವೆಯನು ನಡುನೀರೊಳದ್ದಿದ ತೆರದೊಳೆಸಗಿದೆಯಾ", "ಕನಸಿನಲಿ ಕಂಡೋಗರವ ಸವಿದುಂಡ ಜನರುಂಟೆ" ಇತ್ಯಾದಿ.

ದೇಶದೇಶಾಧಿಪತಿಗಳಿಗೋಲೆಯನು ಚರರು ।
ಬೇಸರದೆ ಕೊಡುತ ಸಂಚರಿಸಿ ॥ (5-33)

ಇಲ್ಲಿ 'ಬೇಸರದೆ' ಎಂಬುದು 'ಬೇಸರಿಸದೆ' ಎಂಬ ನಿಷೇಧರೂಪದಲ್ಲಿರುವುದು ವಿಶೇಷ ಪ್ರಯೋಗವೇ ಸರಿ. ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಭಾರತದಲ್ಲೂ ಈ ಪ್ರಯೋಗವಿದೆ. ("ಹತ್ತಿದರು ಬೇಸರದೆ ಕಲುದರಿಗಳಲಿ ಬಹಳ ಶ್ವೇತಪರ್ವತವ" - ಸಭಾ : 3-57) 'ನಮ್ಮಿಂದ ಹರಿವ ಯತ್ನದೊಳು ನಿನಗೆ' (1-289) ಇಲ್ಲಿ 'ಹರಿ' ಎಂಬುದು 'ಸಾಧ್ಯವಾಗು' ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿದೆ. ("ಹರಿವುದಿದು ನಯಶಕ್ತಿಗೆಂಬುದ"-ಕೃ-ವ್ಯಾ ಸಭಾ : 1-41) ಆಡುಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ಹೀನಾರ್ಥ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಅಲಂಕಾರ ಮತ್ತು ವರ್ಣನೆ :

ಈ ಕವಿಗೆ ಉಪಮಾಲಂಕಾರಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ರೂಪಕಾಲಂಕಾರವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಪ್ರೀತಿ. ಮುನಿಕುಲಾಬ್ಧಿಚಂದ್ರಮ, ಪೂರ್ಣೇಂದುಮುಖಿ, ಖಳಕುಲಾಬ್ಧಿಶಶಾಂಕ, ಮನ್ಮಥನರಗಿಣಿ, ಚರಣಾಬ್ಜ, ಕೀರ್ತಿಲತೆ, ಕೋಲಮಳೆ ಮುಂತಾದ ಪದಪ್ರಯೋಗಗಳಿಂದ ಇದು ಸುವ್ಯಕ್ತ. 'ಮನೋರಥದ ಕೈ ಬೆಳೆದುದು', 'ಸವೆದುದೊಂದಬ್ದ' ಮುಂತಾದ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅಮೂರ್ತವನ್ನು ಮೂರ್ತಗೊಳಿಸುವ ಕವಿಹೃದಯವಿದೆ.

ನಂದನವನದಲ್ಲಿರುವ ಕಲ್ಪತರುವಿನಲ್ಲಿ ಅಶೋಕಸುಂದರಿಯು ಆವಿರ್ಭವಿಸಿದಾಗ ಪಾರ್ವತಿಯು ಅವಳನ್ನು ಕಂಡು ಬಣ್ಣಿಸುವ ಒಂದು ಪದ್ಯ ಹೀಗಿದೆ:

ಅರರೆ ಹಿಮಕರನುದಿಸಿದನೊ ಹರ
ಶಿರದೊಳಿಹನವನಲ್ಲ ಪಂಕಜ
ವರಳಿತೋ ಜಲವಿಲ್ಲವುದಯಿಸ
ಲರಿದು ಸುದತಿಯ ವದನವೊ ॥

ಮದನನನು ಹರನುರಿಸಿದನುಯೆಂ
ಬುದಕೆ ರತಿಯೈತಂದಳೆಂಬೆನೆ
ಮುದವಿಹುದು ವದನದೊಳು ರತಿಯ
ಲ್ಲದು ತರುಣಿಕುಲರತ್ನವು ॥ (2-41, 42)

ಇಲ್ಲಿಯ ಕಲ್ಪಕತೆ ಮನೋಹರವಾದುದು. ಅಶೋಕಸುಂದರಿಯ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವಲ್ಲಿ ಅನನ್ಯವಾದ ರೀತಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು. "ಇದು ಅಚ್ಚರಿಯೇ ಸರಿ! ಚಂದ್ರೋದಯವಾಯಿತು ಎನ್ನೋಣವೇ? ಚಂದ್ರನು ಶಿವನ ಜಟಾಜೂಟದಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ! ತಾವರೆಯು ಅರಳಿತು ಎನ್ನೋಣವೇ? ಇಲ್ಲಿ ಸರೋವರದ ನೀರೇ ಇಲ್ಲ. ಇದು ಈ ಸುಂದರಿಯ ಮುಖವೇ ಸತ್ಯ! ಕಾಮದಹನದ ಬಳಿಕ ರತಿಯೇ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಳೆಂದು ಭಾವಿಸೋಣವೇ? ಅವಳ ಮುಖದಲ್ಲಿ ದುಃಖದ ಛಾಯೆಯಿಲ್ಲ! ಹಾಗಾದರೆ ಇವಳು ರತಿಯಲ್ಲ; ಕನ್ಯಾರತ್ನವೇ ಹೌದು!" ಎಂದು ಪ್ರಕಾರಾಂತದಿಂದ ಅಶೋಕ ಸುಂದರಿಯನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಿದ ರೀತಿ ಎಷ್ಟೊಂದು ಸೊಬಗಾಗಿದೆ!

ಇನ್ನೊಂದು ನಗರವರ್ಣನೆ 'ಮದಾಲಸಾ ಪರಿಣಯ'ದಿಂದ:

ಅಹಹಾ ಏನೆಂಬೆ ಸೋಜಿಗವ । ಇಲ್ಲಿ ।
ಬಹುಸಂಭ್ರಮದೊಳಿರುತಿರ್ಪ ಪಟ್ಟಣವ ॥
ಸುರಪುರವನು ಧಿಕ್ಕರಿಸುತ । ಇರು ।
ತಿರುವುದು ಸೊಬಗನೇನೆಂಬೆನ್ನೈ ಸತತ ॥
ವರಮನೋಹರವಾಗಿ ತೋರ್ಪ । ಪುರ ।
ವರವಿದಾಳುವ ಧರಣಿಪನಾವನಿರ್ಪಾ (1-178)

ಅಭಿನಯಕ್ಕೆ ಆಸ್ಪದವೀಯುವಂತಹ ಪದ್ಯರಚನೆಯಿದು. ಆರಂಭದ 'ಅಹಹಾ' ಎಂಬ ಉದ್ಗಾರವೇ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾದುದು. ಯುಗ್ಮಪಾದಗಳಲ್ಲಿರುವ ಅಂತ್ಯಪ್ರಾಸದೊಂದಿಗೆ ಸೋಜಿಗ, ಸಂಭ್ರಮಗಳನ್ನು ಸರಳವಾದ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ನಾದಮಯಗೊಳಿಸಿದ ರೀತಿ ಮನೋಹರವಾದುದು.

ಸಂವಾದದ ಚೆಲುವು :

ಹುಂಡಾಸುರ ಮತ್ತು ಅಶೋಕಸುಂದರಿಯರ ನಡುವಿನ ಸಂವಾದಭಾಗ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮನಿವೇದನೆ ಮತ್ತು ನಿರಾಕರಣೆಗಳ ರಸಪಾಕ.

ಬಾಳುವೀ ಯವ್ವನವ ವ್ಯರ್ಥದಿ
ಹಾಳುಗೆಡಹುತ ಮುಂದೆ ವಾರ್ಧಿಕ
ಕಾಲದೊಳು ಪತಿಯೊಲಿಸಲೇನ್ ಫಲ
ಲೋಲನಯನೆ ॥

ಲೋಕನಿಂದೆಯು ಬೇರಹುದು ಹಿರಿ
ಯಾಕೆ ವಲ್ಲಭೆಯೆನುತ ಬರಿದವಿ
ವೇಕಕೆಡೆಗೊಡದೆನ್ನನೊಲಿಸು ಪಿ
ನಾಕಿಯಣುಗೆ ॥ (2-65, 66)

ಎನಲೆಂದಳೆಲವೊ ಪಿಂದುದಿಸಿದ ರೇವತಿ
ಯನು ಮುಂದೆ ದ್ವಾಪರದಿ ।
ಜನಿಸುವ ಬಲರಾಮನೊಲಿಸುವನೆಂದಿದ
ರನು ಪಿಂದೆ ನುಡಿದಿರ್ಪರು ॥

ಅದರಂತೆ ಎನ್ನ ಭವಿಷ್ಯವ ಜನನಿಯು
ಮೊದಲೆ ಪೇಳಿಹಳದನು ।
ವಿಧಿಯ ಮೀರೆನು ನಹುಷನ ಹೊರತನ್ಯರ
ಮದುವೆಯಾಗೆನು ನಿಶ್ಚಯ ॥ (2-67, 69)

ಹಿರಿಯ ವಯಸ್ಸಿನ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಬಾರದೆಂಬ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಿಬಂಧನೆ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಮೀರಿದ ಪೌರಾಣಿಕ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಿಸಿರುವುದು ಕುತೂಹಲಕರವಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಸಂವಾದ ಭೂಮಿಕೆಗೆ ತರ್ಕದ ಬಲ ಬಂದಂತಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಹೆಣ್ಣುಶಿಶುವಿನ ಜನನದಿಂದ ವಂಶೋದ್ಧಾರವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ವಿಚಾರಸರಣಿಯೂ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಮಾಜದ ಪ್ರತಿಗಾಮೀಧೋರಣೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಆದರೆ ಇದು 'ರಾಕ್ಷಸಚಿಂತನೆ' ಎಂಬುದು ಸಮಾಧಾನಕರ ಸಂಗತಿ.

ಅಣುಗರುದಿಸುವ ಕುರುಹನರಿತರೆ
ಹನನಗೊಳಿಪುದು ಗರ್ಭವನು ಹೊರ
ತಣುಗೆಯುದಿಸಿದರಿರಲಿ ವಂಶಚ್ಛೇದವೆಂತಹುದು ॥ (2-143)

'ಮದಾಲಸಾಪರಿಣಯ'ದಲ್ಲಿ ಮದಾಲಸೆಯ ಗೆಳತಿಯಾದ ಕುಂಡಲೆ ಮತ್ತು ಋತಧ್ವಜನ ಪ್ರಶ್ನೋತ್ತರದಲ್ಲಿ ಸಹೃದಯ ಸಂವಾದದ ಸೊಬಗಿದೆ.

ಚಾರುಗಾತ್ರದ ಸುಂದರಾಸ್ಯದ
ವೀರ ನೀನಾರೇನು ಕಾರಣ
ಘೋರರಾಕ್ಷಸ ಪುರಕೆ ಬಂದ ವಿ
ಚಾರವೇನು ॥

ಚಾರಣನೊ ಸುರನೋ ಮಹೋರಗ
ನಾರು ನೀ ಧಾರಿಣಿಯ ನರರಿಗೆ
ಸೇರಲಸದಳವೀ ಪುರವ ನೀ
ನಾರುಯೆನಲು ॥ (1- 206, 207)

ಸುಂದರಾಸ್ಯೆ ಕೇಳೆ । ಪುಷ್ಪಸು ।
ಗಂಧಿನಿ ಗುಣಶೀಲೆ ॥
ಇಂದೆನ್ನಯ ನಿಜದಂದವ ನಿನ್ನೊಡ
ನೊಂದ ಬಿಡದೆ ಸಾನಂದದೊಳುಸುರುವೆ ॥

ಅರಸ ಶತ್ರುಜಿತನು । ಎಂಬನ ।
ತರಳ ಋತಧ್ವಜನು ॥

ದುರುಳನ ಬಾಧೆಯ ಹರಿಸಲು ಗಾಲವ
ವರಮುನಿಯಾಶ್ರಮಕ್ಕೈದಿದೆ ನಂತರ ॥ (1-208, 209)

ರಾಜ-ರಾಣಿಯರ ಸಂವಾದ ಭಾಗವೊಂದನ್ನು ನೋಡಿ :

ಎಡಗಣ್ಣು ಅದುರುತಿದೆ । ಪ್ರಾಣೇಶ ಮ ।
ತ್ತೆಡಭುಜ ಕುಣಿಯುತಿದೆ ॥
ತಡೆದೊಂದು ದಿನ ನಾಳೆಗೆ । ಪೋಗಲು ಬಹು ।
ದಡವಿಯ ಮೃಗಬೇಟೆಗೆ

ನರದೌರ್ಬಲ್ಯದೊಳಾಗುವದಂಗ ।
ಸ್ಫುರಣವು ಕೇಳೆಲೆಗೆ ॥
ಬರಿದದನರಿಯದೆ ದುಃಶಕುನವಿದೆಂ ।
ದರೆ ನಂಬಿಕೆ ಹೇಗೆ (4-37,39)

ಇಲ್ಲಿ ದುಃಶಕುನಗಳನ್ನು ನಂಬದೆ, ಅಂಗಸ್ಫುರಣೆಗೆ ಮನುಷ್ಯನ ನರದೌರ್ಬಲ್ಯವೇ ಕಾರಣವೆಂಬ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮನೋಭಾವವು ಸ್ಥಾನಪಡೆದಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ತುಂಬಿನಿಂತ ಇಂತಹ ಹಲವಾರು ಸಂವಾದಭಾಗಗಳು ವಾಚಿಕಾಭಿನಯಕ್ಕೆ ಹೇಳಿಮಾಡಿಸಿದಂತಿವೆ.

ಛಂದೋಬಂಧಗಳು :

ಸಂಪ್ರದಾಯನಿಷ್ಠರಾದ ಈ ಕವಿಗೆ ಪುರಾತನ ಛಂದೋಬಂಧಗಳ ಬಗೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಒಲವು. ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ-ತ್ರಿವುಡೆ, ಕಾಂಭೋದಿ-ಝಂಪೆ, ಸಾಂಗತ್ಯ-ರೂಪಕ, ಕೇದಾರಗೌಳ-ಅಷ್ಟ, ಸುರುಟಿ-ಏಕ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪದ್ಯಬಂಧಗಳು ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಮುದ್ದಣನನಂತಹ ಕವಿಗಳು ಸೃಜಿಸಿದ ಪ್ರಯೋಗಶೀಲ ಬಂಧಗಳ ಕಡೆಗೂ ಇವರ ದೃಷ್ಟಿ ಹರಿದಿದೆ. ಉದಾ:

ಮಾತನಾಡೇ । ಮದಗಜಯಾನೆ ।
ಯಾತಕೀಪರಿ ಭಯಗೊಳುತಿಹೆ ಜಾಣೆ ।
ನಿ-ನ್ನಂತರಕಾಣೆ ।
ಜ-ಗದಿ ಸುಪ್ರವೀಣೆ ॥
ವನಿತೆ ನಿನ್ನಯ ಪುರವಾವಲ್ಲಿ ಪೇಳು ।
ಜನನಿ ಜನಕರಾರೆಂದೆನುವುದ ಪೇಳು ॥

ಶೋ-ಕಿಪೆ ಯಾಕೆ ತಾಳು ।
ಧೈ-ರ್ಯವ ಹೊಂದು ಏಳು ॥ (1- 191, 192)

ಮೋಹನಾಂಗಿ ಮರುಗುವುದೇನೇ ।
ಬಾಹನೆ ಮಡಿದಿರ್ದ ಪತಿ ಹಂಸಯಾನೆ ।
ದುಃಖಿಪೆ ಬರಿದೇನೇ । ಸ್ಯೆ । ರಿಸು ಶುಕಗಾನೆ ॥

ವಿಧಿಲಿಖಿತವ ಮೀರಲದಕಾರಿಗಹುದೆ ।
ಸದನದೊಳಿರ್ದರು ಬಿಡದದು ಮುಗುದೆ ।
ವ್ಯ । ರ್ಥದಿ ಮರುಗುವುದೆ । ಸಾ । ಕಿದು ಬಿಡು ಬರಿದೆ ॥ (4-92, 93)

'ಛಂದೋವತಂಸ' ಎಂಬ ಈ ಛಂದೋಬಂಧಗಳ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ವರಣಸಹಿತವಾದ ಗಣಗಳನ್ನು ತಂದು ಅವುಗಳಿಗೆ ಅಂತ್ಯಪ್ರಾಸದ 'ಮುಡಿ'ಯನ್ನು ತೊಡಿಸಿ ಸೃಜನಶೀಲತೆಯನ್ನು ತಂದಿರುವುದು ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಗೆ ಹೊಸ ಬನಿಯನ್ನು ನೀಡಿದೆ.

ಪೂ । ಗೋಲಸನ್ನಿಭ ಲಾಲಿಸಿವಳ । ಮೂಲಸ್ಥಿತಿಯನು ॥
ಪೇಳುವೆನು ಸುಶೀಲೆಗಾದ । ಹಾಳುಗತಿಯನು ॥

ಗಂ । ಧರುವಪತಿ ವಿಶ್ವಾವಸುವಿನ । ತರಳೆ ಈಕೆಯು ॥
ತೆರಳೆ ವನದಿ ತಿರುಗುತಲ್ಲಿ । ಇರಲಿಕೀಕೆಯು ॥ (1-195, 196)

ಇಲ್ಲಿಯೂ 'ಅತೀತಾಕ್ಷರ'ದ ಚೆಲುವಿದೆ. ಮುದ್ದಣಕವಿಯ ಪ್ರಸಂಗಪದ್ಯಗಳ ಪ್ರಭಾವ ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ.

ಲಾಟಾನುಪ್ರಾಸದ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲವೆಡೆ ಸಾಧಿಸಲಾಗಿದೆ. ಉದಾ:

ಹರಿಕುಲಜ ಕೇಳಿಂತು ನೃಪಸುತ ।
ಹರಿಣನೇತ್ರೆಯ ನೆನೆದು ಹಾಹಾ ।
ಹರಿಗಮನೆ ಹರಿವೇಣಿ ಹರಿಭಾಸುರೆ ಸುಹರಿವರ್ಣೆ ॥
ಹರಿಜನರಸಿಸಮಾನೆ ಶೋಕವ ।
ಹರಿಸು ಬಾರೆಂದೆನುತ ಮರುಗುತ ।
ಹರಿಕುಲೋದ್ಭವನಿಂತು ಮನ ತರಹರಿಸುತಿರುತಿರಲು ॥ (1-286)

"ಚಂದ್ರವಂಶಜನಾದ ಪರೀಕ್ಷಿತನೆ! ಕೇಳು. ಜಿಂಕೆಯ ಕಣ್ಣುಳ್ಳವಳನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತಾ ಹಂಸಗಮನೆಯೆ, ನಾಗವೇಣಿಯೆ, ಚಂದ್ರಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವಳೆ,

ಬಂಗಾರಬಣ್ಣದ ಮೆಯ್ಯವಳೆ, ಮನ್ಮಥನ ಮಡದಿಯಾದ ರತಿಯನ್ನು ಹೋಲುವವಳೆ, ಈ ನನ್ನ ಶೋಕವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸು ಎಂದುಚಂದ್ರವಂಶಸಂಜಾತನಾದ ಕುವಲಯಾಶ್ವನು ದುಃಖಿಸಿದನು." ಇಲ್ಲಿ 'ಹರಿ'ಶಬ್ದಕ್ಕಿರುವ ವಿವಿಧಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಇದೇ ತೆರನಾದ ಇನ್ನೊಂದು ರಚನೆ:

ಹಂಸವಾಹನನರಸಿ ಭಾರತಿ ।
ಹಂಸಮುಖಿ ತ್ರಿಜಗಜ್ಜನನಿ ಕಲ ।
ಹಂಸಗಮನೆ ನಿಧಾನೆ ವೀಣಾಪಾಣಿ ವಾಗ್ದೇವಿ ॥
ಹಂಸಶತಸಂಕಾಶೆ ಮುನಿಕುಲ ।
ಹಂಸವಂದಿತೆ ಸರ್ಪವೇಣಿ ಸು ।
ಹಂಸನೇತ್ರೆಯೆ ಹಂಸರಿಪುಸೇವಿತೆ ನಮೋಯೆಂದ ॥ (1-303)

"ಬ್ರಹ್ಮದೇವನ ರಾಣಿ ಸರಸ್ವತಿಯೆ! ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ವೇದವಾಣಿಯೆ! ಮೂರುಲೋಕದ ಮಾತೆಯೆ! ಹಂಸಗಾಮಿನಿಯೆ! ವೀಣಾಪಾಣಿಯಾದ ಶಾರದೆಯೆ! ಸೂರ್ಯಶತಪ್ರಭೆಯುಳ್ಳವಳೆ! ಪರಮಹಂಸಾದಿಗಳಿಂದ ವಂದಿಸಲ್ಪಡುವವಳೆ! ನಾಗವೇಣಿಯೆ! ಕಮಲದಳಾಕ್ಷಿಯೆ! ವಿರಾಗಿಗಳಿಂದ ಪೂಜಿತೆಯಾದವಳೆ! ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು." ಇಲ್ಲಿಯೂ 'ಹಂಸ' ಶಬ್ದವನ್ನು ನಾನಾರ್ಥಗಳಿಂದ ಬಳಸಲಾಗಿದೆ.

ಜಯತು **ವಾಣೀನಾಥ** ಜಯ **ಸರೋರುಹಜಾತ** ।
ಜಯತು **ಲೋಕಾಧೀಶ** ಜಯ **ಸತ್ಯಲೋಕೇಶ** ।
ಜಯತು **ಜನದಾತಾರ** ಜಯ ಸೃ**ಷ್ಟಿಕರ್ತಾರ**
ಜಯತು **ಭಯದೂರ ಧೀರ** ॥
ಜಯತು **ಗುಣಮಂದಾರ** ಜಯ **ಕುಜನಸಂಹಾರ** ।
ಜಯತು **ಶ್ಯಾಮಲವರ್ಣ** ಜಯ ಸುಗುಣ**ಪರಿಪೂರ್ಣ**।
ಜಯತು **ಮನ್ಮಥರೂಪ** ಜಯ ದೇವ**ಕುಲದೀಪ**
ಜಯಜಯೆಂದಡಿಗೆಡೆದನು॥ (3-26)

ಈ ವಾರ್ಧಕಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಒಳಪ್ರಾಸದ ಚೆಲುವಿದೆ. ಗೇಯತೆಯಲ್ಲಿ ಇದರ ಮನೋಹರತೆ ಅತಿಶಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾದ ಹಲವು ಛಂದೋಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡನ್ನು ನಿದರ್ಶನಾರ್ಥವಾಗಿ ನೋಡಬಹುದು:

॥ **ರಾಗ ಬೇಗಡೆ - ಅಷ್ಟತಾಳ** ॥

ಭಳಿರೆ ಭೂಮಿಪಕುಲಶಿರೋಮಣಿಯೆ । ಮೆಚ್ಚಿದೆನು ನಿನ್ನಯ ।
ಬಲುತರಾತಿಥ್ಯಕ್ಕೆ ಗುಣಮಣಿಯೆ ॥
ಇಳೆಯೊಳಗೆ ನಿನ್ನಂಥ ಧಾರ್ಮಿಕ
ಬಲುಪರಾಕ್ರಮಿ ಸದ್ಗುಣಾನ್ವಿತ
ಕುಲಜರಾಳ್ವಿಕೆಯೊಳಗೆ ಸಿಗರೆಂ
ಬುಲುಹು ತುಂಬಿದೆ ಜಗದೊಳೆಲ್ಲವು ॥ (4-219)

॥ **ರಾಗ ಮುಖಾರಿ-ಏಕತಾಳ** ॥

ಸುರಪಾಲ ಲಾಲಿಸೆಮ್ಮ ಗೋಳ । ಸುರಲೋಕಕೀಗ ।
ದುರುಳ ಮಹಿಷನೆಂಬ ಖೂಳ ॥
ಪರಿವಾರವನೊಡಗೊಂಡೆಮ್ಮಯ ಪುರ
ವರವನು ಮುತ್ತುತ ಸೂರೆಯ ಗೈದೆ
ಲ್ಲರಬಡಿದೋಡಿಸಿ ಲೂಟಿಯೊಳೆಲ್ಲವ
ಪುರಕೊಯ್ದುಹ ಭಯವಹುದು ಪರಾಕೆ ॥ (3-38)

॥ **ರಾಗ ನವರೋಜು - ಏಕತಾಳ** ॥

ಲಾಲಿಸು ರಾಜಲಲಾಮ । ನರ
ಪಾಲ ಕೃಪಾಂಬುಧಿಸೋಮ ॥
ಶ್ರೀಲಲನಾಪತಿ । ಪಾಲಿಸಿದನು ಕರು ।
ಣಾಳು ದಯದಿ ಕುಲ । ದೇಳಿಗೆಯಾದುದು ॥ (2-181)

॥ **ರಾಗ ನೀಲಾಂಬರಿ - ರೂಪಕತಾಳ** ॥

ಅಕಟಕಟೀ ಪರಿ ದುರ್ವಿಧಿ ।
ಪ್ರಕಟಿಸುತೀ ಪರಿಯಾಯಿತೆ ।
ಸಕಲರ ಹಗೆತನ ಫಲಿಸಿದು
ದಕೆ ಫಲವಿಂತಾಯ್ತೆ ॥ (5-158)

ಕಥಾವಸ್ತುವಿನ ಸಂಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಯಕ್ಷಗಾನೀಯತೆ ಕಂಡು ಬರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಮೊದಲ ಪ್ರಸಂಗ 'ಮದಾಲಸಾಪರಿಣಯ'ದ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಮದಾಲಸೆಯ ತತ್ತ್ವಬೋಧೆ ಭಾಗವತದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಯಕ್ಷಗಾನದ ದೃಶ್ಯನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಮನಗಂಡ ಕವಿಹೃದಯ

ಅದನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಪದ್ಮಪುರಾಣೋಕ್ತವಾದ 'ನಹುಷೋದ್ಭವ'ದಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಗಾನಕ್ಕೆ ಹೊಂದುವಂತಹ ದೃಶ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸಿ ಅದನ್ನು ನವರಸಭರಿತವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿರುವುದು ಕವಿಪ್ರತಿಭೆಯ ಫಲ. 'ಶ್ರೀ ಅಬ್ಯಾಡಿ ಕ್ಷೇತ್ರಮಹಾತ್ಮೆ' ಸ್ಥಳಪುರಾಣವಾದರೂ ಪೌರಾಣಿಕಪಾತ್ರಗಳ ಸಮಾಮೇಲನದಿಂದ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಮೆರೆಯುವಂತಿದೆ. 'ಭೂಮಿಕಾ ಪರಿಣಯ' ಮತ್ತು 'ಶ್ವೇತಚಂದ್ರಿಕೆ'ಗಳು ಕಾಲ್ಪನಿಕವಾದರೂ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಸಮಂಜಸವಾದ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಸಾರುವಲ್ಲಿ ಸಫಲವಾಗಿವೆ. 'ಭೂಮಿಕಾ ಪರಿಣಯ'ದ ಕಥೆಯನ್ನು ಕವಿಯ ಸುಪುತ್ರ ಶ್ರೀ ಉಮೇಶರೇ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ನೀಡಿದ್ದರೆ, 'ಶ್ವೇತಚಂದ್ರಿಕೆ'ಯ ಕಥೆಯನ್ನು ಭಾಗವತ ನರಸಿಂಹದಾಸರಿಂದ ಪಡೆಯಲಾಗಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳು, ರಾಕ್ಷಸರು, ಗಂಧರ್ವರು, ಮುನಿಗಳು, ಸರ್ಪರಾಜ, ರಾಜರು, ರಾಜಕುಮಾರರು, ರಾಜಕುಮಾರಿ, ಕಿರಾತ, ಕಿರಾತಕನ್ಯೆ, ದುಷ್ಟಮಂತ್ರಿ, ಚೋರರು, ಜನಸಾಮಾನ್ಯರೇ ಮುಂತಾದ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಪಾತ್ರಗಳು ರಂಗವೇರಿ ಯಕ್ಷಗಾನದ ಆಹಾರ್ಯವೈಭವವನ್ನು ಸಾಕಾರಗೊಳಿಸಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗುವಂತಿವೆ.

ಶ್ರೀ ಶಿರೂರು ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಷಾಸೌಂದರ್ಯ, ಛಂದೋಬಂಧಗಳ ಸೃಜನೆ, ಅಲಂಕಾರ ಮತ್ತು ವರ್ಣನೆಗಳ ಕಾವ್ಯಾತ್ಮಕತೆ, ಮಾರ್ಗ ಮತ್ತು ದೇಸಿಗಳ ಸಮನ್ವಯ, ಅಭಿನಯಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾದ ಪದಪ್ರಯೋಗ ಮುಂತಾದ ಹಲವಾರು ಕೌಶಲಗಳು ಇಡಿಕಿರಿದಿವೆ. ಜೀವನವನ್ನು ಕಲೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಸಂವರ್ಧನೆಗಾಗಿ ಮುಡಿಪಾಗಿಟ್ಟ ಕವಿವರ್ಯರು ತಾವು ರಚಿಸಿದ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಮುದ್ರಣವಾಗುವುದನ್ನು ನೋಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಬೇಸರದ ವಿಚಾರವಾದರೂ ಅವರ ಸುಪುತ್ರರು ಆ ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿರುವುದು ಮೆಚ್ಚಬೇಕಾದ ಸಂಗತಿ. ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳ ಸಂಸ್ಮರಣೆಗಾಗಿಯೇ 'ಫಣಿಗಿರಿ' ಎಂಬ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಸರಸ್ವತೀಪೂಜೆಗೆ ತೊಡಗಿರುವುದನ್ನು ಎಲ್ಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಪ್ರಿಯರ ಪರವಾಗಿ ನಾನು ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅಭಿನಂದಿಸುತ್ತೇನೆ. ಶ್ರೀ ಶಿರೂರು ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯ ವಿರಚಿತ 'ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಸಂಪುಟ'ವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವ ಸಾಹಿತ್ಯಕಲಾಸೇವೆಯ ಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನು ನನಗೆ ನೀಡಿರುವುದಕ್ಕಾಗಿ 'ಫಣಿಗಿರಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ'ದ ಸರ್ವಸದಸ್ಯರಿಗೆ ನಾನು ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ಡಾ. ಕಬ್ಬಿನಾಲೆ ವಸಂತ ಭಾರದ್ವಾಜ

ಕೃತಜ್ಞತೆ

ಈ ಸಂಪುಟದ ಸಂಪಾದಕರಾದ
ಡಾ. ಕಬ್ಬಿನಾಲೆ ವಸಂತ ಭಾರದ್ವಾಜ ಅವರಿಗೆ,
ಬೆನ್ನುಡಿ ಬರೆದು ಶುಭಹಾರೈಸಿದ
ಶ್ರೀಧರ ಡಿ. ಎಸ್. ಅವರಿಗೆ,
ಸುಂದರವಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸಿಕೊಟ್ಟ
ಓಂಶಿವಪ್ರಕಾಶ, Techfiz. Inc., Bangalore ಅವರಿಗೆ
ಮತ್ತು
ಫಣಿಗಿರಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದ ಎಲ್ಲಾ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ

ಉಮೇಶ ಶಿರೂರು

ನನ್ನ ಅಪ್ಪಯ್ಯ
ಶಿರೂರು ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯ

ಶಿರೂರು ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ 75ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ವರ್ಷ ಹಲವು ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವು ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಗಳ ಕವಿಯಾಗಿ, ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಸಂಗ್ರಹಕಾರರಾಗಿ, ತಾಡವಾಲೆ ಗ್ರಂಥಗಳ ಅಧ್ಯಯನಶೀಲರಾಗಿ, ಮೇಳಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕರಾಗಿ, ಭಾಗವತರಾಗಿ, ಯಕ್ಷಗುರುಗಳಾಗಿ ಸೇವೆಸಲ್ಲಿಸಿದ ಮಹಾನ್ ವ್ಯಕ್ತಿ. ನಾನು ಇವರ ಮಗ ಎಂದು ಬಹಳ ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ನಮ್ಮ ತಂದೆಯವರ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಆಶಯ ಈಗ ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದೆ. ನಾಡಿನ ಹೆಸರಾಂತ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಡಾ. ಕಬ್ಬಿನಾಲೆ ವಸಂತ ಭಾರದ್ವಾಜರು ನಮ್ಮೊಡನೆ ಕೈಜೋಡಿಸಿ ಈ ಕೃತಿಗೆ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿರುವುದು ಹೆಮ್ಮೆಯ ಸಂಗತಿ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಅಪ್ಪಯ್ಯನ ಕುರಿತು ನನಗೆ ತಿಳಿದಿರುವ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರೇಮಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವುದು ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯ ಎಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಈ ಲೇಖನ.

ಕುಟುಂಬದ ಹಿನ್ನಲೆ

ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ತಾಮ್ರಶಾಸನದ ದಾಖಲೆ ಮೂಲಕ ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜರ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಇಂತಿದೆ: ಶಕವರ್ಷ 1396 ಅಂದರೆ 1474ನೆ ಇಸ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದ ತಾಮ್ರಶಾಸನದ ಪ್ರಕಾರ ಸಾಗರ ಸೀಮೆಯ ಮಕ್ಕಿಮನೆ ಕಲ್ಗಲ್ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಹಾಡುವಳ್ಳಿ ಅರಸರ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಶಾನುಭೋಗಿಕೆಗಾಗಿ ಆಗಿನ ಕುಂದಾಪುರ ತಾಲೂಕಿನ ಶಿರೂರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜರು ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದರು. ಆ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ನರಸಪ್ಪಯ್ಯ ಮತ್ತು ವೆಂಕಮ್ಮರಿಗೆ ಮೂವರು ಗಂಡುಮಕ್ಕಳು. ಅವರಲ್ಲಿ ಎರಡನೇ ಮಗ ದೇವಪ್ಪಯ್ಯ (ಕಾಲ 1878 ರಿಂದ 1936) ಮೊದಲ ಎರಡು ಮದುವೆಯಿಂದ ಸಂತಾನಭಾಗ್ಯ ದೊರೆಯದ ಕಾರಣ ಮೂರನೇ ಬಾರಿಗೆ ತಮಗಿಂತ 40ವರ್ಷ ಚಿಕ್ಕವರಾದ ಬಸರೂರುಕೆರೆ ಕಟ್ಟೆ ಸುಬ್ರಾಯ ಭಟ್ರ ಮಗಳು

ಗೌರಮ್ಮ ಅವರನ್ನು ಮದುವೆಯಾದರು. ಗೌರಮ್ಮ ಅವರು ಎಂಟು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹಡೆದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯ ಸಂತಾನವೇ ನನ್ನ ಅಪ್ಪಯ್ಯ ಶಿರೂರು ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯ. ಇವರಿಗೆ ಮೂವರು ತಮ್ಮಂದಿರು, ನಾಲ್ವರು ತಂಗಿಯರು. ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರ ದೊಡ್ಡಪ್ಪ ಸಂಭಯ್ಯ, ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯ. ಸಂಭಯ್ಯನವರ ಕುಟುಂಬ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ ಸಿರ್ಸಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದರೆ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರು ಮರವಂತೆಯಲ್ಲಿ ಶಾನುಭೋಗಿಕೆ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರು. ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರಿಗೆ ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳು. ಮಂಜುನಾಥಯ್ಯ, ಪದ್ಮನಾಭಯ್ಯ ಮತ್ತು ವಾಸುದೇವಯ್ಯ. ಪದ್ಮನಾಭಯ್ಯನವರು ಆಯುರ್ವೇದಿಕ ವೈದ್ಯರಾಗಿ, ಯಕ್ಷಗಾನ ಅರ್ಥಧಾರಿಯಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಾಗಿದ್ದವರು. ಅವರು ಉತ್ತರಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೊನ್ನಾವರ ತಾಲೂಕಿನ ಹೈಗುಂದದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಜೀವನ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಹೈಗುಂದ ಡಾಕ್ಟರೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅನಂತರ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸಮೀಪದ ಉಪ್ಪೋಣಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದರು. ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪಯ್ಯ ಅವರನ್ನು ಪದ್ದಣ್ಣಯ್ಯ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಆಗಾಗ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಭೇಟಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಪದ್ಮನಾಭಯ್ಯ ಆಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಯಕ್ಷಗಾನ ತಾಳಮದ್ದಳೆ ಅರ್ಥಧಾರಿ ಯಾಗಿದ್ದು ಹೊನ್ನಾವರ ಕುಮಟಾ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಹೆಸರು ವಾಸಿಯಾಗಿದ್ದರು. ವಾಸುದೇವಯ್ಯ ಚಿಕ್ಕವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಇಹಲೋಕ ತ್ಯಜಿಸಿದ್ದು ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನಮಾಹಿತಿ ಇಲ್ಲ. ಮರವಂತೆಯಲ್ಲಿ ಶಾನುಭೋಗಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಮಂಜುನಾಥಯ್ಯ ತಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ವಿಧಿವಶರಾಗಿದ್ದು ಅವರ ಸುಪುತ್ರರೇ ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಜನಾರ್ದನ್ ಎಂಬ ಮರವಂತೆಯ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವ್ಯಕ್ತಿ. ತಮ್ಮ ಎಂಟನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತಂದೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಜನಾರ್ದನ್ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಶಿರೂರಿನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು (ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯ ನವರ ಮನೆ) ಮುಗಿಸಿ ಬೈಂದೂರಿನಲ್ಲಿ ಎಸ್. ಎಸ್.ಎಲ್.ಸಿ. ಮುಗಿಸಿ ತಂದೆಯವರಿಂದ ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯವಾಗಿ ಬಂದ ಶ್ಯಾನುಭೋಗ ವೃತ್ತಿ ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಮುಂದೆ ಸ್ವಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ವೃತ್ತಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಖಾಸಗಿಯಾಗಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮುಂದುವರೆಸಿ 1966ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದಿಂದ ಬಿ.ಎ. ಪದವಿಪಡೆದು ಅನಂತರ ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಬಿ.ಇಡಿ. ಪದವಿಪಡೆದು ಹೈಸ್ಕೂಲಿನ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ, ಅನಂತರ ಎಂ.ಎ. ಪದವಿ ಪಡೆದು ಜೂನಿಯರ್ ಕಾಲೇಜು ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದರು. ಮರವಂತೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಧನ ಸೇವಾಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿ ಸಮಾಜಸೇವಾ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರು. ನಿವೃತ್ತಿಯ ಅನಂತರ ಮರವಂತೆ ಪಂಚಾಯತಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದ ಉತ್ತಮ ಪಂಚಾಯ್ತೆಂಬ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಗಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ

ಧೀಮಂತ ವ್ಯಕ್ತಿ. ಇತ್ತೀಚಿಗೆ 2021ರ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಹಿರಿಯ ನಾಗರಿಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಕೂಡ ಇವರ ಮುಡಿಗೇರಿದೆ. ಇಂತಹ ಜನಾರ್ದನರು ನಮ್ಮ ಹತ್ತಿರದ ಸಂಬಂಧಿ ಎನ್ನುವುದು ನನಗೆ ಹೆಮ್ಮೆಯ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಅವರ ಮಗ ಯೋಗಿಂದ್ರ ದೂರದ ಲಂಡನ್ ವಾಸಿಯಾಗಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲೆಯನ್ನು ಪಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಬಾಲ್ಯ

ಶಿರೂರು ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರು 1918 ಜುಲೈ ತಿಂಗಳ 6ನೆ ದಿನ ಶಿರೂರು ಗ್ರಾಮದ ದೇವಪ್ಪಯ್ಯ ಮತ್ತು ಗೌರಮ್ಮನವರ ಪ್ರಥಮ ಸುಪುತ್ರನಾಗಿ ಜನಿಸಿದರು. ದೇವಪ್ಪಯ್ಯನವರು ತಮ್ಮ ಮೂರನೆಯ ಪತ್ನಿಯಿಂದ ಪಡೆದ ಮೊದಲ ಮಗುವಿದು. ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳ ಬಳಿಕ ಮನೆಗೆ ಮಗುವಿನ ಆಗಮನ ಎಲ್ಲರನ್ನು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಿತ್ತು. ಅನಂತರ ವೆಂಕಮ್ಮ, ಶಿವರಾಮ, ಸಾವಿತ್ರಿ, ಭವಾನಿ, ಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಸುಬ್ರಾಯ, ಬಾಲಕೃಷ್ಣ ಹೀಗೆ ಒಟ್ಟು ಎಂಟು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹಡೆದರು. ಗೌರಮ್ಮ ಆಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಿರೂರು ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ಎಕ್ರೆ ಗದ್ದೆ ಸಾಗುವಳಿ ಹೊಂದಿದ್ದ ಸಂಪ್ರದಾಯಸ್ಥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಬಾಲ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದರು. ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪಯ್ಯ ಐದು ವರ್ಷಕಳೆದ ನಂತರ ಶಿರೂರಿನಲ್ಲಿಯೇ ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಹತ್ತಿರದ ಬೈಂದೂರಿನ ಶಾಲೆಗೂ ಸೇರಿ ನಾಲ್ಕನೆಯ ತರಗತಿವರೆಗೆ ಓದಿದರು. ಬೈಂದೂರಿನ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಹಿರಿಯ ಸಾಹಿತಿ ಮೊಗೇರಿ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಅಡಿಗರು ನನ್ನ ಸಹಪಾಠಿಯಾಗಿದ್ದರು ಎಂದು ಅಪ್ಪಯ್ಯ ಆಗಾಗ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಉಳಿದ ಸಹಪಾಠಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನಮಾಹಿತಿ ನನಗಿಲ್ಲ.

ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪಯ್ಯನ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ನೋಡಿದಾಗ 1929ರಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಅವರ 11ನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಮಾಡಿ ಅದರ ಅಧ್ಯಯನ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಧ್ರುವಚರಿತ್ರೆ ಪ್ರಸಂಗದ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ 1929ರಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ 1930 ಜನವರಿಯಲ್ಲಿ ಮುಗಿಸಿದ್ದಾಗಿ ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ. ಆಗ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರ ವಯಸ್ಸು ಕೇವಲ ಹನ್ನೊಂದು. ಹೀಗೆ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮುಗಿಸಿ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಆರಂಭಿಸಿದ ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮುಂದೆ 86ರ ಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ಸಾಯುವ ತನಕ ಮುಂದುವರಿಸಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಸಾಹಿತ್ಯಸೇವೆಗೆ ತಮ್ಮ ಜೀವನವನ್ನೇ ಮುಡಿಪಾಗಿಟ್ಟರು. ಇವರ ಓದು ನಾಲ್ಕನೆಯ ತರಗತಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆ ಓದುವ ಬರೆಯುವ ಜ್ಞಾನಹೊಂದಿದ್ದರು.

ಯಕ್ಷಗಾನ ಜ್ಞಾನದ ಜೊತೆಗೆ ಲೋಕಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರು ಮನೆತನದ ಆಸ್ತಿಯ ಮೇಲುಸ್ತುವಾರಿಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ತಂದೆಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡ ತೊಡಗಿದರು. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ತಂದೆ ದೇವಪ್ಪಯ್ಯ ವಿಧಿವಶರಾದಾಗ ದೊಡ್ಡಸಂಸಾರದ ಹೊರೆ ಇವರ ಮೇಲೆ ಬಿತ್ತು. ಹಿರಿಯ ಮಗನಾಗಿ ಸಂಸಾರದ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹೊತ್ತರು. ತಂದೆ ತೀರಿಹೋದಾಗ ಇವರ ಕಿರಿಯ ತಮ್ಮನಿಗೆ ಎರಡು ವರ್ಷ. ಹದಿನೆಂಟರ ಹರೆಯಕ್ಕೆ ತಾಯಿ, ತಮ್ಮ, ತಂಗಿಯರ ಜೊತೆಗೆ ದೊಡ್ಡ ಆಸ್ತಿಯ ಉಸ್ತುವಾರಿ. ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟ ಬಿರುಸಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲ ಹಾಗೂ ವಿಶ್ವದ ಎರಡನೆಯ ಮಹಾಯುದ್ಧ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲ. ಹೀಗೆ ಹಲವು ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಜೀವನ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡರು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗ, ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತ, ಭಾಗವತ, ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತ ಮುಂತಾದ ಪುರಾಣ ಗ್ರಂಥಗಳ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ತಾಡವಾಲೆ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸಿದರು. ನನಗೆ ದೊರೆತ ದಾಖಲೆಗಳ ಪ್ರಕಾರ 1929 ರಿಂದ 1935ರವರೆಗೆ ಸುಮಾರು ನಲವತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಅವುಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ.

1. ಪ್ರಹ್ಲಾದಚರಿತ್ರೆ :13-6-1932
2. ಕಡಂದಲೆ ರಾಮರಾವ್ ಅವರ ರಾಮಾಂಜನೇಯ ಅಥವಾ ಹನುಮಂತ ಪ್ರತಾಪ : 13-5-1935
3. ಪಾರ್ತಿಸುಬ್ಬ ಬರೆದ ಪಂಚವಟಿ ಮತ್ತು ವಾಲಿ ಸುಗ್ರೀವರ ಕಾಳಗ : 6-4-1932
4. ಅಜಪುರದ ವಿಷ್ಣು ವಿರಚಿತ ಇಂದ್ರಕೀಲಕ : 6-71930
5. ಇಂದ್ರಜಿತು ಮತ್ತು ಮೈರಾವಣ ಕಾಳಗ: 7-4-1932
6. ಸುಬಾಹು ಕಾಳಗ : 25-6-1937
7. ಕುಂಭಕರ್ಣ ಕಾಳಗ : 3-3-1940
8. ರತ್ನಮಾಲಿಕೆಯ ಕಲ್ಯಾಣ ಅಥವಾ ಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರ ವೀರ್ಯರ ಕಾಳಗ : 3-4-1932
9. ಶ್ವೇತಕುಮಾರಚರಿತ್ರೆ : ಕಿರಿಕ್ಕಾಡು ವಿಷ್ಣುಭಟ್ಟ ವಿರಚಿತ
10. ಕರ್ಣಾರ್ಜುನ ಪ್ರಸಂಗ : ಪಾಂಡೇಶ್ವರ ವೆಂಕಟ ವಿರಚಿತ
11. ಶಂಬರಾಸುರ ಕಾಳಗ

12. ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ : ಪಾರ್ತಿಸುಬ್ಬ ವಿರಚಿತ ಪ್ರಸಂಗ : 20 -4-1933
13. ವಿರಾಟಪರ್ವ-ಅಜಪುರದ ವಿಷ್ಣು ವಿರಚಿತ : 17-7-1931
14. ಲವಕುಶರ ಕಾಳಗ ಅರ್ಥಸಹಿತ : 14-10-1936
15. ಕೃಷ್ಣಸಂಧಾನ ದೇವಿದಾಸ ವಿರಚಿತ : 8-10-1931
16. ಧ್ರುವಚರಿತ್ರೆ : ಜನವರಿ 1930 (ಬರೆಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದು 1929ರಲ್ಲಿ)
17. ಪಾರಿಜಾತ ರುಕ್ಮಾವತಿಕಲ್ಯಾಣ : ಹಲಸಿನಹಳ್ಳಿ ನರಸಿಂಹಶಾಸ್ತ್ರಿ ವಿರಚಿತ : 2-2-1931
18. ಕರ್ಣಾರ್ಜುನ ಕಾಳಗ: ಪಾಂಡೇಶ್ವರ ವೆಂಕಟ: 23-7-1932
19. ಗಿರಿಜಾಕಲ್ಯಾಣ : ದೇವಿದಾಸ ವಿರಚಿತ : 1-1-1935
20. ರುಕ್ಮಾಂಗದಚರಿತ್ರೆ : ಹಲಸಿನಹಳ್ಳಿ ನರಸಿಂಹಶಾಸ್ತ್ರಿ ವಿರಚಿತ : 15-7-1937
21. ಅಂಗದಸಂಧಾನ : ಪಾರ್ತಿಸುಬ್ಬ ವಿರಚಿತ: 25-3-1940
22. ಬಾಣಾಸುರನಕಾಳಗ : ವಿಷ್ಣುವಾರಂಬಳ್ಳಿ ವಿರಚಿತ: 16-6-1931
23. ಭೀಷ್ಮವಿಜಯ : ಹಲಸಿನಹಳ್ಳಿ ನರಸಿಂಹಶಾಸ್ತ್ರಿ ವಿರಚಿತ : 22-10-1934
24. ಬಭ್ರುವಾಹನಕಾಳಗ : ದೇವಿದಾಸ ವಿರಚಿತ : 7-11-1931
25. ಅಭಿಮನ್ಯುಕಾಳಗ-ಸೈಂಧವವಧೆ: ದೇವಿದಾಸ ವಿರಚಿತ: 13-9-1931
26. ಸುರಥಸುಧನ್ವರ ಕಾಳಗ : ಮುಲ್ಕಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣಯ್ಯ ವಿರಚಿತ: 13-7-1932
27. ತಾಮ್ರಧ್ವಜನ ಕಾಳಗ : ರತ್ನಪುರದ ರಾಮ ವಿರಚಿತ : 10-7-1935
28. ಘಟೋದ್ಘಚನ ಕಾಳಗ : ಧ್ವಜಪುರದ ನಾಗಪ್ಪಯ್ಯ ವಿರಚಿತ: 21-6-1930
29. ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಾರ್ಜುನ ಕಾಳಗ : ಕಡಂದಲೆ ರಾಮರಾಯ ವಿರಚಿತ (ಇದು ಸಂಪಾದಿತ ಎಂದಾಗಬೇಕು)
30. ವಿದ್ಯುನ್ಮತಿಕಲ್ಯಾಣ : ಹಲಸಿನಹಳ್ಳಿ ನರಸಿಂಹಶಾಸ್ತ್ರಿ ವಿರಚಿತ: 19-12-1936
31. ರತ್ನಾವತಿಕಲ್ಯಾಣ : ಕವಿ ಮುದ್ದಣ ವಿರಚಿತ : 11-11-1934
32. ಕುಶಲವರಕಾಳಗ :ಪಾರ್ತಿಸುಬ್ಬ ವಿರಚಿತ : 19-6-1932
33. ದ್ರೌಪದಿಸ್ವಯಂವರ: ಹಟ್ಟಿಯಂಗಡಿ ರಾಮಭಟ್ಟ ವಿರಚಿತ:9-7-1932

ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲಾ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳು ನಮ್ಮ ಫಣಿಗಿರಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ದಲ್ಲಿದ್ದು ಆಸಕ್ತರು ವೀಕ್ಷಿಸಬಹುದು. ಇವುಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕೂಡ ನಮ್ಮ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ ಮಾಡಿದೆ. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಯಕ್ಷವಾಹಿನಿಯವರ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಯಕ್ಷಪ್ರಸಂಗಕೋಶದ ಮೂಲಕ ಅಂತರ್ಜಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಇವುಗಳ ಸ್ಕ್ಯಾನ್ ಪ್ರತಿ ಲಭ್ಯವಿದೆ.

ಇವಲ್ಲದೆ ಇನ್ನು ಅನೇಕ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳು ಇವೆ. ಅವು ಗೆದ್ದಲು ಹಿಡಿದು ಜೀರ್ಣಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ಗುರುತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಪೀಠ ಪ್ರಶಸ್ತಿಪುರಸ್ಕೃತ ಡಾ. ಕೋಟ ಶಿವರಾಮಕಾರಂತರು ತಮ್ಮ 'ಯಕ್ಷಗಾನಬಯಲಾಟ' ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಒಂದು ವಾಕ್ಯ ನೆನಪಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ: "ಶಿರೂರು ಪಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರು ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರುವದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಆಳವಾಗಿ ಅಭ್ಯಸಿಸಿದ್ದು ಅವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಆಳವಾದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ" ಎಂದು.

ನನಗೆ ತಿಳಿದಿರುವಂತೆ ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪಯ್ಯನಿಗೆ 40ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಪೌರಾಣಿಕ ಪ್ರಸಂಗಗಳ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ತಮ್ಮ ನೆನಪಿನಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಕಂಠಪಾಠವಾಗಿ ಪುಸ್ತಕದ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೆ ಹೇಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿತ್ತು. ನನಗೆ ದೊರೆತ ಒಂದು ದಾಖಲೆಯಲ್ಲಿ 1935ರಲ್ಲಿ (ಅವರ 17ನೆ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ) ಅವರು ತಮ್ಮ ಕಂಠಪಾಠ ಬರುವ ಪ್ರಸಂಗಗಳ ಒಂದು ಪಟ್ಟಿ ತಯಾರಿಸಿರುವುದು ಸಿಕ್ಕಿದ್ದು ಆ ಪಟ್ಟಿ ಹೀಗಿದೆ:

1. ಕರ್ಣಾರ್ಜುನಕಾಳಗ
2. ಚಿತ್ರಸೇನಕಾಳಗ
3. ಬಿಲ್ಲಹಬ್ಬ–ಕಂಸವಧೆ
4. ಲವಕುಶರಕಾಳಗ
5. ಕೃಷ್ಣಸಂಧಾನ
6. ಭೀಷ್ಮಪರ್ವ
7. ಸುಭದ್ರಾಕಲ್ಯಾಣ
8. ಸುಧನ್ವಕಾಳಗ
9. ಪಂಚವಟಿ
10. ವಾಲಿಸುಗ್ರೀವರಕಾಳಗ
11. ದ್ರೌಪದಿಸ್ವಯಂವರ
12. ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನಕಾಳಗ

13. ಅಭಿಮನ್ಯುಕಾಳಗ
14. ಸೈಂಧವವಧೆ
15. ಶಂಬರಾಸುರಕಾಳಗ
16. ಭೀಷ್ಮವಿಜಯ
17. ವಿರಾಟಪರ್ವ
18. ಉತ್ತರಗೋಗ್ರಹಣ
19. ಬಭ್ರುವಾಹನಕಾಳಗ
20.ತಾಮ್ರಧ್ವಜನಕಾಳಗ

ಇದಲ್ಲದೆ ಬಾಯಿಪಾಠ ಬರುವ 'ದೇವದೇವರದೇವಾ' ಮೊದಲಾದ ಸುಮಾರು 36 ತುಂಡು ಪದ್ಯಗಳ ಪಟ್ಟಿಕೂಡ ಇದೆ. ಹೀಗೆ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಏಳೆಂಟು ವರ್ಷ ಸತತ ಯಕ್ಷಗಾನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪುರಾಣ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ವಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಸ್ವಂತ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ಕಲಿತಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಯಾವುದೇ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಪದವಿ ಪರೀಕ್ಷೆ ಪಾಸು ಮಾಡದಿದ್ದರೂ ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ ಮನೆಯ ಪಾಠಶಾಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಸಾಕಷ್ಟು ಜ್ಞಾನ ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪಯ್ಯ ಶಿರೂರು ಪಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರು. ಪ್ರಸಂಗಕಂಠ ಪಾಠದ ಬಗ್ಗೆ ಅವರು ಕೊಲ್ಲೂರು ಮೇಳದಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕರಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ನಡೆದ ಘಟನೆಯೊಂದನ್ನು (ನಾನು ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುದು) ಹೇಳ ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಊರು ಯಾವುದೆಂದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ; ಸುಮಾರು 1955ರ ಸಮಯ. ಕೊಲ್ಲೂರು ಮೇಳದ ಆಟ ನಿಗದಿಯಾಗಿತ್ತು. ಆಟ ವಹಿಸಿಕೊಂಡ ವ್ಯಕ್ತಿ ಒಂದು ಪೌರಾಣಿಕ ಪ್ರಸಂಗ (ದ್ರೌಪದಿ ಸ್ವಯಂವರ) ಆಡುವಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅದರಂತೆ ಆಟ ನಿಗದಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಸಂಜೆ 5ಘಂಟೆಗೆ ಭಾಗವತರು ಬಂದು ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರಲ್ಲಿ 'ಇಂದು ನಿಗದಿಯಾದ ಪ್ರಸಂಗದ ಪುಸ್ತಕ ಸಿಗುತ್ತಿಲ್ಲ ಏನು ಮಾಡುವುದು?' ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈಗಾಗಲೇ ಪ್ರಚಾರವಾಗಿರುವುದ ರಿಂದ ಪ್ರಸಂಗ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಪ್ರದರ್ಶಕರು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ ಆಗ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರು ತಮಗೆ ಕಂಠಪಾಠವಿದ್ದ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಹಾಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಎರಡು ಮೂರು ತಾಸಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ತಮ್ಮ ನೆನಪಿನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಬರೆದು ಆಟನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ಬೆಳಗಿನವರೆಗೆ ಆಟ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಆಟ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಕೂಡ ಮುಂದಿನ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಳೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದು ಭಾಗವತರಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ರಾತ್ರಿ ಬರೆದ ಆ ಹಾಳೆಗಳನ್ನು ನಾನು ನೋಡಿದ್ದೆ. ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಲಿತ ವಿದ್ಯೆ ಕೊನೆಯವರೆಗೆ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಸುಳ್ಳಲ್ಲ.

ತಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಮರಣಾನಂತರ ಮನೆಯ ಯಜಮಾನತ್ವ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಹೆಗಲೇರಿತು. ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟ, ತಾಳಮದ್ದಳೆ ಕೂಟ ಎರಡರಲ್ಲೂ ಆಸಕ್ತಿ ಬೆಳಸಿಕೊಂಡ ಇವರು ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕಲಾವಿದರನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ತಾಳಮದ್ದಳೆ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ನೆರೆಮನೆಯ ವಿನಾಯಕ ಶ್ಯಾನುಭೋಗ, ಅಣ್ಣ ಪದ್ಮನಾಭಯ್ಯ (ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನಮಗ) ಇವರು ಉತ್ತಮ ಯಕ್ಷಗಾನ ತಾಳಮದ್ದಳೆ ಅರ್ಥಧಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದು ಇಂತಹ ಕೂಟಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ವರ್ಷದಲ್ಲಿಮೂರ್ನಾಲ್ಕುಬಾರಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಮೇಳಗಳಿಗೆ ವೀಳ್ಯಕೊಟ್ಟು ಕರೆಸಿ ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಎದುರಿನ ಗದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟ ಆಡಿಸುತ್ತಿದ್ದುದು ಮಾಮೂಲಿಯಾಗಿತ್ತು. ಇದರಿಂದ ಆಕಾಲದ ಹಲವು ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲಾವಿದರು ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪಯ್ಯನ ಸ್ನೇಹಿತರಾಗಿದ್ದರು. ನಮ್ಮ ಅತ್ತೆ (ಅಪ್ಪಯ್ಯನತಂಗಿ) ಸಾವಿತ್ರಿಯವರನ್ನು ಐರೋಡಿ ಸುಬ್ರಾಯಭಟ್ಟರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಅವರು ಕೂಡ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರೇಮಿಯಾಗಿದ್ದು ಇಬ್ಬರೂ ಪತ್ರವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಯಕ್ಷಗಾನ ಪದ್ಯಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಇನ್ನೊಬ್ಬ ತಂಗಿ ಭವಾನಿಯ ಗಂಡ ಎಸ್. ಜಿ. ಭಟ್ಟರು ಮುರುಡೇಶ್ವರದವರಾಗಿದ್ದು ಒಳ್ಳೆಯ ಚಿತ್ರಕಲಾವಿದ ಮತ್ತು ಫೋಟೋಗ್ರಾಫರ್ ಆಗಿದ್ದರು. ದೊಡ್ಡ ತಂಗಿ ವೆಂಕಮ್ಮನನ್ನು ಉಪ್ಪುಂದಕ್ಕೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅವರು ಬಹಳ ಸಣ್ಣ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವಿಧವೆಯಾಗಿ ತವರುಮನೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಕಿರಿಯ ತಂಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಭಟ್ಕಳದ ಹಡೀಲು ಅವಭೃತರ ಮನೆಗೆ ಮಾಡುವೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ಭಾವ ಶಿವರಾಮ ಅವಭೃತ ತಂಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಮುಂಬೈನಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದರು. ತಮ್ಮಂದಿರಲ್ಲಿ ಶಿವರಾಮ ಮತ್ತು ಸುಬ್ರಾಯ ಸರಕಾರಿ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾಪಕ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದರೆ ಕಿರಿಯ ತಮ್ಮ ಬಾಲಕೃಷ್ಣ ಲೋಕೋಪಯೋಗಿ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ತಮ್ಮಂದಿರು ಬೇರೆ ಕಡೆ ಉದ್ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡುದರಿಂದ ನನ್ನ ತಂದೆಯವರು ಮನೆಯಲ್ಲಿನಿಂತು ಕುಟುಂಬದ ಆಸ್ತಿ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ನಿರ್ವಹಿಸತೊಡಗಿದರು. ತಮ್ಮ ಇಪ್ಪತ್ನಾಲ್ಕನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಾರಕೂರಿನ ಪರಮೇಶ್ವರರಾಯರ ಹಿರಿಯ ಪುತ್ರಿ ಗಿರಿಜಾ ಅವರನ್ನು ಲಗ್ನವಾದರು. ಆಗ ನಮ್ಮ ಅಮ್ಮನ ವಯಸ್ಸು 14 ಆಗಿತ್ತು. 1942ರಲ್ಲಿ ಮದುವೆಯಾಗಿರಬಹುದು. ದಿನಾಂಕ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ.

ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ (1938-40) ಮೊಳಹಳ್ಳಿ ಶಿವರಾಯರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಗಳ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆ ಆರಂಭವಾಗಿತ್ತು. ಆಗ ಶಿರೂರು

ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘದ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯಾಗಿ ನೇಮಕವಾದವರು ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪಯ್ಯ. ಸಂಘದ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಊರಿನ ಜನರಿಗೆ ರೇಷನ್ ವಿತರಣೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಸಂಘದ್ದಾಗಿತ್ತು. ಎರಡನೇ ವಿಶ್ವಮಹಾಯುದ್ಧ ಆರಂಭವಾದಾಗ ಜನರಿಗೆ ಆಹಾರ ವಿತರಣೆ ಇವರ ಹೆಗಲೇರಿತು. ಸರಕಾರ ನಿರ್ಧರಿಸಿದ ಪಡಿತರ ವಿತರಣೆ ಮಾಡಬೇಕಿತ್ತು. ಜಾಸ್ತಿ ಸಂಗ್ರಹಮಾಡಿ ಇಡುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಗಾಗ ತಹಸೀಲ್ದಾರರು ಭೇಟಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಿನ ತಪಾಸಣೆ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಆಗ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಯಿಂದ ತನ್ನ ಪಾಲಿನ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಹಾಗೂ ಊರಿನ ಜನರ ವಿಶ್ವಾಸಗಳಿಸಿರುವುದಾಗಿ ಆಗಾಗ ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಊರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಸರಕಾರೀ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಬಂದರೂ ಊಟ ವಸತಿಗೆ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಮನೆಯನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸಬೇಕಿತ್ತು. ಶಾಲೆಯ ಅಧ್ಯಾಪಕರು ಇವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಊಟಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾಲ್ಕಾರು ಹತ್ತಿರ ಸಂಬಂಧಿಕರ ಮಕ್ಕಳು ಶಾಲಾ ವಿದ್ಯಾಭಾಸವನ್ನು ಇವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿದಿನ 25 ರಿಂದ 30ಜನ ಊಟಕ್ಕೆ ಇರುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ಅಮ್ಮ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ನೆನಪು. ಗಣಪತಿ ಚೌತಿಹಬ್ಬ, ಹತ್ತು ದಿನದ ನವರಾತ್ರಿ ವಿಜಯದಶಮಿ ಹಬ್ಬ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮದ ಖಾದಿ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರು ಭಾಗವಹಿಸಿ ತಮ್ಮಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅಂಬರಚರಕ ತರಗತಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ದೇಶ ಸೇವೆಯ ಕೈಂಕರ್ಯ ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದರು. ಈ ಖಾದಿನೂಲು ತೆಗೆಯುವ ಚರಕಗಳು ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಇದ್ದು ಗತಕಾಲವನ್ನು ನೆನಪಿಸುತ್ತವೆ. ಯಕ್ಷಗಾನ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪರಿಕರಗಳಾದ ಮದ್ದಳೆ, ಚಂಡೆ, ಶ್ರುತಿಬುರುಡೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಸ್ವತಃ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವ ಕಲೆಯನ್ನು ಕರಗತ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅವರು ತಯಾರಿಸಿದ ಪರಿಕರಗಳು ನಮ್ಮಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದವು. ಚೌತಿಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಆವೆಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಗಣಪತಿ ವಿಗ್ರಹಗಳ ತಯಾರಿಕೆ, ಮದುವೆ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಿದಿರು ಮತ್ತು ಬಣ್ಣದ ಕಾಗದಗಳಿಂದ ಮಂಟಪ ರಚನೆ, ದೀಪಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣದ ಗೂಡುದೀಪರಚನೆ, ದೊಡ್ಡ ಗಾಳಿಪಟಗಳ ರಚನೆ, ತಗಡಿನಿಂದ ಕರಡಿಗೆ ಡಬ್ಬಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು, ಸಾರಣಿಗೆ ಮೊದಲಾದ ಕೃಷಿಸಲಕರಣೆ ತಯಾರಿಕೆ, ಬಿದಿರಿನಿಂದ ಬುಟ್ಟಿ ಹೆಣೆಯುವುದು, ಓಲೆಕೊಡೆ, ಗೊರಬು (ಕೃಷಿಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೆಂಗಸರು ಮಳೆಯಿಂದ ರಕ್ಷಣೆಪಡೆಯಲು ಬಳಸುವ

ಸಾಧನ) ತಯಾರಿ, ಕೊಡೆ ರಿಪೇರಿ ಹೀಗೆ ಹಲವು ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಕೇಳಿ ಕಲಿತುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಇದಲ್ಲದೆ ಆಯುರ್ವೇದ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಹೊಂದಿದ್ದು ಕೆಲವು ಗಿಡಮೂಲಿಕೆ ಔಷಧಗಳನ್ನೂ ಊರಿನ ರೋಗಿಗಳಿಗೆ ನೀಡಿ ಗುಣಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲೂ ಪರಿಣತಿ ಹೊಂದಿದ್ದು ಜಾತಕ ತಯಾರಿಸುವುದು, ಲಗ್ನಕ್ಕೆ ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣು ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ದೇವತಾಪೂಜೆ, ಮಂತ್ರತಂತ್ರಗಳ ಜ್ಞಾನ ಕೂಡ ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಕರಕುಶಲಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಣತರಾಗಿದ್ದರೂ ಯಾವುದನ್ನೂ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಅಥವಾ ಹಣ ಸಂಪಾದನೆಗಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳದೇ ಇದ್ದದ್ದು ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪಯ್ಯನ ವೈಶಿಷ್ಯ ಎನ್ನಬಹುದು. ಎಲ್ಲ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಮನಃಸಂತೋಷಕ್ಕಾಗಿ, ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಉಪಕಾರ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಲ್ಲದೆ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಫಲಾಪೇಕ್ಷೆ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪಯ್ಯ ತಮ್ಮ 22ನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ 1940ರಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ರಚಿಸಿದ ಮೊದಲ ಯಕ್ಷಗಾನಕೃತಿ 'ವಾಜಿಗ್ರಹಣ ಅಥವಾ ಯೌವನಾಶ್ವಕಾಳಗ'. (ಈ ಪ್ರಸಂಗ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಇತ್ತೀಚಿಗೆ ನಾವು ಡಾ. ಕಬ್ಬಿನಾಲೆ ವಸಂತ ಭಾರದ್ವಾಜರ ಸಂಪಾದಕತ್ವದಲ್ಲಿ 'ಫಣಿಗಿರಿಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ'ದ ಮೂಲಕ 19-11-1921ರಂದು ಪ್ರಕಟಣೆ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ.) ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರು ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಸಕ್ತಿ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಮುದ್ರಿತ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನೂ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಅವುಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿದವರು. ನನಗೆ ದೊರೆತ ಇಂತಹ ಮುದ್ರಿತ ಪ್ರಸಂಗಗಳ ವಿವರ ಈ ರೀತಿ ಇದೆ:

1. ಕುಮಾರವಿಜಯ - ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಪ್ರಕಟಣೆ - 1949
2. ವಾಲಿಸುಗ್ರೀವರಕಾಳಗ - ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಪ್ರಕಟಣೆ- 1942
3. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣವಿವಾಹ -ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಪ್ರಕಟಣೆ-1949
4. ಕನಕಾಂಗಿಕಲ್ಯಾಣ - ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಪ್ರಕಟಣೆ-1929
5. ಕರ್ಣಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ - ಎಸ್. ಆರ್. ಶೆಟ್ಟಿ, ಹಿರಿಯಡ್ಕ -1957
6. ರತಿಕಲ್ಯಾಣ - ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಪ್ರಕಟಣೆ-1926
7. ಹನುಮಂತಪ್ರತಾಪ - ಮಂಜಪ್ಪ ಹೊನ್ನಪ್ಪ ಬುಕ್ ಸೆಲ್ಲರ್, ಕುಮಟಾ- 1931
8. ಏಣಿಬಂಧನ - ವಂಡ್ಸೆಪಾಂಡುರಂಗ ಅನಂತಶೆಣೈ

9. ಯಕ್ಷಗಾನ ಐರಾವತ – ಮೈಸೂರು ಮುದ್ರಣ
10. ಶಶಿಪ್ರಭಾಪರಿಣಯ – ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಪ್ರಕಟಣೆ–1949
11. ಮೀನಾಕ್ಷಿಕಲ್ಯಾಣ –ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಪ್ರಕಟಣೆ–1946
12. ಭಸ್ಮಾಸುರಮೋಹಿನಿ –ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಪ್ರಕಟಣೆ–1954
13. ಯೋಗಿನಿಕಲ್ಯಾಣ –ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಪ್ರಕಟಣೆ–1961
14. ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನಕಾಳಗ –ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಪ್ರಕಟಣೆ–1947
15. ಶ್ರೀಶನಿಮಹಿಮಾಕೀರ್ತನಾಮೃತ
16. ಇಂದ್ರಜಿತುಕಾಳಗ –ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಪ್ರಕಟಣೆ–1929
17. ವಿಷಯೇಕಲ್ಯಾಣ–ಚಂದ್ರಹಾಸಾಖ್ಯಾನ –ಶಂಭುಗಣಪತಿಭಟ್ –1950
18. ಗಿರಿಜಾಕಲ್ಯಾಣ –ಕರ್ನಾಟಕ ಬುಕ್‌ಡಿಪೋ, ಬೆಂಗಳೂರು –1887
19. ಬ್ರಹ್ಮಕಪಾಲ –ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಪ್ರಕಟಣೆ–1950
20. ಐರಾವತಪ್ರಸಂಗ – ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಪ್ರಕಟಣೆ– 1949
21. ಕುಮುದಾಕ್ಷಿಕಲ್ಯಾಣ –ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಪ್ರಕಟಣೆ–1933
22. ಶ್ರೀಮಂದಾರ್ತಿಕ್ಷೇತ್ರಮಹಾತ್ಮೆ– ದುರ್ಗಾಪರಮೇಶ್ವರಿ ದೇವಸ್ಥಾನ –1966
23. ಅಂಗದಸಂಧಾನ –ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಪ್ರಕಟಣೆ–1955
24. ಭೋಜಕಾಳಿದಾಸ– ಕಡತೋಕ ಮಂಜುನಾಥ ಭಾಗವತ –1959
25. ನಳಚರಿತ್ರೆ– ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಪ್ರಕಟಣೆ– 1962
26. ಇಂದ್ರಕೀಲಕ –ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಪ್ರಕಟಣೆ–1951
27. ದ್ರೌಪದಿಪ್ರತಾಪ –ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಪ್ರಕಟಣೆ–1959
28. ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರಚರಿತ್ರೆ
29. ರತ್ನಪ್ರಭಾಪರಿಣಯ–ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಪ್ರಕಟಣೆ–1951
30. ಬಭ್ರುವಾಹನಕಾಳಗ
31. ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುಲೀಲೆ– ಡಿ.ವಿ. ಹೊಳ್ಳ, ಕುಂದಾಪುರ
32. ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಾರ್ಜುನವಧೆ
33. ರುಗ್ಮವತಿಕಲ್ಯಾಣ
34. ತ್ರಿಪುರಮಥನ –1957
35. ಕುಶಲವರಕಾಳಗ
36. ಶಶಿಕಲಾಸ್ವಯಂವರ
37. ಶ್ರೀದೇವಿಬನಶಂಕರಿ

ಈ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಸಂಗ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಫಣಿಗಿರಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸಿ ಇಡಲಾಗಿದೆ. ಆಸಕ್ತರು ವೀಕ್ಷಿಸಬಹುದು.

1940 ರಿಂದ 1965ರವರೆಗೆ ಹಲವು ಪೌರಾಣಿಕ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಬಿಡುವಿರದ ಇತರ ಚಟುವಟಿಕಗಳ ನಡುವೆ ಶಿರೂರು ಪಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳ ಒಂದು ಪಟ್ಟಿ ಹೀಗಿದೆ:

1. ನಹುಷೋದ್ಭವ
2. ಮದಾಲಸಾಪರಿಣಯ
3. ವಾಜಿಗ್ರಹಣ
4. ಸಗರಾಶ್ವಮೇಧ
5. ಅಮೃತಾಪಹರಣ
6. ವೀರವರ್ಮಕಾಳಗ
7. ನೀಲಧ್ವಜಕಾಳಗ
8. ಪೌಲೋಮಚರಿತ್ರೆ
9. ಭ್ರಮರವೇಣಿಕಲ್ಯಾಣ
10. ಸರ್ಪಾಧ್ವರ
11. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಗಾರುಡಿ

ಇವುಗಳನ್ನು ಹಲವು ಮೇಳಗಳಲ್ಲಿ ಆಟಆಡುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ 'ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಗಾರುಡಿ' ಉಡುಪಿಯ ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತ ಗ್ರಂಥಾಲಯದಿಂದ 1963ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಣೆಗೊಂಡಿದೆ. ಇಂದಿಗೂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಗಾರುಡಿ ಜನಪ್ರಿಯ ಪ್ರಸಂಗವಾಗಿದ್ದು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಧಾರೇಶ್ವರರ ಭಾಗವತಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಂಡಿದೆ. ಮಂದಾರ್ತಿ, ಮಾರಣಕಟ್ಟೆ, ಪೆರ್ಡೂರು ಮೇಳದವರು ಆಗಾಗ ಇದನ್ನು ರಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಅನಂತರ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರು ಕೆಲವು ಕಾಲ್ಪನಿಕಕತೆ/ ಸ್ಥಳ ಪುರಾಣಗಳ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನೂ ರಚಿಸಿದರು. ಅವುಗಳ ವಿವರ ಇಂತಿದೆ:

1. ಮಹೇಂದ್ರವಿಜಯ
2. ಭೂಮಿಕಾಪರಿಣಯ
3. ಶ್ವೇತಚಂದ್ರಿಕಾ
4. ಅಬ್ಯಾಡಿ ಕ್ಷೇತ್ರಮಾಹಾತ್ಮೆ

ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಈಗ ದೊರೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ. ಆಗ ಪ್ರಸಂಗ ರಚಿಸಿ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನೂ ಮೇಳದ ಭಾಗವತರಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಕೆಲವು ಪುಸ್ತಕ

ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬಂದಿದ್ದರೆ ಕೆಲವು ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿವೆ. ಸದ್ಯ ಸಗರಾಶ್ವಮೇಧ, ಅಮೃತಾಪಹರಣ, ವೀರವರ್ಮಕಾಳಗ, ನೀಲಧ್ವಜಕಾಳಗ, ಪೌಲೋಮಚರಿತ್ರೆ, ಭ್ರಮರವೇಣಿ ಕಲ್ಯಾಣ, ಸರ್ಪಾಧ್ವರಪ್ರಸಂಗಗಳ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ದೊರಕಿಲ್ಲ. ದೊರಕಿದ ಉಳಿದ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ದೃಢಸಂಕಲ್ಪ ನನ್ನದು. ಇದಕ್ಕೆ ಕಲಾಭಿಮಾನಿಗಳ ಸಹಕಾರ ಕೋರುತ್ತೇನೆ.

ನನ್ನ ಅಪ್ಪಯ್ಯನ ಸಮಕಾಲೀನ ಕಲಾವಿದರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಅವರು ಕೆಲವು ಕಾಲ ಕೊಲ್ಲೂರು ಮತ್ತು ಇಡಗುಂಜಿ ಮೇಳದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕೆಲಸಮಾಡಿದ್ದ ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಪ್ರಾಚಾರ್ಯ ನಾರಾಯಣಪ್ಪ ಉಪ್ಪೂರರು, ಕೆರೆಮನೆ ಶಿವರಾಮಹೆಗಡೆ, ಮಹಾಬಲ ಹೆಗಡೆ, ಶಂಭು ಹೆಗಡೆ, ಚಿಟ್ಟಾಣಿ ರಾಮಚಂದ್ರ ಹೆಗಡೆ, ಮುರೂರು ದೇವರು ಹೆಗಡೆ, ಕುಂಜಾಲು ರಾಮಕೃಷ್ಣ, ಮಾರ್ಗೋಳಿ ಗೋವಿಂದ ಸೇರಿಗಾರ, ತಿಮ್ಮಪ್ಪಶೇರಿಗಾರ, ಹಾರಾಡಿ ರಾಮ, ಹಾರಾಡಿ ಕೃಷ್ಣ, ನಾರಾಯಣ, ಮರವಂತೆ ನರಸಿಂಹದಾಸ, ಮರವಂತೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸದಾಸ, ನೆಬ್ಬೂರು ನಾರಾಯಣ ಭಾಗವತ, ಮಲ್ಪೆ ಶಂಕರನಾರಾಯಣ ಸಾಮಗ, ರಾಮದಾಸ ಸಾಮಗ, ಸಕ್ಕಟ್ಟು ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ, ಅರಾಟೆ ಮಂಜುನಾಥ, ಮೊಳಹಳ್ಳಿ ಹೆರಿಯ, ಉಡುಪಿ ಬಸವ, ವಂಡಾರು ಬಸವ, ಬೆಲ್ತೂರು ರಾಮ, ಶೇಷಗಿರಿ ಭಾಗವತರು, ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಉಪ್ಪೂರರು, ಬಡಾಕೆರೆ ರಾಮಪ್ಪ ಅಡಿಗ, ವಂಡ್ಸೆ ಮುತ್ತ, ಚಿಕ್ಕು, ಹಾರಾಡಿ ಮಹಾಬಲ, ಕರ್ಕಿ ಕೃಷ್ಣ ಹಾಸ್ಯಗಾರ ಮೊದಲಾದ ಕಲಾವಿದರು ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪಯ್ಯನಿಗೆ ಆತ್ಮೀಯರಾಗಿದ್ದರು.

ಡಾ. ಕೋಟ ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರ ಒಡನಾಟ

ಡಾ. ಕೋಟ ಶಿವರಾಮಕಾರಂತರು 1955-56ರಲ್ಲಿ 'ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟ' ಪುಸ್ತಕ ಬರೆಯಲು ದಕ್ಷಿಣಕನ್ನಡ, ಉತ್ತರಕನ್ನಡ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹಲವು ಊರುಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಶಿರೂರು ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಗಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಮತ್ತು ತಾಡವಾಲೆ ಸಂಗ್ರಹ ಹಾಗು ಅವುಗಳ ಮಾಹಿತಿ ಸಿಗಬಹುದೆಂದು ಶಿರೂರು ಮೇಲ್ಪಂಕ್ತಿಯ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದ್ದರು. ಒಂದು ದಿನ ಉಳಿದುಕೊಂಡು ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರೊಡನೆ ಯಕ್ಷಗಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹಲವು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಹಾಗೂ ತಾಡವಾಲೆ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದ್ದರು. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಡಾ. ಕಾರಂತರು ತಮ್ಮ 'ಯಕ್ಷಗಾನಬಯಲಾಟ' ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಹಲವೆಡೆ

ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಗ್ರಂಥದ ಮುನ್ನುಡಿ (4-11-1957) ಯಲ್ಲಿ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರನ್ನು ಅವರು ಹೀಗೆ ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ:

"ನನ್ನ ಹುಟ್ಟೂರಿನಲ್ಲಿಯೂ ಅನೇಕ ಬಂಧುಮಿತ್ರರು ಹಳೆಯ ಓಲೆಗಳನ್ನೊದಗಿಸಿ ಕೊಟ್ಟರು. ಅದರಂತೆ ಬ್ರಹ್ಮಾವರ, ಹಲ್ಸನಾಡು, ಕೊಲ್ಲೂರು, ಶಿರೂರು, ಹನ್ನಾರು ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಪುರಾತನ ಪ್ರಸಂಗ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳನ್ನೂ ಇನ್ನಿತರ ಬರಹಗಳನ್ನೂ ಕಂಡೆ. ಅಂಥ ಒಂದೆರಡು ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಎರಡುಮಾತು ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಉತ್ತರ ಸರಹದ್ದಿನ ಗ್ರಾಮವಾದ ಶಿರೂರಿನ ಶ್ಯಾನುಭೋಗ ಮನೆತನದ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯ ಎಂಬವರಲ್ಲಿ ಎಪ್ಪತ್ತು ಎಂಬತ್ತು ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಕೈಬರಹದಲ್ಲೂ ತಾಡವಾಲೆಗಳಲ್ಲೂ ನೋಡಿದೆ. ಅವರು ಅವನ್ನಿರಿಸಿಕೊಂಡುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅವಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಚಾರವನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದೊಡನೆ ಹೇಳಬಲ್ಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೂ ಆಗಿದ್ದಾರೆ." (ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟ -ಮುನ್ನುಡಿ ಪುಟ 8)

ಇದೇ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಡಾ.ಕಾರಂತರು ಕವಿಕಾವ್ಯ ಪರಿಚಯ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಹದಿನೇಳನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ 'ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನಕಾಳಗ' ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗ ಬರೆದ ಕವಿ ಹಳೆಮಕ್ಕಿ ರಾಮನೆಂಬ ಕವಿಯ ಹುಟ್ಟೂರಿನ ಸ್ಥಳದ ಮಾಹಿತಿ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಂದ ತಮಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೀಗೆ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ:

"ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ ಗಯಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಅನೇಕ ಕವಿಗಳು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ದೇವಿದಾಸ ಅದನ್ನು ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನ ಕಾಳಗ ಎಂಬ ಹೆಸರಲ್ಲಿ ಬರೆದುದುಂಟು. ಅದೇ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಕರೂರು ಸೀಮೆಯ ಹಳೆಮಕ್ಕಿ ರಾಮನೆಂಬಾತ ಬಹಳ ಸುಂದರವಾದೊಂದು ರಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಇದು ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬಡಗಣ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಪ್ರಸಂಗದ ತಾಡವಾಲೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕ್ರಿ.ಶ. 1618ರದ್ದು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಅವನ ಕಾಲವನ್ನು ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಹದಿನೇಳನೆಯ ಶತಮಾನ ಎನ್ನಬಹುದು. ಕವಿಯು ತನ್ನ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ವಿವರ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಪ್ರತಿಕಾರರ ಕೈತಪ್ಪಿನಿಂದ ಅದರ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಕಷ್ಟವಾಗಿತ್ತು. ಆ ಪದ್ಯ ಹೀಗಿದೆ:

ಅಂಬುನಿಧಿವಾಮಾಗ್ರಭಾಗದ
ಡಿಂಬಪ್ರತಿನಾಮಕ್ಕಿಯೂರಹಿ
ಡಿಂಬಕಾರಿಯ ನಾಮವಿಪ್ರನ ತನುಭವನು ರಾಮ ||

ಇದರಿಂದ ಕವಿಯ ವಿಚಾರವಾಗಿ ತಿಳಿದೂ ತಿಳಿಯದಂತಾಯಿತು. ನನಗೆ ಶಿರೂರು ಗ್ರಾಮದ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯ ಎಂಬ ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಭಿಮಾನಿಗಳು ಆ

ಪದ್ಯದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರು. ಪದ್ಯದಲ್ಲಿರುವ 'ಅಂಬುನಿಧಿ' ಅಂಬುನದಿ ಆಗಬೇಕೆಂದೂ, ಪ್ರತಿನಾಮಕ್ಕಿಯೂರ ಎಂಬುದು ಪ್ರಾಕಿನಮಕ್ಕಿ (ಹಳೆಮಕ್ಕಿ) ಆಗಬೇಕೆಂದೂ ತಿಳಿಸಿದರು. ಶರಾವತಿ ನದಿಗೆ ಉಪನದಿಯಾಗಿ ಸರಳು ಹೊಳೆಹರಿಯುತ್ತದೆ. ಅದರ ದಂಡೆಯ ಹಳೆಮಕ್ಕಿ ಭೀಮಯ್ಯನ ಮಗ ರಾಮ ಎಂಬವ ಇದನ್ನು ಬರೆದನು. ಆತ ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳದೇವತೆಯಾದ ಭೀಮೇಶನನ್ನು ನುತಿಸಿದ್ದಿದೆ. (ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟ ಪುಟ 250)

ಮುಂದಿನ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಡಾ. ಕಾರಂತರು ವೆಂಕಣ್ಣ ಕವಿಯ ವಿಷಯವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುವಾಗ ಕೂಡ "ಶಿರೂರು ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರಲ್ಲಿ ವೆಂಕಣ್ಣ ಕವಿಯ ಮಾನಸಚರಿತ್ರೆ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗದ ಸಂಗ್ರಹವಿದೆ" ಎಂದು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತಾರೆ. ವೆಂಕಣ್ಣ ಕವಿಯು ಬರೆದಿರುವ 'ಮಾನಸ ಚರಿತ್ರೆ' ಎಂಬ ಒಂದು ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗವು ತಾಡವಾಲೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಇಂದು ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದೆ. ಅದರ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ನಾನು ಉಡುಪಿಕೃಷ್ಣ ಛಾಪಖಾನೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ಶಿರೂರಿನ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯ ಎಂಬವರಲ್ಲಿಯೂ ನೋಡಿದ್ದುಂಟು. (ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟ ಪುಟ 265)

ಡಾ. ಕಾರಂತರು 'ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟ' ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ ಈ ವಿಷಯವೇ ಕಳೆದವರ್ಷ 19-11-2021ರಂದು ಮುಲ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ಡಾ. ಕಬ್ಬಿನಾಲೆ ವಸಂತ ಭಾರದ್ವಾಜರ ಸಂಪಾದಕತ್ವದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ 'ಫಣಿಗಿರಿಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ' ಸ್ಥಾಪನೆಯೊಂದಿಗೆ 'ಮಾನಸಚರಿತ್ರೆ' ಲೋಕಾರ್ಪಣೆಗೊಳ್ಳಲು ನಾಂದಿ ಯಾಯಿತು ಎಂದರೆ ಬಹಳ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದೆರಡು ಮಾತು ಹೇಳುವುದು ಸೂಕ್ತವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಜುಲೈ 2021ರಲ್ಲಿ ನಾನು ನಮ್ಮ ತಂದೆ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಸಂಗ್ರಹದ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರಿನ 'ಯಕ್ಷವಾಹಿನಿ ಸಂಸ್ಥೆ'ಯ ವಾಟ್ಸಪ್‌ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದಾಗ ಡಾ. ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರ ಈ ಲೇಖನದಿಂದ 'ಮಾನಸಚರಿತ್ರೆ' ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಹೊಂದಿದ್ದ ಕನ್ಯಾನ ರಾಜಗೋಪಾಲ ಮತ್ತು ಡಾ. ಕಬ್ಬಿನಾಲೆ ವಸಂತ ಭಾರದ್ವಾಜರು ನನ್ನನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಿ ವೆಂಕಣ್ಣ ಕವಿಯ ಮಾನಸಚರಿತ್ರೆಯ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಮತ್ತು ತದನಂತರ ತಾಡವಾಲೆಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು. ಅದರ ಫಲವಾಗಿ ಮಾನಸಚರಿತ್ರೆ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ಯಕ್ಷಗಾನ ರಸಿಕರ ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳ ಕುತೂಹಲ ತಣಿಯಿತು!

ಡಾ. ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರು ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟದ ಪರಿಶಿಷ್ಟದಲ್ಲಿಯೂ ಶಿರೂರು ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನೂ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾರೆ. (ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟ ಪುಟ 293, 297, 298)

14. ಕಾರ್ತವೀರ್ಯ
(ತಿರುಮಲಕವಿ) ಶಿರೂರು ಫಣಿಯಪ್ಪನವರಲ್ಲಿ
ಪಾರ್ಥಿವ ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಪೌರ್ಣಿಮೆ ಮಂದವಾಸರ
7 ಮೇ 12 .08 +14 .76 =26 .84 ಬುಧ 26 ಮೇ 1705

50. ಮದನಸುಂದರಿಪರಿಣಯ
ಶಿರೂರು ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರ ತಾಡವಾಲೆ
ಸಾಧಾರಣ ಚೈತ್ರ ಬಹುಳ 13 ಶನಿವಾರ
7 ಮಾರ್ಚ್ 7.97 +25 .56 =35 .53 4 ಏಪ್ರಿಲ್ 1730

51. ಮೂಲಕಾಸುರಕಾಳಗ
ಶಿರೂರು ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಪ್ರತಿ
ಖರ ಭಾದ್ರಪದ ಬಿದಿಗೆ ಶುಕ್ರವಾರ
(ಗತ) 4 ಆಗ 20 .83 +1.96 =22 .79 22 ಆಗಸ್ಟ್ 1713

55. ರಾವಣೋದ್ಭವ
(ನಗಿರೆ ಸುಬ್ಬ) ಶಿರೂರು ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರಲ್ಲಿ
ಶಾಶ 1785, 1853

ಅನಂತರ ಕೂಡ ಡಾ . ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರನ್ನು ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪಯ್ಯ ಭೇಟಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರಕಾರದಿಂದ ಕಲಾವಿದರ ಮಾಸಾಶನ ಮಂಜೂರಾತಿಗಾಗಿ 1982ರಲ್ಲಿ ಶಿಫಾರಸು ಪತ್ರವನ್ನು ನೀಡಿ ಸಹಕರಿಸಿದ್ದನ್ನು ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪಯ್ಯ ಆಗಾಗ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಮದುವೆ ಸಂಸಾರ ಇತ್ಯಾದಿ ಕುರಿತು

ನಮ್ಮ ತಂದೆಯವರು 1942ರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ 24ನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಾರಕೂರು ಪರಮೇಶ್ವರರಾಯರ ಹಿರಿಯಪುತ್ರಿ ಗಿರಿಜಾರವರನ್ನು ಮದುವೆಯಾದರು. ಹಿರಿಯಪುತ್ರ ದೇವಪ್ಪಯ್ಯ (ತಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಹೆಸರನ್ನು ಮಗನಿಗೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದರು) 1944ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರೆ, 1946ರಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯ ಪುತ್ರ ಪರಮೇಶ್ವರ (ಇವನಿಗೆ ತಮ್ಮ ಹೆಂಡತಿಯ ತಂದೆಯ ಹೆಸರು), 1948ರಲ್ಲಿ

ಗೌರಿ (ತಮ್ಮ ತಾಯಿಯ ಹೆಸರು), 1950ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಾಕರ, 1951ರಲ್ಲಿ ಶಕುಂತಲಾ ಹೀಗೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದರು. ಗೌರಿ ಎನ್ನುವ ಮಗು ಮೂರನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅನಾರೋಗ್ಯದಿಂದ ತೀರಿಕೊಂಡಿತು. ಅನಂತರ ಎರಡು ಮೂರು ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆಯಂತೆ ನಾಲ್ಕೈದು ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದರೂ ಬದುಕಿ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ! 1967ರಲ್ಲಿ ಉಮೇಶ ಮತ್ತು 1969ರಲ್ಲಿ ರಮೇಶ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ಗಂಡುಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಹೀಗೆ ಸುಮಾರು ಹತ್ತು ಹನ್ನೊಂದು ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಬದುಕಿ ಉಳಿದ ಮಕ್ಕಳು ನಾವು ಆರು ಜನ ಮಾತ್ರ. (ಐದು ಗಂಡು ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು). 1964ರಲ್ಲಿ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರ ತಾಯಿ ಗೌರಮ್ಮ ನಿಧನರಾದರು. ಇದು ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪಯ್ಯನ ಸಂಸಾರದ ಕಥೆ.

1975ರಲ್ಲಿ ಭೂಸುಧಾರಣಾಕಾಯಿದೆ ಬಂದುದರಿಂದ ತಂದೆಯ ಕಾಲದ ಆಸ್ತಿಗಳು ಕೈತಪ್ಪಿದವು. ಗೇಣಿಬರುವುದು ನಿಂತಿತು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯ ನವರ ವ್ಯವಹಾರ ಸಂಕಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿತು. ಆದಾಯ ಕಡಿಮೆ ಆಯಿತು. ಹಲವು ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕಲಿತಿದ್ದರೂ ಯಾವುದನ್ನು ಹಣಗಳಿಸುವ ಉದ್ಯೋಗವಾಗಿ ಮಾಡದ ಕಾರಣ ಬಡತನದಲ್ಲಿ ಜೀವನ ನಡೆಸಬೇಕಾಯಿತು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯ ಮೂವರು ಗಂಡುಮಕ್ಕಳು ದೊಡ್ಡವರಾಗಿ ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥರಾಗಿದ್ದರು. ಮಗಳ ಮದುವೆ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಬ್ಬರು ಸಣ್ಣಮಕ್ಕಳು ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಸ್ತಿ ಎಲ್ಲ ಹೋದರೂ ದೊಡ್ಡ ಗಂಡುಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮ ಸಂಸಾರದ ಹೊರೆಯ ಜೊತೆಗೆ ತಂದೆತಾಯಿ ತಂಗಿ ತಮ್ಮಂದಿರ ಸಂಸಾರದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತು ಸಹಾಯ ಮಾಡಿ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರು ನೆಮ್ಮದಿಯ ಜೀವನ ನಡೆಸಲು ಸಹಕರಿಸಿದರು.

1978ರಲ್ಲಿ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರು ಷಷ್ಟ್ಯಬ್ದಿಕಾರ್ಯವನ್ನು ತುಂಬಿದ ಕುಟುಂಬದೊಂದಿಗೆ ಆಚರಿಸಿಕೊಂಡರು. 1975-76ರಲ್ಲಿ ಊರಿನ ಎಲಗೇಶ್ವರ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಮೊಕ್ತೇಸರರಾಗಿ ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಇವರು ದೇವಾಲಯದ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ಜನಾನುರಾಗಿಯಾದರು. ಇವರ ಎಲ್ಲ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ 'ದೇವ ಎಲಗೇಶ'ನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. 1982ರಲ್ಲಿ ಮಗಳ ಮದುವೆ ಮಾಡಿದರು. 1988ರಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ಇವರ 70ನೆಯ ಜನ್ಮದಿನವನ್ನು ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಧಿವಿಧಾನಗಳೊಂದಿಗೆ ಆಚರಿಸಿದರು. ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಸಾಧನೆಗೆ ಮನ್ನಣೆ ದೊರೆಯುತ್ತಿಲ್ಲವೆಂಬ ಕೊರಗಿತ್ತು. ಹತ್ತಾರು ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದರೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. 'ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಗಾರುಡಿ' ಮಾತ್ರ ಮುದ್ರಣಗೊಂಡ ಏಕೈಕ ಪ್ರಸಂಗವಾಗಿತ್ತು. ತಾವು ಬರೆದ ಹಾಗೂ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ

ಅಮೂಲ್ಯ ಪ್ರಸಂಗಗಳ ಪ್ರಕಟಣೆಗಾಗಿ ಸರಕಾರದ ಅಂದಿನ ಜಾನಪದ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಿಗೆ ಪತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ವಿನಂತಿಸಿದರೂ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಲಿಲ್ಲ. 1983ರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ ಹೆಗಡೆಯವರು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದಾಗ ಅವರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಚಿವರಾಗಿದ್ದ ಜೀವರಾಜ ಆಳ್ವರಿಗೆ ವಿನಂತಿಸಿದ ಪತ್ರ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ದಾಖಲೆ ಇಂದಿಗೂ ಅವರ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿದೆ. ಇವರ ಪ್ರಸಂಗಪುಸ್ತಕಗಳ ಪ್ರಕಟಣೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೂ ಸರಕಾರ ಅಶಕ್ತ ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ಕೊಡುವ ತಿಂಗಳಿಗೆ ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳ ಮಾಸಾಶನ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ದೊರೆಯಿತು. ಸರಕಾರ ಇಷ್ಟಾದರೂ ತನಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿತಲ್ಲ ಎಂದು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟರು. ಈ ಮಾಸಾಶನ ಕೊಡಿಸಲು ಯಕ್ಷಗಾನ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಹಲವು ಗಣ್ಯರು ಶಿಫಾರಸು ಪತ್ರನೀಡಿ ಸಹಕರಿಸಿದ್ದನ್ನು ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪಯ್ಯ ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಡಾ. ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತ ಮತ್ತು ಕೆರೆಮನೆ ಶಿವರಾಮ ಹೆಗಡೆಯವರು, ಅಂಕೋಲ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಅಂದಿನ ಶಾಸಕಿ ಅನಸೂಯಾ ಗಜಾನನ ಶರ್ಮ (ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಸಂಬಂಧಿ) ಇವರ ಮಾಸಾಶನ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಶಿಫಾರಸುಮಾಡಿದವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖರು. ಆಗ 1982 ರಿಂದ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳ ಮಾಸಾಶನ ಗೌರವ ಸರಕಾರದಿಂದ ದೊರೆಯಿತು. ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರು ನಿವೃತ್ತ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲೆಯ ಬಗೆಗಿನ ಆಸಕ್ತಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಊರಿಗೆ ಯಕ್ಷಗಾನ ಮೇಳಗಳು ಬಂದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಕಲಾವಿದರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಿ ಅವರೊಡನೆ ಯಕ್ಷಗಾನದ ಕುರಿತಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಿ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಭಾಗವತರಿಗೆ ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ಸಲಹೆ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಊರಿನಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರ ಕುಟುಂಬದ ನೆರೆಮನೆಯ ಹುಡುಗ ಶಂಕರನಾರಾಯಣ ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಹೊಂದಿ ಭಾಗವತಿಕೆ ಕಲಿಯಲು ಆಸಕ್ತನಾದಾಗ ಅವನಿಗೆ ಸಲಹೆಸೂಚನೆ ನೀಡಿ ಬೇಕಾದ ಸಹಕಾರ ನೀಡಿದರು. ಮುಂದೆ ಇವನು ಉಪ್ಪಿನಕುದ್ರು ಕೊಗ್ಗಣ್ಣ ಕಾಮತರ ಗೊಂಬೆಯಾಟ ಮೇಳದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಬಾರಿ ವಿದೇಶ ಪ್ರವಾಸಕೈಗೊಂಡು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಭಾಗವತರಾಗಿ ಹೆಸರು ಗಳಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಅಭಿಮಾನಿಯಾಗಿದ್ದ ಶಂಕರನಾರಾಯಣ ಶಾನುಭೋಗರು ತಂದೆಯವರ ಸಹಾಯವನ್ನು ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ದುರದೃಷ್ಟವಶಾತ್ ಶಂಕರನಾರಾಯಣ ಶ್ಯಾನುಭೋಗರು ಅನಾರೋಗ್ಯದಿಂದ ತಮ್ಮ ಐವತ್ತೊಂದನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ದೈವಾಧೀನರಾದರು. ಉಪ್ಪಿನ ಕುದ್ರುವಿನ ಯಕ್ಷಗಾನ

ಬೊಂಬೆಯಾಟ ಮೇಳವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಕೊಗ್ಗಣ್ಣ ಕಾಮತರ ಮಗ ಭಾಸ್ಕರಕಾಮತರು ಶಿರೂರು ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಅಭಿಮಾನಿಯಾಗಿದ್ದು ಆಗಾಗ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರೊಂದಿಗೆ ಯಕ್ಷಗಾನದ ಅನುಭಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಾಮತರು ಅಂದಿನ ಜಾನಪದ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ಆಯ್ಕೆಯಾದರು. ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಭಾಸ್ಕರಕಾಮತರು ಇವರಿಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರಕಾರದ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ರಾಜ್ಯಮಟ್ಟದ ಗೌರವ ಪ್ರಶಸ್ತಿಕೊಡಿಸುವ ದೃಢಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿದರು. 2000ದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿಯಿಂದ ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ಕೊಡುವ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಾಗಿ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಹೆಸರನ್ನು ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಿಸಿದರು. ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಯಕ್ಷಗಾನ ಕ್ಷೇತ್ರದಗಣ್ಯರು ಪ್ರಶಸ್ತಿಗೆ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಹೆಸರನ್ನು ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಿದರು. ದಾಖಲೆಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಭಾಸ್ಕರಕೊಗ್ಗ ಕಾಮತ್, ಕೆರೆಮನೆ ಶಂಭುಹೆಗಡೆ, ಕೆರೆಮನೆ ಮಹಾಬಲ ಹೆಗಡೆ, ಅಮೃತ ಸೋಮೇಶ್ವರ, ಉದ್ಯಾವರ ಮಾಧವ ಆಚಾರ್ಯ, ಕೆ.ಪಿ.ಹಾಸ್ಯಗಾರ ಕರ್ಕಿ, ಅಂದಿನ ಬೈಂದೂರು ಕ್ಷೇತ್ರದ ಶಾಸಕ ಗೋಪಾಲ ಪೂಜಾರಿ, ಮಾಜಿಶಾಸಕಿ ಅನಸೂಯ ಗಜಾನನ ಶರ್ಮ ಇವರೆಲ್ಲರ ಶಿಫಾರಸ್ಸಿನ ಬಲದಿಂದ ತಮ್ಮ 82ನೆಯ ಇಳಿವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ(2001) ರಾಜ್ಯ ಸರಕಾರದ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರು ಪಾತ್ರರಾದರು. ಪ್ರಶಸ್ತಿಯು ರೂಪಾಯಿ ಐದುಸಾವಿರ ನಗದು ಮತ್ತು ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಫಲಕವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿತ್ತು. ಅವರಿಗೆ ಇದರಿಂದ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಗಿತ್ತು.

ತನ್ನ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ತನ್ನ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿರುವ 'ಮಾನಸ ಚರಿತ್ರೆ' ಯಂತಹ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಮಹದಾಸೆ ಅವರದಾಗಿತ್ತು. ಈ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಅನುಕೂಲಕರ ವಾಗಿಲ್ಲದ ಕಾರಣ ಸ್ವತಃ ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸರಕಾರದ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಸಹಾಯ ಕೋರಿ ಹಲವು ಸಾರಿ ಪತ್ರವ್ಯವಹಾರ ಮಾಡಿದರೂ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ಹೈಸ್ಕೂಲ್ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿದ್ದಾಗ ಅವರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಒಂದುಮಾತು ಈಗ ನನಗೆ ನೆನಪಾಗುತ್ತದೆ. "ನನ್ನ ಜಾತಕದಲ್ಲಿ ಮಾಂದಿದೋಷವಿರುವುದರಿಂದ ನನ್ನ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಮನ್ನಣೆ ಸಿಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅದು ಮುನ್ನೆಲೆಗೆ ಬರುತ್ತಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಜೀವನದ ಅನಂತರ ನನ್ನ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಗೌರವ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಜಾತಕದ ಪ್ರಕಾರ ನೂರುವರ್ಷ ಕಳೆದಮೇಲೆ ಇದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ" ಎಂದಿದ್ದರು! ಅವರು ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ, ಜಾತಕ ಪರಿಶೀಲನೆಯ ಜ್ಞಾನವನ್ನೂ ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನನ್ನ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು

ಕೆಡದಂತೆ ಜೋಪಾನವಾಗಿರಿಸಿ, ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳು-ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಈ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬಹುದು ಎಂದಿದ್ದರು. ಅವರ ಮಾತು ಇಂದು ಸತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಈಗ ಅವರು ಹೇಳಿದಂತೆ ನೂರನೆಯ ವರ್ಷಾಚರಣೆಯ ಅನಂತರ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ 'ಪಾರ್ತಿಸುಬ್ಬ' ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪುರಸ್ಕೃತರಾದ ಡಾ. ಕಬ್ಬಿನಾಲೆ ವಸಂತ ಭಾರದ್ವಾಜರಂತಹ ಘನ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಸಂಪಾದನ ಸಹಕಾರದಿಂದ ಈ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಕಟಣೆಯ ಕಾರ್ಯಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದು ನಮ್ಮ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತಿದೆ.

2003 ರ ಬಳಿಕ ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪಯ್ಯನ ಅರೋಗ್ಯ ಕ್ಷೀಣಿಸತೊಡಗಿತು. ಮೂರ್ನಾಲ್ಕು ಬಾರಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ದಾಖಲಾದರು. ಕೊನೆಗೆ 12-03-2004 ರಂದು ಅವರು ತಮ್ಮ 86ನೆ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಅಗಲಿದರು.

ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಸಂಸ್ಮರಣಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಮಧ್ಯಮಾವತಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕೇಂದ್ರ, ಮೇಲ್ಪಂಕ್ತಿ, ಶಿರೂರು ಇವರು ದಿನಾಂಕ 07-05-2004ರಂದು ನಡೆಸಿದರು. ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಶಿಷ್ಯ ಖ್ಯಾತ ಭಾಗವತ ಶಂಕರನಾರಾಯಣ ಶಾನುಭೋಗರು ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ರೂವಾರಿಯಾಗಿದ್ದು ಪ್ರೊ. ಎಂ.ಎಲ್. ಸಾಮಗ, ಉಪ್ಪುಂದ ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಹೊಳ್ಳ, ಭಾಸ್ಕರ ಕಾಮತ್, ಕನರಾಡಿ ವಾದಿರಾಜ ಭಟ್ಟ ಮೊದಲಾದ ಗಣ್ಯರು ಈ ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಶ್ರದ್ಧಾಂಜಲಿ ಅರ್ಪಿಸಿದರು ಮತ್ತು ಪ್ರೊ. ಎಂ. ಎಲ್. ಸಾಮಗರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ 'ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಗಾರುಡಿ' ತಾಳಮದ್ದಳೆ ಕೂಟ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರ ನೆನಪಿಗಾಗಿ ನಡೆಯಿತು.

ಶ್ರೀ ಶಿರೂರು ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ದೊರೆತ ಸಾರ್ವಜನಿಕಮಾನ ಸನ್ಮಾನಗಳು:

1. ಕುಂದಾಪುರ ತಾಲೂಕು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಪರಿಷತ್ತು ಇದರಿಂದ ಕುಂದಾಪುರ ತಾಲೂಕು ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಸನ್ಮಾನ, ಹಟ್ಟಿಯಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ 1-3-1997

2. ದಕ್ಷಿಣಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲಾ ಕರಾವಳಿ ಉತ್ಸವ-2000 ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಮತ್ತು ಸನ್ಮಾನ, ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ 21-3-2000

3. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಮತ್ತು ಸನ್ಮಾನ, ತುಮಕೂರಿನಲ್ಲಿ 6-6-2001

4. ಶಿರೂರು ನಾಗರಿಕರಿಂದ ಹುಟ್ಟೂರ ಸನ್ಮಾನ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ಸವ ದಿನಾಚರಣೆಯೊಂದಿಗೆ 15-08-2001

5. ಅವಿಭಜಿತ ದಕ್ಷಿಣಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮಹಾಸಭಾ ಇದರಿಂದ ಸನ್ಮಾನ, ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ 20-05-2000

6. ಅಖಿಲ ಹವ್ಯಕ ಮಹಾಸಭಾ (ರಿ) ಬೆಂಗಳೂರು ಇವರಿಂದ ಸನ್ಮಾನ, ಸುಳ್ಯದಲ್ಲಿ 27-01-2002

7. ಯಕ್ಷಸಂಪದ ಶಿರೂರು ಮತ್ತು ಕುಂದಾಪುರ ತಾಲೂಕು ಕನ್ನಡಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು ಮತ್ತು ಹಂಗಾರಕಟ್ಟೆ ಯಕ್ಷಗಾನಕೇಂದ್ರ ಇವರ ಜಂಟಿಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸನ್ಮಾನ, ಶಿರೂರಿನಲ್ಲಿ 02-03-2002

8. ಕುಂದಾಪುರ ತಾಲೂಕು ಹವ್ಯಕ ಸಭಾದ ತೃತೀಯ ವಾರ್ಷಿಕೋತ್ಸವದ ಸನ್ಮಾನ, ಹಟ್ಟಿಯಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ 28-02-2002

9. ಹವ್ಯಕ ಸಭಾ ಉಡುಪಿ ಇವರಿಂದ ಸನ್ಮಾನ, ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ 28-07-2002

10. ರೋಟರಿ ಕ್ಲಬ್ ಬೈಂದೂರು ಇವರಿಂದ ಸನ್ಮಾನ, ಶಿರೂರಿನಲ್ಲಿ 15-08-2002

11. ಕುಂದಾಪುರದ ಭಂಡಾರ್‌ಕಾರ್ಸ್ ಕಾಲೇಜಿನವರಿಂದ ಸನ್ಮಾನ, ಕುಂದಾಪುರದಲ್ಲಿ 02-10-2002

12. ಮಂಗಳೂರು ಹವ್ಯಕ ಸಭಾ ಇವರಿಂದ ಸನ್ಮಾನ, ಕದ್ರಿ ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ 27-10-2002

ತಮ್ಮ 80ನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನ ಅನಂತರ ಸಂಘಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಗೌರವಿಸಿದ್ದು ಅವರಿಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿದ್ದರೂ ತಮ್ಮ ಪ್ರಸಂಗ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಪ್ರಕಟಣೆಗೊಳ್ಳದಿರುವ ನೋವು ಇತ್ತು. ಅದನ್ನು ಹಲವರೊಡನೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪಯ್ಯ ತೀರಿಕೊಂಡಾಗ ಹಲವು ಗಣ್ಯರು ಸಂತಾಪಪತ್ರ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದರು. ಅದರಲ್ಲೊಂದು ಉಪ್ಪಿನ ಕುದ್ರಿನ ಭಾಸ್ಕರ ಕಾಮತರದ್ದು. ಅವರು 15-03-2004ರಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಆ ಪತ್ರ ಈಗಲೂ ನನ್ನಲ್ಲಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಅವರು ಹೀಗೆ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ:

"ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರ ನಿಧನವಾರ್ತೆ ನನಗೆ ತುಂಬಾ ದುಃಖವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದೆ. ಮೊನ್ನೆಮೊನ್ನೆವರೆಗೆ ದೂರವಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಸುಖದುಃಖವನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಹಂಚಿಕೊಂಡವರು. ಶ್ರೀಯುತರು ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ದೂರವಾಣಿ ಮೂಲಕ ಸಂಪರ್ಕಿಸಿ ಬರೆದ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗಬೇಕೆನ್ನುವ ಆಸೆತೋಡಿ ಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಇದು ಅವರ ಕೊನೆಯ ಆಸೆಯೂ ಕೂಡ. ಇದನ್ನು ನನಸಾಗಿಸಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ಅವರ ದಿವ್ಯಚೇತನಕ್ಕೆ ಚಿರಶಾಂತಿ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ ಅಂತ ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಇಂತಹ ಹಿರಿಯ ಅನುಭವಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ದುಃಖವನ್ನು ಭರಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮನು ಅವರ ಶ್ರೀಮತಿಯವರಿಗೂ ನಿಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ನೀಡಲಿ ಎಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ."

ನಮ್ಮ ತಂದೆ ತೀರಿಹೋಗಿ ಹದಿನೆಂಟು ವರ್ಷಗಳ ಅನಂತರ ಆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಭಗವಂತ ಈಗ ಕರುಣಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅವರ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಅವರ ಕೊನೆಯಾಸೆ ತೀರಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡಿದ ದೇವರಿಗೆ ಸಹಸ್ರ ಪ್ರಣಾಮಗಳು. ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರ ನಿಧನದ ಅನಂತರ ಅವರ 'ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಗಾರುಡಿ' ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಧಾರೇಶ್ವರರು ಪೆರ್ಡೂರು ಮೇಳದಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಮಂದಾರ್ತಿ ಮತ್ತು ಮಾರಣಕಟ್ಟೆ ಮೇಳದವರೂ ಆಗಾಗ ಈ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂಬುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಅವರ ನೆನಪು ಯಕ್ಷಗಾನ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮರೆಯಾಗ ತೊಡಗಿತ್ತು. ಅವರ ಸಮಕಾಲೀನ ಕಲಾವಿದರೂ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿದ್ದರು. ಆದರೆ 2021ರಲ್ಲಿ ಅವರ 'ವಾಜಿಗ್ರಹಣ' ಮತ್ತು ಈಗ 2022ರಲ್ಲಿ ಉಳಿದ ಐದು ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಡಾ. ಕಬ್ಬಿನಾಲೆ ವಸಂತ ಭಾರದ್ವಾಜರು ವಿದ್ವತ್ಪೂರ್ಣವಾದ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಂಪಾದಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ನಾವು ಆಭಾರಿಗಳು. ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪಯ್ಯ ಶಿರೂರು ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರನ್ನು ಮತ್ತು ಅವರ ಕೆಲಸವನ್ನು ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಪರಿಚಯಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ನನ್ನೊಡನೆ ಕೈಜೋಡಿಸಿದ ಡಾ. ಕಬ್ಬಿನಾಲೆಯವರಿಗೆ ನನ್ನ ಅನಂತ ವಂದನೆಗಳು. ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಪ್ರಕಟಣೆ, ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ತಾಡವಾಲೆ ಗ್ರಂಥಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸೇವೆಸಲ್ಲಿಸಿದ ಅಶಕ್ತ ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ಸಹಾಯ ನೀಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ 'ಫಣಿಗಿರಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ'ವನ್ನು 19-11-2021 ರಂದು ನಾವು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಎಲ್ಲ ಹಿರಿಯರ ಆಶೀರ್ವಾದದಿಂದ ನಮ್ಮ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದ ಕಾರ್ಯಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ ಎನ್ನುವ ವಿಶ್ವಾಸ ಹೊಂದಿದ್ದೇವೆ.

ಶಿರೂರು ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯ ವಿರಚಿತ ಐದು ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಗಳ ಈ ಸಂಪುಟವನ್ನು ಚಿಕ್ಕ ಪರಿಚಯಾತ್ಮಕ ಲೇಖನದೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲಾರಸಿಕರು ಇದನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ವಿಶ್ವಾಸ ನಮ್ಮದು. ನಮಸ್ಕಾರ.

5.10.2022 **ಉಮೇಶ ಶಿರೂರು**

ವಿಜಯದಶಮಿ

ಪದ್ಮಪುರಾಣದೊಳಗಣ
ಯಕ್ಷಗಾನ

ನಹುಷೋದ್ಭವ
ಅಥವಾ
ಹುಂಡಾಸುರವಧೆ

ಪಾತ್ರಪರಿಚಯ

1. ದೇವೇಂದ್ರ	2. ಈಶ್ವರ
3. ಪಾರ್ವತಿ	4. ಹುಂಡಾಸುರ
5. ಆಯು (ರಾಜ)	6. ಮಂತ್ರಿ
7. ಇಂದುಮತಿ (ಆಯುವಿನರಾಣಿ)	8. ದತ್ತಾತ್ರೇಯಮುನಿ
9. ಸ್ತ್ರೀಯರು	10. ಮಾಯಾಸ್ತ್ರೀ (ಹುಂಡ)
11. ಕಂಪಾಸುರ (ಹುಂಡನಮಂತ್ರಿ)	12. ರಾಹು (ಇಂದುಮತಿಯತಂದೆ)
13. ಮಾಯಾದಾಸಿ (ಹುಂಡ)	14. ವಿಪುಲೆ(ಹುಂಡನಹೆಂಡತಿ)
15.ಮೇಖಲೆ (ವಿಪುಲೆಯದಾಸಿ)	16. ಸೂದ (ಅಡುಗೆಯವನು)
17. ವಸಿಷ್ಠಮುನಿ	18. ನಹುಷ (ಆಯುವಿನಮಗ)
19. ಸನಕ (ಆಯುವಿನಪುರೋಹಿತ)	20. ನಾರದ
21. ಚಾರಣರು	22. ವಿಜ್ವಲ (ಕಿನ್ನರ)
23. ರಂಭೆ (ಅಪ್ಸರೆ)	24. ಮಾತಳಿ (ಇಂದ್ರನಸಾರಥಿ)
25. ಗುಪ್ತಚಾರಕ	26. ಚಾರಕ
27. ಸುರಸೈನಿಕರು	28. ಋಷಿಗಳು
29. ಅಪ್ಸರಸ್ತ್ರೀಯರು	30.ದೇವತೆಗಳು

****

ಕಥಾಸಾರ

ದೇವೇಂದ್ರನ ಒಡ್ಡೋಲಗ, ಶಿವದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಆಗಮನ. ಹುಂಡನೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನಿಂದ ಮುಂದೆ ತೊಂದರೆಯಾದರೂ ಚಂದ್ರವಂಶದಲ್ಲಿ ಜನಿಸುವ ನಹುಷನೆಂಬವನಿಂದ ಅವನ ವಧೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಶಿವನ ಧೈರ್ಯವಚನ. ದೇವತೆಗಳು ಮರಳಿದ ಬಳಿಕ ಪಾರ್ವತಿಯಿಂದ ನಂದನವನವಿಹಾರದ ಬಯಕೆ. ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯರು ವನಕ್ಕೆ ಬರುವುದು. ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಶಿವನು ಪಾರ್ವತಿಗೆ ತಿಳಿಸುವುದು. ಅವಳು ಅದರಿಂದ ಸುಂದರ ತರುಣೀರತ್ನವನ್ನು ಬೇಡುವುದು. ಆಗ ಹುಟ್ಟಿದ ಕನ್ಯೆಗೆ ಅಶೋಕಸುಂದರಿಯೆಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟು ಚಂದ್ರವಂಶಜನ ಮಡದಿಯಾಗೆಂದು ಹರಸುವುದು.

ಇತ್ತ ಕಾಂಚನಪುರದಲ್ಲಿ ಹುಂಡಾಸುರನ ಒಡ್ಡೋಲಗ. ಮಡದಿ ವಿಪುಲೆ, ಕಂಪನೆಂಬ ಮಂತ್ರಿ. ಹುಂಡಾಸುರನು ವನವಿಹಾರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿ ಅಶೋಕಸುಂದರಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಮೋಹಿಸುವುದು. ತಾನು ಚಂದ್ರವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ ನಹುಷನಿಗೆ ಸತಿಯಾಗುವವಳೆಂದು ಹೇಳಿ ಅವನನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುವುದು. ಬಲಾತ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಮುಂದಾದಾಗ ಶಾಪದ ಬೆದರಿಕೆ. ಹುಂಡಾಸುರನು ನಿರಾಸೆಗೊಂಡು ಮರಳುವುದು.

ಹಸ್ತಿನಾವತಿಯಲ್ಲಿ ಆಯುರಾಜನ ಒಡ್ಡೋಲಗ. ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲವೆಂದು ಚಿಂತಿತನಾದ ಅವನಿಗೆ ಸಚಿವನಿಂದ ಋಷಿಸೇವೆಯ ಸಲಹೆ. ಅದರಂತೆ ರಾಜನು ವನಕ್ಕೆ ಬಂದು ದತ್ತಾತ್ರೇಯರನ್ನು ಸೇವಿಸುವುದು. ದತ್ತಮುನಿಯು ಮದ್ಯಪಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪಾದಸೇವೆ ಮಾಡುವುದು. ಕಪಾಲದಲ್ಲಿ ಮದ್ಯಮಾಂಸಗಳನ್ನು ತರಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡರೂ ತಂದುಕೊಡುವುದು. ಅದರಿಂದ ಮೆಚ್ಚಿದ ಮುನಿ ಕುಲದೀಪನಾದ ಸುಪುತ್ರನು ಹುಟ್ಟುವಂತೆ ಹಣ್ಣೊಂದನ್ನು ನೀಡಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸುವುದು.

ಅಶೋಕಸುಂದರಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ಉತ್ಕಟಬಯಕೆಯಿಂದ ಹುಂಡಾಸುರನು ಮಾಯಾಸ್ತ್ರೀಯ ರೂಪದಿಂದ ಅವಳಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವುದು. ಅವಳನ್ನು ಒಲಿಸಿ ಮನೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದು ತನ್ನ ಘೋರರೂಪವನ್ನು ತೋರುವುದು. ಆಗ ಕುಪಿತೆಯಾದ ಅಶೋಕಸುಂದರಿಯು 'ನಹುಷನಿಂದಲೇ ನಿನಗೆ ಮರಣಬರಲಿ' ಎಂದು ಶಪಿಸುವುದು. ಇದರಿಂದ ಚಿಂತಿತನಾದ ಹುಂಡನು ಆಯುರಾಜನಿಗೆ

ಮಕ್ಕಳಾಗದಂತೆ ತಡೆಯಲು ಯೋಚಿಸುವುದು. ಆಯುವಿನ ಮಡದಿಯಾದ ಇಂದುಮತಿಯ ತಂದೆ ರಾಹುವನ್ನು ಕರೆದು ಭ್ರೂಣಹತ್ಯೆ ಮಾಡಲು ಕೋರುವುದು.

ಗರ್ಭಿಣಿಯಾದ ಇಂದುಮತಿಗೆ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಹರಿದರ್ಶನ. ಆ ಬಗೆಗೆ ಸನಕಮಹರ್ಷಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದಾಗ ಹರಿಯಂಶದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಗನು ಹುಟ್ಟುತ್ತಾನೆಂದು ಶುಭವಚನ. ರಾಹುವು ಮಗಳಾದ ಇಂದುಮತಿಯಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಭ್ರೂಣಹತ್ಯೆಯಾಗುವಂತೆ ವಿಷನೀಡುವುದು. ಭಗವಂತನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಅದು ಅಸಾಧ್ಯವಾದಾಗ ಹುಂಡಾಸುರನೇ ದಾಸಿಯ ರೂಪದಿಂದ ಬಂದು ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿರುವುದು. ಮಗುವು ಜನಿಸಿದ ಕೂಡಲೇ ಅದನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿ ತನ್ನ ಮಡದಿ ವಿಪುಲೆಗೆ ನೀಡಿ ಅಡುಗೆಮಾಡಲು ಹೇಳುವುದು. ಆದರೆ ಅವಳಿಗೆ ಶಿಶುಹತ್ಯೆಗೆ ಮನಸ್ಸು ಬಾರದೆ ದೂತಿ ಮೇಖಲೆಯ ಮೂಲಕ ಪಾಕಶಾಲೆಗೆ ಕಳುಹಿಸುವುದು. ಅಡುಗೆಯವನು ಮಗುವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಲು ಕತ್ತಿಯೆತ್ತಿದಾಗ ಮಗುವು ನಗುವುದು. ಅದರ ಮೇಲೆ ಕನಿಕರಬಂದು ಅವನು ರಾತ್ರಿಯ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ವಸಿಷ್ಠಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ತಂದು ಇಡುವುದು. ಮರುದಿನ ಜಿಂಕೆಯ ಮಾಂಸದಿಂದ ಅಡುಗೆಮಾಡಿ ಬಡಿಸಿದಾಗ ಹುಂಡನಿಗೆ ಸಂತೃಪ್ತಿಯಾಗುವುದು.

ಹೆತ್ತ ಮಗುವನ್ನು ಕಾಣದೆ ಇಂದುಮತಿಯ ದುಃಖ. ನಾರದರಿಂದ ಸಾಂತ್ವನ. ಹುಂಡಾಸುರನು ಅಶೋಕಸುಂದರಿಯಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ತಾನು ನಹುಷನನ್ನು ಕೊಂದು ಮಾಂಸಭೋಜನ ಮಾಡಿದೆನೆಂದು ಹೇಳುವುದು. ದುಃಖಿಸುತ್ತಿರುವ ಅಶೋಕಸುಂದರಿಯ ಬಳಿಗೆ ದೇವತೆಗಳು ವಿಜ್ವರನೆಂಬ ಕಿನ್ನರನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ ಸಮಾಧಾನಿಸುವುದು. ವಸಿಷ್ಠಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಬಾಲಕ ನಹುಷ ಬೆಳೆಯುವುದು. ಒಮ್ಮೆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅವನು ಸಂಚರಿಸುವಾಗ ಚಾರಣರು 'ಈತನೇ ನಹುಷನೆಂಬ ರಾಜಕುಮಾರ' ಎಂದು ಮಾತಾಡುವುದನ್ನು ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡು ವಸಿಷ್ಠರಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸುವುದು. ಮುನಿಗಳಿಂದ ಸವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿದು ರಾಕ್ಷಸವಧೆಗೆ ಸಂಕಲ್ಪ. ಅವನಲ್ಲಿಗೆ ದೇವೇಂದ್ರನು ರಥ ಮತ್ತು ಸಾರಥಿಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸುವುದು. ನಹುಷನನ್ನು ಕಿನ್ನರರು ಸ್ತುತಿಸುವ ಗಾನವನ್ನು ಅಶೋಕಸುಂದರಿ ಕೇಳುವುದು. ನಹುಷನಲ್ಲಿಗೆ ಅಶೋಕಸುಂದರಿಯನ್ನು ರಂಭೆ ಕರೆತರುವುದು. ಇಬ್ಬರ ಪರಿಚಯ, ಮೋಹ. ಹುಂಡಾಸುರನ ಮೇಲೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ. ಬೇಹುಗಾರರಿಂದ ಹುಂಡನಿಗೆ ವಾರ್ತೆ. ನಹುಷ ಮತ್ತು ಹುಂಡಾಸುರರ ಯುದ್ಧ. ಹುಂಡಾಸುರನ ವಧೆ. ವಸಿಷ್ಠಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅಶೋಕಸುಂದರಿ ಮತ್ತು ನಹುಷನ ವಿವಾಹ, ಪುರಪ್ರವೇಶ, ಮಂಗಲ.

॥ ಶ್ರೀಗಣಾಧಿಪತಯೇನಮಃ ॥

॥ ಶಾರ್ದೂಲವಿಕ್ರೀಡಿತವೃತ್ತ॥

ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀರಮಣಂ ಮಹಾಹಿಶಯನಂ ದಾಮೋದರಂ ಕೇಶವಂ ।
ಬಾಲಾದಿತ್ಯಸಹಸ್ರಭಾಸುರಯುತಂ ನೀಲಾಂಗಸಮ್ಮೋಹನಂ ।
ಪಾಲಾಕ್ಷಾದಿ ಸಮಸ್ತದೇವವಿನುತಂ ವೈಕುಂಠಸನ್ಮಂದಿರಂ ।
ಲೋಲಾಕ್ಷಂ ಖಳಕೈಟಭಾದಿಮಥನಂ ಶ್ರೀವಾಸುದೇವಂ ಭಜೇ ॥ 1 ॥

॥ ರಾಗ ನಾಟಿ- ಝುಂಪೆತಾಳ ॥

ಶಂಭುಸುತ ವಿಘ್ನೇಶ । ನಂಬಿದರ ಭವನಾಶ ।
ಲಂಬೋದರಾನಂದ । ಬಿಂಬ ಸಲಹೆನ್ನ ॥
ಜಯಜಯತುಜಯತೂ ॥ 2 ॥

ಘೋರವಿಘ್ನವಿದೂರ। ಪಾರಾವಾರಗಭೀರ।
ನೀರಜಾಂಬಕಮಿತ್ರ। ನಿರುತಸುಪವಿತ್ರ ॥
ಜಯಜಯತುಜಯತೂ ॥ 3 ॥

ಶರಧಿತೀರದಲಿಶಿರಿ । ಪುರದಳಿವೆಗದ್ದೆಯಲಿ ।
ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನೆಲೆಸಿರ್ಪೆ । ಪೊರೆಯೆನ್ನ ಸತತ ॥
ಜಯಜಯಜಯತು ॥ 4 ॥

॥ ವಾರ್ಧಕ ॥

ಕೈಲಾಸವಾಸನಂ ಶೈಲಾತ್ಮಜೇಶನಂ ।
ಮೂಲೋಕಪಾಲನಂ ವರರುಂಡಮಾಲನಂ ।
ಫಾಲಾಕ್ಷದೇವನಂ ಶರಣಸಂಜೀವನಂ ಶ್ಯಾಮನಂ ಜಿತಕಾಮನಂ ॥
ವ್ಯಾಳಸದ್ಭೂಷನಂ ಭಜಕಜನಪೋಷನಂ ।
ಕಾಳೀಕಳತ್ರನಂ ನಿಟಿಲಾಗ್ನಿನೇತ್ರನಂ ।
ಮೇಲುಪಂಕ್ತೀಶನಂ ದೇವಯಲಗೇಶನಂ ಭಜಿಸಿಮತಿಯಂ ಪಡೆವೆನು ॥ 5 ॥

॥ ಭಾಮಿನಿ ॥

ಕಂತುಪಿತ ರಮೆ ಗಿರಿಜೆ ಶಿವ ವಿಧಿ ।
ಕಾಂತೆಶಾರದೆಯರ ನೆನೆದು ಹನು ।

ಮಂತನಡಿಗೊಂದಿಸುತ ಶಕ್ರಾದ್ಯಮರರಿಂಗೆರಗಿ ॥
ದಂತಿವದನ ಕುಮಾರಮುಖ್ಯ ಮ ।
ಹಾಂತರಿಂಗಭಿನಮಿಸಿ ಕವಿಗಳ ।
ಸಂತತಿಗೆ ಪಿತಮಾತೆಯರಿಗೊಂದಿಸುತೊರೆವೆನಿದನು ॥ 6 ॥

॥ **ದ್ವಿಪದಿ** ॥

ಶ್ರೀಮಹಾಪದ್ಮಪೌರಾಣದೊಳಗಿರುವ ।
ಸೋಮಕುಲಸಂಭೂತನ ಹುಷನುದ್ಭವವ ॥ 7 ॥

ವರಹುಂಡ ದನುಜನನು ವಧಿಸಿ ಬಳಿಕಂದು ।
ತರಳೆಯಾದ ಅಶೋಕಸುಂದರಿಯ ಬಂದು ॥ 8 ॥

ವರಿಸಿ ಕೀರ್ತಿಯ ಪಡೆದ ಪುಣ್ಯಚರಿತವನು ।
ಒರೆವೆ ಕೇಳ್ದರೆ ಪರಿಹರಿಪುದು ದುರಿತವನು ॥ 9 ॥

ಪ್ರಾಸಗಣಲಯಮಾತ್ರೆಯೊಂದ ನಾನರಿಯೆ ।
ಈಶ ನುಡಿಸಿದ ತೆರದಿ ಬರೆವೆ ಜಗವರಿಯೆ ॥ 10 ॥

ತಿದ್ದುವುದು ತಪ್ಪಿರಲು ಬಲ್ಲ ಸಜ್ಜನರು ।
ಶುದ್ಧಪಡಿಸುತ ಜಗದಿ ಮೆರೆಸಿ ಬಲ್ಲವರು ॥ 11 ॥

॥ **ರಾಗ ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ-ತ್ರಿವುಡೆತಾಳ** ॥

ನೈಮಿಷಾರಣ್ಯದಲಿ ಋಷಿಗಳು ।
ರೋಮಹರ್ಷಣಸುತನಿಗೊಂದಿಸಿ ।
ಪ್ರೇಮದಿಂದೆಲ್ಲಾ ಪುರಾಣವ ।
ನೇಮದಿಂದ ॥ 12 ॥

ಕೇಳುತಿರಲೊಂದಿನದಿ ವರಮುನಿ ।
ಪಾಲಗೊಂದಿಸಿ ನಹುಷನುದಿಸಿದ ।
ಮೂಲಚರಿತವ ಹುಂಡದನುಜನ ।
ಕಾಲನೆಡೆಗೆ ॥ 13 ॥

ಕಳುಹಿ ಬಾಲೆಯಶೋಕಸುಂದರಿ ।
ಯೊಲಿಸಿದಾ ಸಚ್ಚರಿತೆಯನು ಮಿಗೆ ।
ತಿಳುಹಬೇಕೆನೆ ಸೂತ ವಿಸ್ತರ ।
ದೊಳಗೆ ನುಡಿದ ॥ 14 ॥

॥ **ರಾಗ ಕಾಂಭೋದಿ-ಝಂಪೆತಾಳ** ॥

ಮುನಿವರರು ಕೇಳಿರೊಂದಿನ ನಾಕದೊಳಗಿಂದ್ರ ।
ನನಿಮಿಷರಗೂಡಿ ವೈಭವದಿ ॥
ಮಿನುಗುತಿಹ ಛತ್ರಚಾಮರದೊಳೋಲಗಗೊಟ್ಟು ।
ಘನತೆಯೊಡನೆಂದ ಸುರರೊಡನೆ ॥ 15 ॥

ಕೇಳಿರನಿಮಿಷರೆಲ್ಲ ಖೂಳ ದನುಜರು ನಮ್ಮ ।
ಗೋಳುಗುಟಿಸುತಲೀರ್ಪುದೊಂದು ॥
ಬಾಳುವೆಯದಲ್ಲದಿರೆ ಮೂಲೋಕದೊಡೆತನದಿ ।
ಆಳಲೇನಿಹುದೆಮಗೆ ಕುಂದು ॥ 16 ॥

ದನುಜಾರಿ ಹರ ಕಮಲತನುಜರೊಲವಿಲ್ಲದಿರೆ ।
ಇನಿತಾದರೂ ಸೌಖ್ಯವಿಹುದೆ ॥
ಎನಿತು ಕಷ್ಟಗಳೊದಗಲನಿತರಲಿ ಬಂದೆಮ್ಮ ।
ಸನುಮತದಿ ಪೊರೆವರೆಡೆಬಿಡದೆ ॥ 17 ॥

ಈಗ ಸದ್ಯದಲಿ ಖಳರಾಗಮನವಿಲ್ಲ ಸುಖ ।
ವಾಗಿರಲು ಹರನೆಡೆಗೆ ನಾವು ॥
ಸಾಗಿ ಪರಶಿವನ ಕೃಪೆ । ಗಾಗಿ ದರ್ಶನ ಪಡೆವು ।
ದೀ ಗಮನವಿಹುದೇಳಿ ನೀವು ॥ 18 ॥

॥ **ಭಾಮಿನಿ** ॥

ಸುರಪನಾಡಿದ ನುಡಿಗೆ ದಿವಿಜರು ।
ಸರಿಯೆನುತ ಪೊರಮಡಲು ಸರ್ವರ ।
ನೆರಹಿ ತಾವ್ಯೆತಂದರಾ ಕೈಲಾಸಪರ್ವತಕೆ ॥
ಹರನು ನಂದಿ ಗಣೇಶ ಗುಹಕಿಂ ।
ಕರಸುಬಲಮೊದಲಾದ ಗಣಸಹಿ ।
ತಿರಲು ವೈಭವದೊಳಗೆ ಬಂದೆರಗಿದರು ಸುರವರರು ॥ 19 ॥

॥ **ಕಂದಪದ್ಯ** ॥

ಚರಣದೊಳೆರಗುತ ನುತಿಸುವ ।
ಸುರಪಾದ್ಯರನೆತ್ತುತಲಾ ಪುರಹರನಾಗಂ ।
ಕರುಣದಿ ಮನ್ನಿಸಿ ಶಕ್ರನ ।
ಪರಿಪರಿಯುಪಚರಿಸುತ ವಿನಯದೊಳಿಂತೆಂದಂ ॥ 20 ॥

॥ ರಾಗ ಸಾವೇರಿ – ಅಷ್ಟತಾಳ ॥

ಬಂದೆಯೇನ್ನೆ ಸುರರಾಜ । ಬಲು ।
ಚೆಂದವಾಯಿತು ರವಿತೇಜ ॥
ಇಂದಿನವರೆಗೇನು ಖಳರುಪಟಳವಿಲ್ಲ ।
ವೆಂದರಿತಿಹೆ ಸೌಖ್ಯವಿಹರೆ ನಿರ್ಜರರೆಲ್ಲ ॥ 21 ॥

ಹರ ನಿನ್ನನುಗ್ರಹದಿಂದ । ಏನು ।
ಕೊರತೆಗಳಿಲ್ಲದರಿಂದ ॥
ಮರೆಯದೆ ತವಪಾದ ದರುಶನಗೈದೊಮ್ಮೆ ।
ಬರುವೆವೆಂದ್ಯೆತಂದೆ ಸುರರೊಡಗೂಡುತ ॥ 22 ॥

ಖಳರಿಂದೆಂದಿಗು ಬರೆ ಗೋಳು । ಕಾಯ್ದು ।
ಉಳುಹೆಮ್ಮ ನೀ ಕರುಣಾಳು ॥
ಒಲವಿರಲೆಮ್ಮೊಡನೆನುತ ಭಕ್ತಿಯೊಳಾಗ ।
ಬಲವೈರಿಯೆರಗಲೆತ್ತುತ ಹರನೆಂದನು ॥ 23 ॥

॥ ಭಾಮಿನಿ ॥

ಏಳು ಏಳೈ ಸುರಪ ಸದ್ಯಕೆ ।
ಖೂಳರುಪಟಳವಿಲ್ಲ ಧೈರ್ಯವ ।
ತಾಳು ಧರೆಯೊಳಗೋರ್ವನಿಹ ಹುಂಡಾಸುರನು ಮದದಿ ॥
ಬಾಳಲರಿಯನು ಮುಂದೆ ನಹುಷನೃ ।
ಪಾಲನೆಂಬುವನುದಿಸುತಾತನ ।
ಕಾಲನೆಡೆಗೈದಿಸುವನದಕುಪಕರಿಸು ಹೋಗೆಂದ ॥ 24 ॥

॥ ಕಂದಪದ್ಯ ॥

ಶರ್ವನ ನುಡಿಗೇಳುತಲಾ ।
ಪೂರ್ವಾಮರನುಪಟಳವೆಣಿಸದೆ ಧೈರ್ಯದೊಳಂ ।
ಗೀರ್ವಾಣರು ಸಹಿತೈದಲು ।
ಪಾರ್ವತಿ ಬಂದೆರಗುತಲೆಂದಳು ಪರಶಿವನೊಳ್ ॥ 25 ॥

॥ ರಾಗ ಕೇದಾರಗೌಳ-ಝಂಪೆತಾಳ ॥

ಸುಂದರಾಂಗನೆ ಲಾಲಿಸು । ಮನಸಿನೊಳ ।
ಗೊಂದಿಹುದು ನೀ ಯೋಚಿಸು ॥

ನಂದನವ ಸಂಚರಿಸುತ । ಬೇಸರಿಕೆ ।
ಹೊಂದಿಹುದ ಪರಿಹರಿಸುತ ॥ 26 ॥

ತರುಲತೆಗಳಾನಂದದಿ । ಫಲಪುಷ್ಪ ।
ವೆರಸಿದುದ ನೋಡಿ ಮುದದಿ ॥
ಚರಿಸಿ ಬರುವಾಸೆಯಿಂದ । ಜೊತೆಗೂಡಿ ।
ತೆರಳೆನಲ್ಕೀಶನೆಂದ ॥ 27 ॥

ಇರಲಿ ನಿನ್ನಭಿಮತವನು । ಸಲಿಸೆನಾ ।
ಬರುವೆನೆಂದೆನುತೀಶನು ॥
ಅರಸಿಯೊಡಗೂಡಿ ವನಕೆ । ನಡೆತಂದ ।
ಸುರರ ನಂದನದ ವನಕೆ ॥ 28 ॥

॥ **ವಾರ್ಧಕ** ॥

ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರಲ್ಲಿ ಮರಗಳಿಂ ಥರಗಳಿಂ ।
ದೆಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರಲ್ಲಿ ಜೊತೆಗಳಿಂ ಲತೆಗಳಿಂ ।
ದೆಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರು ಫಲಭಾರದಿಂ ಕೀರದಿಂ ದುಲ್ಲಾಸದಿಂದ ಹರಿವ ॥
ಸಲ್ಲಲಿತವಹ ಸರೋವರಗಳಿಂ ಝುರಿಗಳಿಂ ।
ಪಲ್ಲವಿಸಿ ಪರಿಮಳಿಪ ಸುಮಗಳಿಂ ಕ್ರಮಗಳಿಂ ।
ದಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮೆರೆವ ಸುರಸೌಧಮಂ ಮೋದಮಂ ತಾಳುತರಸಿಗೆ ತೋರ್ದನು ॥ 29 ॥

॥ **ರಾಗ ಭೈರವಿ– ಝುಂಪೆತಾಳ** ॥

ನೋಡಿ ಗಿರಿಜಾತೆನಲಿ । ದಾಡಿ ಪತಿಯೊಡನೆಂದ ।
ಈಡಿಲ್ಲವಿದಕೆ ಸರಿ । ಗೂಡುವಾನಂದ ॥ 30 ॥

ತೋರುವೀ ಗಿಡಮರನ । ಬೇರೆ ಬೇರೇನೆಂದು ।
ತೋರೆನ್ನ ರಮಣ ದಯ । ದೋರಿ ತಿಳಿವಂತೆ ॥ 31 ॥

ಎಂದೆನಲ್ಕಭವ ನಗು । ತೆಂದನಬಲೆಯರ ಗುಣ ।
ವೆಂದಿಗೂ ಬಿಡರು ಪತಿ । ಯೊಂದಿಗಿದನೆನುತ ॥ 32 ॥

ಆಗಲಿದ ನೋಡು ಪು । ನ್ನಾಗ ಚಂಪಕ ಪೂಗ ।
ಬಾಗಿರ್ದ ಕದಳಿ ಸ್ಫುಟ । ನಾಗ ಖರ್ಜೂರ ॥ 33 ॥

ನಿಂಬ ಪಾಟಲಿಯ ನೌ । ದುಂಬರಾಶ್ವತ್ಥಗಳ ।
ನಂಬಿಕೆಗೆ ತೋರೆ ಮುದ । ದಿಂಬೆರಗ ತಾಳಿ ॥ 34 ॥

॥ **ಭಾಮಿನಿ** ॥

ನಂದನದ ಸೊಬಗೀಕ್ಷಿಸುತ ಗಿರಿ ।
ನಂದನೆಯು ಮುದತಾಳ ಬಳಿಕಿನ ।
ಲೊಂದು ವೃಕ್ಷವ ನೋಡಿ ಪತಿಯೊಡನೆಂದಳೀ ತೆರದಿ ॥
ಸುಂದರಾಂಗನೆ ತರುವಿದಾವುದು ।
ಹಿಂದೆ ನೋಡಿದುದಿಲ್ಲ ಪೆಸರೇ ।
ನೆಂದು ಕೇಳಲು ನಗುತ ಸುದತಿಯೊಳೆಂದ ಮದನಾರಿ ॥ 35 ॥

॥ **ರಾಗ ಸುರುಟಿ– ಏಕತಾಳ** ॥

ಕುಟಿಲಾಳಕಿ ಕೇಳೆ । ಪೇಳುವೆ ।
ಸಟೆಯಲ್ಲಿದು ಬಾಲೆ ॥
ಅಟವಿಯೊಳೆಲ್ಲಿಯು ಸಿಗದೀವೃಕ್ಷವು ।
ದಿಟವಿದು ಸುರರಿಂಗತಿಪ್ರಿಯವಾದುದು ॥ 36 ॥

ಸುರರೊಳು ಹರಿಯಂತೆ । ನದಿಯೊಳು ।
ಸುರತರಂಗಿಣಿಯಂತೆ ॥
ಗಿರಿಯೊಳು ಮಂದರ ಜಲಕೆ ಸಮುದ್ರದ ।
ತೆರನಿದು ವೃಕ್ಷದಿ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವಿದು ॥ 37 ॥

ಮನದೊಳು ಬಯಸಿದುದು । ಏನಿರೆ ।
ಕ್ಷಣದೊಳು ಕೊಡುವುದಿದು ॥
ಗುಣವುವಿಶೇಷವಿದಿಹುದೀವೃಕ್ಷದಿ।
ಬಣಗುತರುಗಳಂತಲ್ಲ ಮಹಾತ್ಮೆಯು ॥ 38 ॥

ಹರನೆಂದುದ ಕೇಳಿ । ಹರುಷದಿ ।
ಗಿರಿಜೆಯು ಮುದತಾಳಿ ॥
ಒರೆದಳು ಗುಣವೀತ ರುಚಿನೊಳೀರ್ಪುದ ।
ಪರಿಕಿಪೆನೆನೆ ಶಂಕರನಸ್ತೆಂದನು ॥ 39 ॥

॥ **ಕಂದಪದ್ಯ** ॥

ಹರನಿಂದಪ್ಪಣೆಯಂ ಪಡೆ ।
ದುರುತರ ಸಂತೋಷದಿ ತರುವಿನ ಬಳಿ ಸಾರ್ದಾ ॥
ಗಿರಿಜೆಯು ಮನದೊಳ್ ಸುಂದರ ।
ತರುಣೀರತ್ನವ ಬಯಸಲ್ಕಾವಿರ್ಭವಿಸಲ್ ॥ 40 ॥

|| ರಾಗ ಮಧುಮಾಧವಿ–ತ್ರಿವುಡೆತಾಳ ||

ಅರರೆ ಹಿಮಕರನುದಿಸಿದನೊ ಹರ ।
ಶಿರದೊಳಿಹನವನಲ್ಲ ಪಂಕಜ ।
ವರಳಿತೋ ಜಲವಿಲ್ಲವುದಯಿಸ ।
ಲರಿದು ಸುದತಿಯ ವದನವೊ || 41 ||

ಮದನನನು ಹರನುರಿಸಿದನುಯೆಂ ।
ಬುದಕೆ ರತಿಯ್ಯೆತಂದಳೆಂಬೆನೆ ।
ಮುದವಿಹುದು ವದನದೊಳು ರತಿಯ ।
ಲ್ಲಿದು ತರುಣಿಕುಲರತ್ನವು || 42 ||

ಭೃಂಗಕುಂತಳೆ ಕೋಮಲಾಂಗಿನಿ ।
ತುಂಗಕುಚಯುಗೆ ಹರಿಣಿಲೋಚನೆ ।
ಯಂಗನಾಮಣಿಗೆಣೆಯದಿಲ್ಲೆನು।
ತಂಗನೆಯು ಬೆರಗಾಂತಿರೆ || 43 ||

ಆ ಸಮಯದೊಳು ಬಂದು ಚರಣದೊ ।
ಳಾ ಸರೋಜಾಂಬಕಿಯು ವಂದಿಸು ।
ತೀ ಸುಮಧುರೋಕ್ತಿಯೊಳು ನಸುನಗು ।
ತಾ ಶಿವೆಯೊಳಿಂತೆಂದಳು || 44 ||

ಮಾತೆಯೆನ್ನನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಬಗೆ ।
ಯಾತಕೆಂಬುದನರಿಯೆ ಮುಂದೆನ ।
ಗೇತರಾಜ್ಞೆಯ ಬೆಸಸಿರೆನೆ ಗಿರಿ ।
ಜಾತೆ ಮುದ್ದಿಸುತೆಂದಳು || 45 ||

|| ರಾಗ ಕೇದಾರಗೌಳ– ಅಷ್ಟತಾಳ ||

ಮಗಳೆ ಲಾಲಿಸು ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವಿದರ ಗುಣ ।
ಬಗೆಯಲೋಸುಗ ಧ್ಯಾನಿಸೆ ||
ಸುಗುಣೆ ನೀನುದಿಸಿದೆ ನೋಡಿ ನಿನ್ನನು ಮನ ।
ಸಿಗೆ ತೋಷವಾಯ್ತುಬಲೆ || 46 ||

ಧರೆಯೊಳಶೋಕಸುಂದರಿಯೆಂಬ ಪೆಸರಿನೊ ।
ಳಿರು ಸಖಿಯರ ಕೂಡುತ ||

ತಿರುಗುತಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತಾನಂದದೊ ।
ಆರು ಮುಂದಕೆಲ್ಲ ಪೇಳ್ವೆ ॥ 47 ॥

ಚಂದ್ರವಂಶದಿ ಮುಂದಕುದಿಸುವ ನಹುಷನ ।
ರೇಂದ್ರ ನೀನಾತನನು ॥
ಹೊಂದಿ ಸುಖಿಸು ಸುಖವಹುದೆನೆ ಪಿತಮಾತೆ ।
ಗೊಂದಿಸಿ ಪೊರವಂಟಳು ॥ 48 ॥

॥ **ಭಾಮಿನಿ** ॥
ಪೃಥ್ವಿಯಮರರು ಕೇಳಿರೈ ಬಳಿ ।
ಕಿತ್ತ ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯರೈದಲು ।
ಮತ್ತಕಾಶಿನಿ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂ ಗೆಳತಿಯರ ಕೂಡುತಲಿ ॥
ಉತ್ತಮೋದ್ಯಾನದಲಿ ಸಂಚರಿ ।
ಸುತ್ತಿರಲು ಬಳಿಕಿತ್ತ ನಡೆದುದ ।
ಚಿತ್ತವಿಟ್ಟದ ಕೇಳಿರೈ ಮುಂದಣ ಕಥಾಮೃತವ ॥ 49 ॥

॥ **ರಾಗ ಕಾಂಭೋದಿ-ಝಂಪೆತಾಳ** ॥
ಮೇರುಪರ್ವತದ ವೈಡೂರ್ಯಶಿಖರದೊಳಿರ್ಪ ।
ಚಾರುಕಾಂಚನವೆಂಬ ಪುರದಿ ॥
ಘೋರದಾನವ ವಿಪ್ರಚಿತ್ತಿಯಾತ್ಮಜನಾದ ।
ಕ್ರೂರಖಳ ಹುಂಡನಿರುತಿರ್ದ ॥ 50 ॥

ಮಡದಿಯಾಗಿಹ ವಿಪುಲೆ ತನುಜನಾದ ವಿಹುಂಡ ।
ನೊಡನೆ ಕಂಪಾಖ್ಯನೆಂದೆಂಬ ॥
ಕಡುಪರಾಕ್ರಮಿ ಸಚಿವನೊಡನತುಳಸೇನೆ ಸಹ ।
ಧಡಿಗಖಳನಿರ್ದ ವೈಭವದಿ ॥ 51 ॥

ಸರಿಯಾರು ತನಗೆ ಹರಿಹರ ಸುರಪರಿದಿರೆ ನರ ।
ಕುರಿಗಳೇಂ ಘನವೆನುತ ಮದದಿ ॥
ದುರುಳನಿರುತೊಂದುದಿನ ವನವ ಸಂಚರಿಸೆ ಮದ ।
ಕರಿಯಂತೆ ಪೊರಟ ಗರ್ವದಲಿ ॥ 52 ॥

॥ **ಭಾಮಿನಿ** ॥

ದುರುಳನೀ ಪರಿಯಿಂದ ವನ ಸಂ ।
ಚರಿಸುತ್ತೈತರೆ ನಂದನದಿ ಶಿವ ।
ತರಳೆಯಾದ ಅಶೋಕಸುಂದರಿ ಸಖಿಯರೊಡಗೂಡಿ ॥
ಪರಿಪರಿಯ ಪುಷ್ಪಗಳ ಕೊಯ್ಯುತ ।
ಚರಿಸುತಿರೆ ದೂರದಲಿ ಕಂಡಾ ।
ಸುರವಿಕಾರದಿ ಮದನನುರುಬೆಗೆ ಸಿಲುಕುತಿಂತೆಂದ ॥ 53 ॥

॥ **ರಾಗ ಯಮುನಾಕಲ್ಯಾಣಿ– ಅಷ್ಟತಾಳ** ॥

ಭಳಿಭಳಿರಮಮು ಎಂಥಾ ಚೆಲುವೆ । ಈಕೆ ।
ಯಳ ನೋಡುತೆಂತು ಸೈರಿಸಿಗೊಳುವೆ ॥ಪ॥

ಕಮಲನಯನೆ ಸುಮಶರರಾಣಿ । ಅಂತೆ ।
ಅಮಮ ತೋರುವಳು ಪನ್ನಗವೇಣಿ ॥
ಭ್ರಮರಕುಂತಳೆ ಸುರಸತಿಯಂತೆ । ತೋರ್ಪ ।
ಆಮಿತಸುಂದರಿ ಯಾರಿವಳು ಕಾಂತೆ ॥ 54 ॥

ಕುಂಭಕುಚಾಂಗಿ ವದನ ನೋಡೆ । ಚಂದ್ರ ।
ಬಿಂಬ ನಾಚಿಪುದು ಸಂತಸಗೂಡೆ ॥
ಕಂಬುಕಂಠಿನಿ ಕುವಲಯಗಂಧಿ । ಚಾರು ।
ಬಿಂಬಾಧರೆಯ ಸೇರ್ವೆ ಸುಖಹೊಂದಿ ॥ 55 ॥

ಆರಿವಳೆನುತ ನಾ ಬಳಿಸಾರಿ । ಕೇಳಿ ।
ನಾರೀರತುನವ ಮೋಹವ ಬೀರಿ ॥
ಸೇರಿಸಿಕೊಳುತ ಸುಖಿಪೆನೆಂದು ।ಬಳಿ।
ಸಾರಿ ನುಡಿದನಾಕೆಯೊಡನಂದು ॥ 56 ॥

॥ **ರಾಗ ಸುರುಟಿ–ಏಕತಾಳ** ॥

ಅಂಗನಾಮಣಿ ಬಾರೇ । ಬೆದರದಿ ।
ರಂಗಜಗಿಣಿ ನೀರೇ ॥
ತುಂಗಪಯೋಧರೆ ನೀನಾರರುಹು ಕು ।
ರಂಗಸುಲೋಚನೆ ತಂಗದಿರಾನನೆ ॥ 57 ॥

ಮದಗಜನಡೆ ಕೇಳೆ । ನಿನ್ನಪ ।
ಡೆದ ಪಿತನಾರ್ ಪೇಳೆ ॥
ಚದುರೆ ಸುಕೋಮಲೆ ನಿನ್ನಯ ಪೆಸರೇ ।
ನುದಿಸಿದುದೆಲ್ಲೀರ್ಪುದುತ ವ ವಸತಿಯು ॥ 58 ॥

ಕಾನನದೊಳಗಿಂತು । ಚರಿಸುವ ।
ಡೇನಲಸಿಕೆ ಬಂತು ॥
ಮಾನಿನಿಮಣಿ ತಿಳುಹೆನೆ ಧೈರ್ಯದೊಳಾ ।
ದಾನವನೊಡನೆ ನಿಧಾನದೊಳೆಂದಳು ॥ 59 ॥

॥ **ಸಾಂಗತ್ಯ- ರೂಪಕತಾಳ** ॥

ವೀರ ಕೇಳ್ಳೆ ಶಿವನಣುಗೆ ವಾಸಸ್ಥಳ ।
ಬೇರಿಲ್ಲ ನಂದನವನದಿ ॥
ಸೇರಿ ಗೆಳತಿಯರ ಕೂಡಿ ಸುಖಿಸುವೆ ನೀ ।
ನಾರೆಂಬುದರುಹು ವಿಸ್ತರದಿ ॥ 60 ॥

ಕಾಡಿನೊಳಗೆ ಸಂಚರಿಸುವೆಯೆಂಬುದ ಕೇಳಿ ।
ಜೋಡಿಗನಿಲ್ಲೆಂಬುದರಿತೆ॥
ನೋಡೆನ್ನ ಖಳ ವಿಪ್ರಚಿತ್ತಿಯಾತ್ಮಜ ಹುಂಡ ।
ರೂಢಿಯೊಳೆನಗಿದಿರುಂಟೆ ॥ 61 ॥

ಹರಿ ಹರ ವಿಧಿ ಮುಖ್ಯ ಸುರರೆನಗಂಜುವರ್ ।
ಧರೆಯೊಳಗೆನ್ನಿದಿರಿಲ್ಲ ॥
ಭರಿತಸಂಪದಗೂಡಿ ಮೆರೆವೆನೆನ್ನನು ನೋಡಿ ।
ವರಿಸೆ ಸುಖಿಸುವೆ ಸುಳ್ಳಲ್ಲ ॥ 62 ॥

॥ **ಭಾಮಿನಿ** ॥

ಬೇಡವೆನ್ನೊಳು ಮನವು ನಿನ್ನನು ।
ಕೂಡಿ ಸುಖಿಸುವಳಲ್ಲ ಮೊದಲೇ ।
ಮಾಡಿದಳು ಮಜ್ಜನನಿ ಹಿಮಕರಕುಲದಿ ಮುಂದುದಿಸಿ ॥
ರೂಢಿಗಧಿಪತಿಯಹ ನಹುಷ ಜೊತೆ ।
ಗೂಡುವನು ನಿನಗೆನುತಲದರಿಂ ।
ಮಾಡೆನನ್ಯಥ ಮನವ ತೊಲಗೆಂದೆನಲು ಮಗುಳೆಂದ ॥ 63 ॥

॥ **ರಾಗ ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ–ತ್ರಿವುಡೆತಾಳ** ॥

ವನಿತೆ ನಿನ್ನಯ ನುಡಿ ವಿಚಿತ್ರವಿ ।
ದೆನುವೆ ಮುಂದುದುಭವಿಸಿ ವರಿಸುವ ।
ಜನಪನನು ನೆರೆವನಕ ವ್ಯರ್ಥದಿ ।
ತನುವ ದಣಿಸಿ ॥ 64 ॥

ಬಾಳುವೀ ಯವ್ವನ ವವ್ಯರ್ಥದಿ ।
ಹಾಳುಗೆಡಹುತ ಮುಂದೆ ವಾರ್ಧಿಕ।
ಕಾಲದೊಳು ಪತಿಯೊಲಿಸಲೇನ್ ಫಲ ।
ಲೋಲನಯನೆ ॥ 65 ॥

ಲೋಕನಿಂದೆಯು ಬೇರಹುದು ಹಿರಿ ।
ಯಾಕೆವಲ್ಲಭೆಯೆನುತ ಬರಿದವಿ ।
ವೇಕಕೆಡೆಗೊಡದೆನ್ನನೊಲಿಸು ಪಿ ।
ನಾಕಿಯಣುಗೆ ॥ 66 ॥

॥ **ರಾಗ ಕೇದಾರಗೌಳ– ಅಷ್ಟತಾಳ** ॥

ಎನಲೆಂದೆಳೆಲವೊ ಪಿಂದುದಿಸಿದ ರೇವತಿ ।
ಯನು ಮುಂದೆ ದ್ವಾಪರದಿ ॥
ಜನಿಸುವ ಬಲರಾಮನೊಲಿಸುವನೆಂದಿದ।
ರನು ಪಿಂದೆ ನುಡಿದೀರ್ಪರು ॥ 67 ॥

ಅಲ್ಲದೆ ಗಂಧರ್ವನಣುಗೆ ಮಾಯಾವತಿ ।
ಯಲ್ಲಿ ಶಂಬರನ ಸೇರ್ದು ॥
ಇಲ್ಲವೆ ಮುಂದೆ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನುದಿಸಿ ಲಗ್ನ ।
ದಲ್ಲೊರಿಸುವನೆಂಬುದ ॥ 68 ॥

ಅದರಂತೆ ಎನ್ನ ಭವಿಷ್ಯವ ಜನನಿಯು ।
ಮೊದಲೆ ಪೇಳಿಹಳದನು ॥
ವಿಧಿಯ ಮೀರೆನು ನಹುಷನು ಹೊರತನ್ಯರ ।
ಮದುವೆಯಾಗೆನು ನಿಶ್ಚಯ ॥ 69 ॥

ಲೋಕದ ಜನನಿ ಪಿನಾಕಿಯರ್ಧಾಂಗಿಯ ।
ಮಾತು ತಪ್ಪದು ಬರಿದೆ ॥

ಪೋಕತನದೊಳೆನ್ನ ಕೆಣಕಿ ಮುಂದರಿದರೆ ।
ನೀ ಕೆಡುತಿಹೆ ನೋಡಿಕೊ ॥ 70 ॥

ಬಲ್ಲೆಬಲ್ಲೆನು ನಿನ್ನ ಬೆದರಿಕೆಯೊಳು ಬಿಡ ।
ಲೊಲ್ಲೆನೆಂದಿಗು ಸರ್ವಥಾ ॥
ಫುಲ್ಲಲೋಚನೆ ನಿಲ್ಲೆನುತ ಮುಂದರಿಯೆ ರೋಷ ।
ದಲ್ಲಿ ಗರ್ಜಿಸುತೆಂದಳು ॥ 71 ॥

॥ **ವಾರ್ಧಕ** ॥

ಖುಲ್ಲ ದಾನವ ಕೇಳು ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದಮಹಿಮೆ ।
ಯಲ್ಲಿ ಮಜ್ಜನನಿ ನೆನೆದಾಕ್ಷಣದೊಳುದಿಸಿರ್ಪೆ ।
ಬಲ್ಲೆ ನೀನೇನಯೋನಿಜೆ ನಹುಷನೆಂದೊರ್ವನಲ್ಲೆ ಮನವಿಟ್ಟಿರ್ಪೆನು ॥
ನಿಲ್ಲ ದೀಕ್ಷಣವೆ ಮುಂದರಿದೆಯಾದರೆ ನಿನ್ನ ।
ನಿಲ್ಲೆ ಭಸ್ಮವಗೈವೆ ಶಪಿಸಿಕೆಡಬೇಡ ತೊಲ ।
ಗಿಲ್ಲಿಂದ ದುರ್ಜನ ದುರಾಚಾರಿ ಭಂಡನಿಲ್ಲದಿರೆಂದು ಗರ್ಜಿಸಿದಳು ॥ 72 ॥

॥ **ಭಾಮಿನಿ** ॥

ತರುಣಿಯೆಂದುದ ಕೇಳಿ ಖಳ ಮುಂ ।
ದರಿದೆನಾದರೆ ಕೇಡಹುದು ಮನ ।
ಚರಿಸದನ್ಯಥವಿವಳಿಗೀಗದರಿಂದ ಕೆಲದಿನಕೆ ॥
ತಿರುಗಿಬಂದೀಕ್ಷಿಪೆನನಕ ಸರಿ ।
ಬರದಿರಲು ಬೇರೊಂದುಪಾಯದಿ ।
ಪುರಕೆಕರೆದೊಯ್ದುವಳ ವರಿಸುವೆನೆನುತ ಪಿಂತಿರುಗೆ ॥ 73 ॥

॥ **ವಾರ್ಧಕ** ॥

ಬಳಿಕ ಶಿವಸುತೆ ತನ್ನೊಳಾಲೋಚಿಸಿದಳಿಂತು ।
ಚಲಿಸುತೀರ್ದರೆ ದುಷ್ಟಖಳನೆನ್ನ ಪೀಡಿಸುತ ।
ಬಳಲಿಸದೆ ಬಿಡನು ಮುಂದಕೆ ನಹುಷನೆಂಬಾ ಮಹಾತ್ಮನೆಂದುದುಭವಿಪನೊ ॥
ತಿಳಿಯೆನಿನ್ನೆನಿತು ವತ್ಸರಗಳೆಯಲದಕಾಗಿ ।
ಸುಲಭದಿಂದಾ ಮಹಾತ್ಮನ ಸೇರುವುದಕೀಗ ।
ಸುಲಲಿತದ ಗಂಗಾತಟಾಕದೊಳು ತಪಗೈವೆನೆನುತ ನಿಶ್ಚಯಗೈದಳು ॥ 74 ॥

॥ **ಕಂದಪದ್ಯ** ॥

ಇಂತೆಣಿಸುತಲಾ ಕಾಮಿನಿ ।
ಸಂತಸದಿಂ ಪೊರಟುಬಂದು ಸಖಿಯರನುಳಿದೇ ॥
ಕಾಂತದಿ ಗಂಗಾತಟದೊಳ್ ।
ತಾಂ ತಪವನ್ನೆಸಗುತಲಿರಲಾ ಬಳಿಕಿತ್ತಲ್ ॥ 75 ॥

॥ **ರಾಗ ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ– ತ್ರಿವುಡೆತಾಳ** ॥

ಮುಂಗಥೆಯನಿನ್ನೊರೆವೆ ಲಾಲಿಸಿ ।
ತಂಗದಿರನನ್ವಯದಿ ಜನಿಸಿದ ।
ತುಂಗಬಲಯುತನಾಯುನೃಪ ಮಾ ।
ತಂಗಪುರದಿ ॥ 76 ॥

ಆಳುತಿರೆ ಸದ್ಧರ್ಮದಿಂದ ವಿ ।
ಶಾಲಮತಿಯೊಂದು ದಿನ ಮಂತ್ರಿಯ ।
ನೋಲಗದಿ ಕರೆದೆಂದ ಮನಸಿನ ।
ಮೂಲವ್ಯಥೆಯ ॥ 77 ॥

ಮಂತ್ರಿಶೇಖರ ಕೇಳು ಮನದಲಿ ।
ಚಿಂತೆಯೊಂದಾವರಿಸಿದುದು ತಾ ।
ನಿಂತುದಿನವಾಳಿದೆ ಧರಿತ್ರಿಯ ।
ಮುಂತೆ ಕುಲದಿ ॥ 78 ॥

ಪುತ್ರವಿಲ್ಲದ ಜನ್ಮವಿದುತಾ ।
ವ್ಯರ್ಥವೆನ್ನಿಂ ಮುಂದಕೀಗ ಧ ।
ರಿತ್ರಿಯಾಳುವರಿಲ್ಲ ಕುಲದಿನಿ ।
ರರ್ಥವಾಯ್ತು ॥ 79 ॥

ಅದಕೆ ವನಕೈದಲ್ಲಿ ಋಷಿಗಳ ।
ಪದವನಾಶ್ರಯಿಸುತ್ತ ಸುತಸಂ ।
ಪದವಪಡೆದೈತರುವನಕ ರಾ ।
ಜ್ಯದಲಿ ನೀನು ॥ 80 ॥

ನೋಡಿಕೊಂಡಿಹುದೆನುತ ನೇಮಿಸಿ ।
ರೂಢಿಪಾಲಕ ಮಡದಿಯೊಡನೀ ।

ಗೂಢವರುಹುತ ಪೊರಟ ವನಕೆ ಸ ।
ಗಾಢದಿಂದ ॥ 81 ॥

॥ **ಭಾಮಿನಿ** ॥

ಪೃಥ್ವಿಪಾಲಕನಿಂತು ಪೊರಟು ಬ ।
ರುತ್ತಿರಲು ಬಳಿಕಿತ್ತ ಜನಪನ ।
ಚಿತ್ತನಿರ್ಧರವರಿಯೆ ದತ್ತಾತ್ರೇಯ ಮುನಿವರನು ॥
ಧೂರ್ತರಂದದಿ ಮಾರ್ಗದಲಿ ಮಧು ।
ಮತ್ತನಾಗುತ ಸುದತಿಯರ ತ ।
ನ್ನೊತ್ತಿಗೆಡಬಲ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಸಲ್ಲಾಪದಿಂದಿರಲು ॥ 82 ॥

॥ **ಕಂದಪದ್ಯ** ॥

ಕಾಣುತ ಭೂವರ ಮನದೊಳ ।
ಗೇನೆಣಿಸದೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದೆರಗೆ ಜನಪತಿಯಂ ।
ಕಾಣದ ತೆರದಿಂ ಮುನಿಪನು ।
ಮಾನಿನಿಯರ ಸಹಿತ ಮದ್ಯಪಾನದೊಳಿರ್ದಂ ॥ 83 ॥

॥ **ರಾಗ ಕಾಂಭೋದಿ- ಝಂಪೆತಾಳ** ॥

ಇನಿತು ಮುನಿವರನಿರಲು ಜನಪನದನೆಣಿಸದತಿ ।
ಮನದ ಚಿಂತೆಯೊಳು ಭಕ್ತಿಯಲಿ ॥
ವಿನಮಿತನು ತಾನಾಗಿ ತನ್ನನುದ್ಧರಿಸೆನಲು ।
ಕಣುಗಳುರಿಗೆದರಿ ಮುನಿವರನು ॥ 84 ॥

ಯಾಕಿಲ್ಲಿ ಬಂದೆ ನೀನ್ಯಾಕೆ ಚಿಂತಿಸುತಿರ್ಪೆ ।
ಪೋಕ ನಡೆಯಾಚೆಗೆನ್ನಿಂದ ॥
ನೀ ಕೋರಲೇನಿಹುದು ತಾಕೊಡೆನು ಜಗದೊಳತಿ ।
ರೇಕ ದುರ್ನಡತೆಯೊಳಗಿಹೆನು ॥ 85 ॥

ನೋಡಿಲ್ಲಿ ಮದ್ಯಮಾಂಸಗಳ ಚಟ ಸುದತಿಯರ ।
ಕೂಡುವಾಸಕ್ತಿ ದುರ್ನಡತೆ ॥
ಬೀಡುಬಿಟ್ಟಿದೆ ತನಗೆ ಯಜ್ಞೋಪವೀತವೀ ।
ಡಾಡಿಹೆನು ವಿಪ್ರ ತಾನಲ್ಲ ॥ 86 ॥

ಹೀಗಿರಲು ನಿನ್ನ ಮನಬೇಗುದಿಯ ತಣಿಸಲೆನ ।
ಗಾಗದದಕೋಸುಗನ್ಯರನು ॥
ಸಾಗಿ ಸೇವಿಸುತ ಸುಖಿಯಾಗು ತೊಲಗಿಲ್ಲಿಂದ ।
ಬೇಗೆನುತ ಮುನಿಗರ್ಜಿಸಿದನು ॥ 87 ॥

ಆಚಾರವಿಲ್ಲದೆ ದುರಾಚಾರದಿಂದೀರ್ಪ ।
ನೀಚನಿಂದೇನು ಫಲವಹುದು ॥
ಪೇಚಿಗೊಳಗಾಗದಿರು ತೊಲಗೆನಲು ಮರುಗಿ ಬಿಡ ।
ದೇ ಚರಣಕೆರಗುತಿಂತೆಂದ ॥ 88 ॥

॥ **ರಾಗ ಸಾವೇರಿ– ಆದಿತಾಳ** ॥

ಕರುಣನಿಧಿಯೆ ಎನ್ನೊಳು । ಇನಿತು ಕೋಪ ।
ಧರಿಸಲೇತಕೆ ಕೃಪಾಳು ॥
ಪರಮಸುಜ್ಞಾನಿಯೆಂದು । ನಿನ್ನಯ ಪಾದ ।
ಮೊರೆಹೊಕ್ಕೆ ಭಕ್ತಬಂಧು ॥ 89 ॥

ಹೊಂದಿದ ಭಕ್ತರನು । ಪಾಲಿಸಲು ಗೋ ।
ವಿಂದನೀನೀ ರೂಪನು ॥
ಹೊಂದಿ ಅತ್ರಿಜನೆನಿಸಿ । ಲೋಕದಿ ಭಕ್ತ ।
ಬಂಧುವೆನಿಸಿ ಮೆರೆಸಿ ॥ 90 ॥

ಎನ್ನೊಳೀ ರೀತಿಯಲಿ । ಕೋಪದ ಭಾವ ।
ವನ್ನು ನಟಿಸಿ ಬಾಯಲಿ ॥
ಬನ್ನಬಡಿಸಿ ಮಾಯೆಯ । ಬೀಸುತ ದೂಡ ।
ಲಿನ್ನಾರು ಕಾವರಯ್ಯಾ ॥ 91 ॥

ಎಷ್ಟು ನಿಂದಿಸಿ ಬೈದರು । ನಿನ್ನಯ ಪಾದ ।
ಬಿಟ್ಟಪನಲ್ಲ ಮೈದೋರು ॥
ಸೃಷ್ಟಿಗೊಡೆಯನೆ ನಿನ್ನ । ನಂಬಿದ ಎನ್ನಾ ।
ಭೀಷ್ಟವ ಸಲಿಸು ಮುನ್ನ ॥ 92॥

॥ **ಭಾಮಿನಿ**॥

ಹಲವು ತೆರದಲಿ ಭೂಮಿಪಾಲನು ।
ಚಲಿಸದಂಘ್ರಿಯ ಪಿಡಿದು ಗೋಳಾಡು ।
ತಳಲುತಿರೆ ಮುನಿಪಾಲ ಮೌನದೊಳಿರಲಿಕೆಡೆಬಿಡದೆ ॥

ಫಲವಿಡಿವುತುದ್ಧರಿಸೆನುತ ಪದ ।
ನಳಿನವನು ಪಿಡಿದಿರಲು ಮುನಿಪನು ।
ಬಳಿಕ ಕರುಣೆಯ ತಾಳ್ದು ಭೂಪನ ದೃಢವರಿಯಲೆಂದ ॥ 93 ॥

॥ **ಕಂದಪದ್ಯ** ॥

ಆದೊಡೆ ಭೂಮಿಪ ಕೇಳ್ಕೈ ।
ಮೋದದೊಳೀಗ ಕಪಾಲದ ಪಾತ್ರದಿ ಸುರೆಯಂ ॥
ಸಾದರದಿಂ ಮಾಂಸವ ತಂ ।
ದಾದರಿಸೆನೆ ತಂದೀಯಲ್ ಮೆಚ್ಚುತ ಬಳಿಕಂ ॥ 94 ॥

॥ **ರಾಗ ನವರೋಜು- ಏಕತಾಳ** ॥

ಮೆಚ್ಚಿದೆನೈ ಭೂವರನೆ । ನಿ ।
ನ್ನಿಚ್ಛೆಯ ಪೇಳೆನ್ನೊಡನೆ ।
ಸಚ್ಚರಿತನೆ ನಿನ್ನಯ ದೃಢವರಿಯಲು ।
ತುಚ್ಛೀಕರಿಸಿದೆ ಬೆಚ್ಚದಿರಿಂದಿಗೆ ॥ 95 ॥

ಎನಲುತ್ಸಾಹವ ತಾಳಿ । ಜನ ।
ಪನು ಪೇಳ್ದಾ ಮುನಿಮೌಳಿ ॥
ಜನುಮನಿರರ್थकವರ್ಭಕರಿಲ್ಲದೆ ।
ಎನುವದಕೈತಂದೆನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ॥ 96 ॥

ಕರುಣಿಸು ಸಂತಾನವನು । ದಯೆ ।
ಇರಿಸುತ ಮೂಲೋಕವನು ॥
ಧುರದಳು ಜೈಸುತ ಕೀರ್ತಿಯ ಗಳಿಸುವ ।
ಪರಮಪವಿತ್ರದ ಕುಲಕೆ ಸುಪುತ್ರನ ॥ 97 ॥

॥ **ಭಾಮಿನಿ** ॥

ಕರುಣಿಸುವೆ ಕುಲದೀಪನಹ ಸುಂ ।
ದರಸುಗುಣಸಂಪನ್ನ ವೈಷ್ಣವತೇಜದಿಂ ಮೆರೆವ ॥
ವರಸುಪುತ್ರನ ಭೂತದಯೆಸ ।
ಚ್ಚರಿತಸಂಗರ ಶೂರನನು ಸ್ವೀ ।
ಕರಿಸು ಫಲವಿದ ನಿನ್ನರಸಿಗೀಯೆನುತಲಿತ್ತಡಗೆ ॥ 98 ॥

॥ **ರಾಗ ಭೈರವಿ– ಏಕತಾಳ** ॥

ಮುನಿವರನನು ಬೀಳ್ಕೊಂಡು । ಜನ ।
ಪನುಮನದೊಳು ಮುದಗೊಂಡು ॥
ಘನತವಕದೊಳರಮನೆಗೆ । ಬಂ ।
ದಿನಿಯಳ ಕರೆದೆಂದ ಮಿಗೆ ॥ 99 ॥

ಮಡದೀಮಣಿ ಕೇಳಿದಕೋ । ಫಲ ।
ಕೊಡುವೆನು ಸಂತಸದಳೆಕೋ ॥
ಒಡನಿದ ನೀ ಭುಂಜಿಸಲು । ಸುಖ ।
ಪಡುವೆ ಸುಪುತ್ರ ಜನಿಸಲು ॥ 100 ॥

ಮುನಿವರ ದತ್ತಾತ್ರೇಯ । ಇ ।
ತ್ತನುಫಲವೊಂದನು ಶ್ರೇಯ ॥
ತನಯನು ಜನಿಸುವ ನಿನಗೆ । ಕುಲ ।
ವನು ಬೆಳಗೆನೆ ನಗೆ ಮಿನುಗೆ ॥ 101 ॥

ಇಂದುಮತಿಯು ತೋಷದೊಳು । ಫಲ ।
ತಿಂದಳು ಪತಿಯಾಜ್ಞೆಯೊಳು ॥
ಹೊಂದಿಸುಖದಿ ಪತಿಯೊಡನೆ । ನಲ ।
ವಿಂದಿರೆ ಫಲಿಸಿತು ಕರುಣೆ ॥ 102 ॥

ಖಳಹುಂಡಾಸುರನಿತ್ತ । ಮನ ।
ದೊಳಗೊಂದಿನ ನೆನೆಯುತ್ತ ॥
ಲಲನೆಯಶೋಕಸುಂದರಿಯ । ಒಲಿ ।
ಸಲಿಕೇಂ ಗೈವೆನು ಪರಿಯ ॥ 103 ॥

ಎನುತಾಲೋಚಿಸಿ ಸಹಸಿ । ಪೊರ ।
ಟನು ನಿಜವೇಷವ ಮರೆಸಿ ॥
ದನುಜನು ಮಾಯೆಯ ತಳೆದು । ಚೆಲು ।
ವನಿತೆಯ ರೂಪವ ತಳೆದು ॥ 104 ॥

॥ **ರಾಗ ಕೇದಾರಗೌಳ–ಅಷ್ಟತಾಳ** ॥

ಸುಂದರಾಂಗಿನಿಯಾಗಿ ಬಂದು ಬಳಿಕಶೋಕ ।
ಸುಂದರಿಯನು ಕಾಣುತ್ತ ॥

ಎಂದಳು ತರುಣಿ ನೀನಿಂದಿರ್ಪ ತಪದೊಳೇ ।
ಕೆಂದೆನಲಿಂತೆಂದಳು ॥ 105 ॥

ವನಿತೆ ಕೇಳಂಬಿಕೆಯಣುಗೆ ನಾನೆನ್ನ ದು ।
ಷ್ಟನು ಹುಂಡನೆಂಬಾಸುರ ॥
ಕೆಣಕಿಪೀಡಿಪನದಕಿನಿತು ತಪದೊಳಿರ್ದೆ ।
ವನಜಾಕ್ಷಿ ಯಾರೆ ನೀನು ॥ 106 ॥

ಕೇಳಮ್ಮ ನೀನು ಎನ್ನರಸನ ನೀನೆಂದ ।
ಖೂಳನು ಸಂಹರಿಸೀ ॥
ಗೋಳುಗುಟಿಸುತಿರ್ಪನತಿಭಂಡ ದುರ್ಮತಿ ।
ತಾಳಲಾರದೆ ಬಾಧೆಯ ॥ 107 ॥

ಇಲ್ಲೇ ಸಮೀಪದೊಳಾಶ್ರಮವನು ಮಾಡಿ ।
ಖುಲ್ಲನ ಬಾಧೆಗಂಜಿ ॥
ನಿಲ್ಲದೆ ನಿನ್ನಂತೆ ತಪಗೈಯುತಿರ್ದೆನಿಂ ।
ದಿಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವಾಗ ॥ 108 ॥

ನಿನ್ನಾಶ್ರಮವ ನೋಡಿ ನೀನಾರೆಂದರಿಯಲು ।
ಕನ್ಯಾಮಣಿಯೆ ಬಂದೆನು ॥
ಚೆನ್ನಾದುದುಭಯರ ತಪವೆಂದು ಫಲಿಸುವು ।
ದಿನ್ನೆಂದು ಖಳನಳಿವೊ ॥ 109 ॥

॥ **ಭಾಮಿನಿ** ॥

ಹಲವು ತೆರದೊಳು ಮಾಯಕದೊಳಾ ।
ಲಲನೆಯನು ನಂಬಿಸುತಲೆನ್ನಯ ।
ನಿಳೆಯವಿದಕೊ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದೆ ನೋಡಿಬಹುದೆನುತ ॥
ಜಲಜಮುಖಿಯನೊಡಂಬಡಿಸೆ ನಿಜ ।
ತಿಳಿಯದಂಗನೆ ಗೆಳತಿಯೆಂದೇ ।
ತಳೆಯುತಭಿಮಾನವನು ಪೊರಟೈತಂದಳವಳೊಡನೆ ॥ 110 ॥

॥ **ರಾಗ ಕಾಂಭೋದಿ– ಝಂಪೆತಾಳ** ॥

ಯತಿಗಳಿರ ಕೇಳಿರೈ ಜೊತೆಗೂಡುತಬಲೆಯನು ।
ಹಿತವಚನವಾಡುತ್ತೈತರಲು ॥

ಅತುಳವೈಭವದಿಂದ ಶೋಭಿಸುವಪುರವ ಪೊಗಿ ।
ಸುತಲರಮನೆಗೆ ತಂದು ಮುದದಿ ॥ 111 ॥

ಉಯ್ಯಾಲೆಯೊಳು ಕುಳ್ಳಿರಿಸುತ ಭಾವಕಿಯ ಬಲು ।
ವಯ್ಯಾರದಿಂದ ಉಪಚರಿಸಿ ॥
ಮೆಯ್ಯ ಚಾಚಿದಕೊ ವಿಶ್ರಮಿಸೆಂದು ಪೇಳಲಾ ।
ಶ್ಚರ್ಯದಿಂ ನೋಡುತುಸುರಿದಳು ॥ 112 ॥

ಯಾರ ಪುರವಿದು ನಾಕದೂರ ಮಿಗಿಸುವ ವಿಭವ ।
ದೀ ರೀತಿಯರಮನೆಯದೇನು ॥
ನಾರಿಮಣಿಯಾಶ್ರಮವ ತೋರಿಸುವೆನೆಂದು ಎನ ।
ಗೀ ರೀತಿ ಕರೆತಂದುದೆಲ್ಲಿ ॥ 113 ॥

ಎನಲು ನಗುತೆಂದಳೆಲೆ ವನಿತೆ ನೀನಾಗೆಂದ ।
ದನುಜಪತಿ ಹುಂಡನರಮನೆಯು ॥
ಮನುಜವಾಸವಿದಲ್ಲವೆನುತೆನ್ನ ನೋಡೆಂದು ।
ಕ್ಷಣದಿ ನಿಜರೂಪ ತಳೆದೆಂದ ॥ 114 ॥

॥ **ರಾಗ ಮುಖಾರಿ– ಏಕತಾಳ** ॥

ಬಾರೇ ಮೋಹಿನಿ ಮುದ್ದು ನೀರೆ । ತವ ಸುಂದರ ವದನವ ।
ತೋರೇ ಕಾಮಿನಿಮಣಿ ವಯ್ಯಾರೆ ॥
ಈ ರೀತಿಯೊಳೆನ್ನೊಳು ನಿರ್ದಯವನು ।
ತೋರದೆ ಕರುಣಿಸು ನೀರಜಲೋಚನೆ ॥ 115 ॥

ಹಿಂದೆ ನಿನ್ನನು ನೋಡಿದಂದು । ನಿನ್ನೊಳು ಸೇರಿದ ಮನ ।
ಹಿಂದೆಗೆಯಲ್ಕಾಗದೆ ಇಂದು ॥
ಸುಂದರಿ ನಿನ್ನನು ತಂದಿಹೆ ವಂಚಿಸಿ ।
ಇಂದಾದರು ಮನವೊಂದಿರಿಸೆನ್ನಲಿ ॥ 116 ॥

ಪೂಶರನಂಬಿನಿಂದ ಬಳಲಿ । ಬೆಂಡಾಗಿಹೆ ಮನವನು ।
ತೋಷಿಸದೆನ್ನನು ಸುಮ್ಮನೆ ತೊಳಲಿ ॥
ಬೇಸರಪಡಲಿನ್ನೇಸರ ಸುಖವು ಕು ।
ಶೇಶಯಲೋಚನೆ ದಾಸ ನಿನಗೆನಾ ॥ 117 ॥

॥ **ರಾಗ ಭೈರವಿ- ಏಕತಾಳ** ॥

ಛೀ ಭಂಡಾತ್ಮ ವಿಕಾರಿ । ಬರಿ ।
ದೇ ಬಾಯ್ಡಂಬವ ತೋರಿ ॥
ಲಾಭವುಸಿ ಗದ್ಯೆ ನಿನಗೆ । ಬೇ ।
ಡ್ಯೆ ಬಡಿವಾರವು ಕೊನೆಗೆ ॥ 118 ॥

ನಹುಷನು ಹೊರತನ್ಯರನು । ನಾ ।
ಗ್ರಹಿಸೆನದೆಂದಿಗು ನೀನು ॥
ಬಹುಮಾತಲಿ ಫಲವೇನು । ಕೆಡು ।
ತಿಹೆ ಎನ್ನಾಶಿಸಿ ನೀನು ॥ 119 ॥

ಬೇಡ ಬಿಡಿದಕೋ ಮುಂದೆ । ಬರೆ ।
ಕೇಡನು ವಂಶಕೆ ತಂದೆ ॥
ನೋಡಿಕೊ ಘಡಮೂಢಾತ್ಮ । ಶಿರ ।
ವೀಡಾಡುವೆ ದುಷ್ಟಾತ್ಮ ॥ 120 ॥

ಪರಮಪತಿವ್ರತೆಯನ್ನು । ಕೆಣ ।
ಕಿರುವೆಯ ಫಲವಿದರನ್ನು ॥
ದುರುಳನೆ ನೀನನುಭವಿಸು । ಖಳ ।
ಕುರಿ ಯಮಲೋಕವನರಸು ॥ 121 ॥

॥ **ಭಾಮಿನಿ** ॥

ದುಷ್ಟ ಖಳ ಕೇಳೆಲವೊ ನಹುಷನು ।
ಪುಟ್ಟಿ ನಿನ್ನನು ಕೊಲಲಿ ತಾನಿದ ।
ನಿಷ್ಟು ನಿನ್ನಳಿವನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ಬಳಿಕ ನಹುಷನನು ॥
ಪಟ್ಟದರಸನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವೆ ।
ನಷ್ಟು ದಿನ ಪರಿಯಂತ ತಪವಿಹೆ ।
ಕೊಟ್ಟ ಶಾಪವನನುಭವಿಸು ನೀನೆನುತ ತಿರುಗಿದಳು ॥ 122 ॥

॥ **ಕಂದಪದ್ಯ** ॥

ಮುಳಿದೀ ಪರಿ ಕಡುಶಾಪವ ।
ಖಳಗಿತ್ತಲ್ಲಿಂ ಪೊರಡುತ ಗಂಗಾತಟಕಂ ।
ಲಲನೆಯು ಬಂದಾಕ್ಷಣ ತಪ ।
ದೊಳಗಿರಲಿತ್ತಲು ದುರುಳಂ ಭಯಗೊಳುತೆಂದಂ ॥ 123 ॥

॥ **ರಾಗ ಪಂತುವರಾಳಿ – ಮಟ್ಟೆತಾಳ** ॥

ಮಾಡಲೇನನಕಟ ಬುದ್ಧಿ ।
ಗೇಡಿತನದಲಿ ॥
ಕೇಡತಂದೆ ಸತಿಯ ಕೆಣಕಿ ।
ಮೋಡಿಯಿಂದಲಿ ॥ 124 ॥

ನಾರಿಯೊಪ್ಪದಿಹಳ ಕೆಣಕಿ ।
ಮಾರಿಯಾಗುತ ॥
ಸಾರಿಕೊಲುವಳೆಂಬ ನುಡಿ ವಿ ।
ಚಾರ ನಿಶ್ಚಿತ ॥ 125 ॥

ಚಂದ್ರಕುಲಜನಾದ ನಹುಷ ।
ನಿಂದ ಮರಣವು ॥
ಹೊಂದಲೆನುತ ಶಪಿಸಿರುವಳು ।
ಎಂದು ಜನನವು ॥ 126 ॥

॥ **ಭಾಮಿನಿ** ॥

ಇನಿತು ಭಯದೊಳು ಯೋಚಿಸುತಲಿರ ।
ಲನಿತರೊಳು ಕಂಪಾಖ್ಯಸಚಿವನು ।
ದನುಜನೆಡೆಗೈತಂದಿದೇನೈ ದುಗುಡವೆಂದೆನಲು ॥
ಮನದೊಳಂಜುತಶೋಕಸುಂದರಿ।
ತನಗೆ ಶಾಪವನಿತ್ತು ಪೋಗಿಹ ।
ಳೆನಲು ಕೇಳ್ದು ವಿಚಾರದಿಂ ಖಳಗೊರೆದ ಧೈರ್ಯವನು ॥ 127 ॥

॥ **ರಾಗ ಭೈರವಿ – ಏಕತಾಳ** ॥

ಇದಕಿನಿತೇತಕೆ ಚಿಂತೆ । ಬಿಡು ।
ಮುದದೊಳು ಗುಣವಿದೆ ಮುಂತೆ ॥
ಕದನದೊಳಿನ್ಯಾರೊಡನೆ । ಮೃತಿ ।
ಯೊದಗೊದ ತೆರನಾಯ್ತಿದನೆ ॥ 128 ॥

ನಂಬಿಕೊ ಧೈರ್ಯವಹೊಂದು । ರಿಪು ।
ವೆಂಬ ನಹುಷ ತಾ ಮುಂದು ॥
ಕುಂಭಿನಿಗುದಿಸದ ತೆರದಿ । ರಚಿ ।
ಸೆಂಬೆ ವಿಚಾರಿಸು ಭರದಿ ॥ 129 ॥

ಚಂದ್ರಕುಲದೊಳೀಗಾಳ್ವ । ದೊರೆ ।
ಯೆಂದರೆ ಆಯುವು ತಾಳ್ವ ॥
ನಂದನರಿಲ್ಲದ ಚಿಂತೆ । ಅದ ।
ರಿಂದುದಿಸದ ತೆರನಂತೆ ॥ 130 ॥

ಕಾಲವ ಸಾಧಿಸುತದಕೆ । ಪ್ರತಿ ।
ಕೂಲವನೆಸಗಲ್ಕಿದಕೆ ॥
ಮೂಲವೆ ಭೇದನವಹುದು । ಮೃತಿ ।
ಕಾಲವೆ ನಿನಗೆಲ್ಲಹುದು ॥ 131 ॥

ಎನಲಾ ಮಾತನು ಕೇಳಿ । ಖಳ ।
ಘನಸಂತೋಷವ ತಾಳಿ ॥
ಸನುಮತದಿಂ ರಾಹುವನು । ಕರೆ ।
ದಿನಿತೆಂದನು ಕಾರ್ಯವನು ॥ 132 ॥

॥ **ರಾಗ ಸಾರಂಗ – ಅಷ್ಟತಾಳ** ॥

ಬಾರಯ್ಯ ರಾಹು ನೀನಿತ್ತ । ಒಂದು ।
ಕಾರಿಯವಿರುವ ನಿಮಿತ್ತ ॥
ಭೋರನೆ ಕರೆಸಿದೆ ಪರಮಾಪ್ತನೆನುತಿದ ।
ಮೀರದಾನೆಂದಂತೆ । ಭೂರಿಕೃಪೆಯದೋರು ॥ 133 ॥

ನಿನ್ನಾತ್ಮಭವೆ ಇಂದುಮತಿಯು । ಆಯು ।
ವನ್ನೊಲಿಸಿಹ ಸತಿಯು ॥
ಇನ್ನವಳಿಂಗಣುಗರು ಪುಟ್ಟದೊಲು ದಯ ।
ವನ್ನೊಲಿಸುತಲೊಂದು ಉಪಕೃತಿಗೈವುದು ॥ 134॥

ಆಕೆಯಣುಗನಿಂದಲೆನಗೆ । ಮೃತ್ಯು
ಸೋಕುವ ಶಾಪವಿಂದೆನಗೆ ॥
ಕಾಕುತನದೊಳು ಪಿನಾಕಿಯಣುಗೆ ಇತ್ತ ।
ಆ ಕಾರಣದೊಳಿದ ನೀ ಕೃಪೆಮಾಡಯ್ಯ ॥ 135॥

ಎನಲಾ ಮಾತನು ರಾಹು ಕೇಳಿ । ಪೇಳ್ದ ।
ಮನದಿ ಸಂತಾಪವ ತಾಳಿ ॥
ದನುಜೇಶನೆನಗಿಂಥ ಘನದೋಷಕಾರ್ಯವ ।
ನೆನದಿರು ವಂಶಭೇದನ ಭ್ರೂಣಹತ್ಯವ ॥ 136 ॥

ಅಲ್ಲದೆ ಸುತೆಯ ಬಾಳುವೆಗೆ । ನಾನೆ ।
ಕಲ್ಲನಿಕ್ಕುವ ಯತ್ನ ಹೇಗೆ ॥
ಸಲ್ಲದೆ ನ್ನಿಂದಿಂಥ ದುಷ್ಕೃತ್ಯ ಬೇಸರ ।
ಗೊಳ್ಳದಿರರಿತು ಯೋಚಿಪುದೆನಲೆಂದನು ॥ 137 ॥

॥ **ರಾಗ ಕೇತಾರಗೌಳ – ಝಂಪೆತಾಳ** ॥

ಯಾಕಿಂಥ ನುಡಿಯ ಪೇಳ್ವೆ । ಮನದೊಳವಿ ।
ವೇಕ ಬುದ್ಧಿಯನು ತಾಳ್ವೆ ॥
ಸಾಕು ಬಿಡು ದೋಷವಿದಕೆ । ಹೊಂದದ್ಯೆ ।
ನೀ ಕೇಳು ಪೇಳ್ವೆನದಕೆ ॥ 138 ॥

ಪರರಿಗುಪಕರಿಪ ಮನದಿ । ಕಾರ್ಯವನು ।
ನೆರೆ ಗೈಯ್ಯಲೊಳಿತು ಘನದಿ ॥
ಹೊರತು ದೋಷವೆ ಪಿಂದಕೆ । ದೇಹವನು ।
ತೊರೆದರಿಲ್ಲವೆ ಮುಂದಕೆ ॥ 139॥

ಎನ್ನನುಳಿಸಿದ ಪುಣ್ಯವು । ನಿನ್ನಿಂದ ।
ಅನ್ನು ಬರಲೇಂ ಗಣ್ಯವು ॥
ಬನ್ನಬಡಿಸುತ ಸುರರನು । ಗೆಲುವೆ ಮು ।
ಕ್ಕಣ್ಣನೈತರಲಂಜೆನು ॥ 140॥

ಕುಲಕೆ ಕೀರ್ತಿಯು ಬಪ್ಪುದು । ಸುರರೆಮ್ಮ ।
ಬಳಲಿಪುದು ಮರೆಯಪ್ಪುದು ॥
ನೆಲೆಯರಿತು ಯತ್ನಮಾಡು । ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ।
ಗೊಳದಿರಲು ಮುಂದೆ ಕೇಡು ॥ 141 ॥

ಬರಿದೆ ಕಾರ್ಯವು ಸಾಗದು । ನಿನ್ನಿಂದ ।
ಹೊರತನ್ಯರಿಂದಾಗದು ॥
ಅರಿತು ಪೇಳಿಹೆನು ನಿನಗೆ । ನುಡಿಯ ಧಿ ।
ಕ್ಕರಿಸದೆತ್ನಿಪುದೊಮ್ಮೆಗೆ ॥ 142 ॥

॥ **ಭಾಮಿನಿ** ॥

ಅಣುಗರುದಿಸುವ ಕುರುಹನರಿತರೆ ।
ಹನನಗೊಳಿಪುದು ಗರ್ಭವನು ಹೊರ ।
ತಣುಗೆಯುದಿಸಿದರಿರಲಿ ವಂಶಚ್ಛೇದವೆಂತಹುದು ॥

ಎನಲು ನಿಜವೆಂದರಿತು ಕೈಲಾ ।
ಪನಿತನೆಸಗುವೆನಾಗದಿರೆ ನಿನ ।
ಗೆನುವೆ ನೀನೇ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳೆನುತೈದೆ ನಿಜಪುರಕೆ ॥ 143 ॥

॥ **ರಾಗ ಕಾಂಭೋದಿ- ಝಂಪೆತಾಳ** ॥

ಇತ್ತಲಾಯುವು ತನ್ನ । ಪತ್ನಿಯೊಡಗೂಡಿ ಸುಖ ।
ವೆತ್ತಿರಲು ಕಾಲಾಂತರದಲಿ ॥
ದತ್ತಮುನಿ ಕರುಣದಿಂ । ದಿತ್ತಫಲದಿಂ ಗರ್ಭ ।
ವೆತ್ತಿರಲು ಮತ್ತಕಾಶಿನಿಯು ॥ 144 ॥

ಒಂದು ದಿನ ಸುಖನಿದ್ರೆ । ಯಿಂದಿರಲು ರಾತ್ರಿಯಲಿ ।
ಇಂದುಮುಖಿಯಾನಂದದೊಳಗೆ ॥
ಮುಂದಿನೇಳಿಗೆ ಸೂಚಿ । ಪಂದದಲಿ ಕನಸಾಗ ।
ಅಂದುಮುಖಿಯೆದ್ದು ವಿಸ್ಮಯದಿ ॥ 145 ॥

ಏನಿದಚ್ಚರಿ ನಿದ್ದೆಯೊಳಗಿಪ್ಪ ಸಮಯದೊಳ ।
ಗೀ ನವೀನದಸ್ವಪ್ನದಿರವ ॥
ತಾನರಿಯೆನಿದರ ಫಲವೇನೆಂದು ಪತಿಯೊಳು ನಿ ।
ಧಾನದಿಂದೆರಗುತುಸುರಿದಳು । । 146 ॥

॥ **ರಾಗ ಪುನ್ನಾಗತೋಡಿ – ಅಷ್ಟತಾಳ** ॥

ಲಾಲಿಸು । ಕಾಂತ । ಲಾಲಿಸು ॥ ಪ ॥
ಲಾಲಿಸು ಕಾಂತನಿಂದಾದ ಸ್ವಪ್ನವನು ।
ಪೇಳಲಚ್ಚರಿಯಪ್ಪುದಿದರ ಗೂಢವನು ॥ ಅ. ಪ ॥

ತರಣಿಪ್ರಕಾಶದಿಂದೋರ್ವ ಭೂದ್ವಿಜನು ।
ಧರಿಸಿ ಶ್ವೇತಾಂಬರ ಶ್ವೇತಪುಷ್ಪವನು ॥
ಕೊರಳೊಳು ಮಾಲೆಯಾಗಿರಿಸಿ ಮೌಕ್ತಿಕದ ।
ಸರ ಮುಂತಾದಾಭರಣವ ಧರಿಸಿಹುದ ॥ 147 ॥

ಕರನಾಲ್ಕಿಹುದು ಶಂಖ ಗದೆ ಖಡ್ಗ ಚಕ್ರ ।
ಧರಿಸಿಹನಲ್ಲದೆ ವರಶ್ವೇತಛತ್ರ ॥
ಇರುವುದು ಕರ್ಣಕುಂಡಲದಿ ಶೋಭಿಸುವ ।
ಧರಣಿವಿಬುಧನಂತಃಪುರವ ಪೊಕ್ಕಿರುವ ॥ 148 ॥

ಬಂದೆನ್ನ ಸನಿಹದಿ ಕರೆದು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ।
ತಂದ ಶಂಖ ದಿ ಕ್ಷೀರದಭಿಷೇಕಗೊಳಿಸಿ ॥
ಸುಂದರ ಸಾಸಿರ ತಲೆಯಾನೆಯೊಂದ ।
ಚಂದದಿಂದೆನ್ನ ಬಾಯೊಳಗಿಟ್ಟನೊಂದ ॥ 149॥

ಮುತ್ತಿನಮಾಲೆಯ ಕೊರಳಿಗೆ ತೊಡಿಸಿ ।
ಮತ್ತೆನ್ನ ಕರದಿ ಕಮಲಪುಷ್ಪವಿಡಿಸಿ ॥
ಎತ್ತ ಪೋದನೊ ಮುಂದೆ ತಿಳಿಯೆನೆಂತಿದರ ।
ವೃತ್ತಾಂತವರಿತೆನಗರುಹಯ್ಯ ವಿವರ ॥ 150 ॥

॥ **ಭಾಮಿನಿ** ॥

ಕಾಂತೆಗಾಗಿಹ ಸ್ವಪ್ನವನು ಭೂ ।
ಕಾಂತನಾಲಿಸಿ ವಿಸ್ಮಯದಿ ಇದ ।
ರಂತರಂಗವನರಿಯಬೇಕೆಂದೆನುತ ಕುಲಗುರುವ ॥
ಸಂತಸದಿ ಕರೆದವರೊಡನೆ ನಿಜ ।
ಕಾಂತೆಯೊರೆದಿಹುದರುಹುತಿದರಿರ ।
ವೆಂತೆನಲು ನಸುನಗುತ ಸನಕಮುನೀಂದ್ರನಿಂತೆಂದ ॥ 151 ॥

॥ **ರಾಗ ಕೇದಾರಗೌಳ – ಅಷ್ಟತಾಳ** ॥

ಭೂಪಾಲ ಕೇಳಯ್ಯ ಹಿಂದೆ ದತ್ತಾತ್ರೇಯ ।
ನಾ ಫಲವಿತ್ತದನು ॥
ನೀಪಡೆದೇಂಗೈದೆ ಯಾರಿಗಿತ್ತಿಹೆನೆನೆ ।
ತಾಪಸಗಿಂತೆಂದನು ॥ 152 ॥

ಆ ಮಹಾತ್ಮನೆ ಪ್ರೇಮದಿಂದೆನಗರುಹಿದ ।
ನೀ ಮಹಾಫಲವ ನಿನ್ನ ॥
ಕಾಮಿನಿಗಿತ್ತರೆ ಸುತನಹನೆಂದಿರ ।
ಲಾ ಮಾತಿನಂತೆ ಗೈದೆ ॥ 153 ॥

ಸರಿಯಾಯಿತದ ನಿನ್ನ ಅರಸಿ ಭುಂಜಿಸಿದುದೀ ।
ಪರಿಯ ಸ್ವಪ್ನಕೆ ಮಾರ್ಗವು ॥
ದೊರಕಿತೆಂದೆನೆ ಭೂಪನರಿಯದೆ ಗೂಢಾರ್ಥ ।
ವರುಹೆನೆ ನಗುತೆಂದನು ॥ 154 ॥

॥ **ರಾಗ ಬೇಗಡೆ – ಅಷ್ಟತಾಳ** ॥

ಲಾಲಿಸೈ ಭೂಪಾಲಕುಲಮಣಿಯೆ । ಮನದೊಳಗೆ ಸಂತಸ ।
ತಾಳು ಭುವನದೊಳಾರು ನಿನಗೆಣೆಯೆ ॥
ಶ್ರೀಲಲಾಮನು ಕರುಣಿಸಿದ ಭಯ ।
ತಾಳದಿರು ಮುಂದಿನ್ನು ಸದ್ಯದಿ ।
ಬಾಲನುದಿಪಾತನ ಭವಿಷ್ಯದ ।
ಮೂಲವರಿಯಲು ಬಹುದು ಸ್ವಪ್ನದಿ ॥ 155 ॥

ಕ್ಷೀರಸಾಗರಶಯನನಂಶದಲಿ । ಮುಂದುದಿಸುವಾ ಸುಕು ।
ಮಾರನಹ ಕೇಳ್ ನಿನ್ನ ವಂಶದಲಿ ॥
ಧೀರಘನ ಗಂಭೀರ ವಿಕ್ರಮಿ ।
ಭೂರಿಬಲ ಕರುಣಾಳು ಕೀರ್ತಿವಿ ।
ಶಾರದನು ಧರ್ಮಾತ್ಮನೆನಿಪ ವಿ ।
ಚಾರವೀ ಕನಸಿಂದಲರಿವುದು ॥ 156 ॥

ಆತನೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಜಠರದಲಿ । ನೆಲೆಸಿರ್ಪ ಶಿಶುವಿಗೆ ।
ಪ್ರೀತಿಯಿಂ ಮೈದೋರಿ ಕರುಣದಲಿ ॥
ಖ್ಯಾತನೆನಿಸೆನುತಾಶಿಷವ ಗೈ ।
ದೀತರುಣಿಗೀತೆರದಿ ಸ್ವಪ್ನದಿ ।
ತಾ ತಳುವದೈತಂದು ಸೂಚಿಸಿ ।
ದಾತನೇ ತ್ರೈಮೂರ್ತಿರೂಪನು ॥ 157 ॥

॥ **ಕಂದಪದ್ಯ** ॥

ಅದರಿಂ ಚಿತ್ತದಿ ಮುಂದಕೆ ।
ಮುದಗೊಳು ಸದ್ಯದಿ ಗುರುಕೃಪೆಯೊದಗಿದೆ ನಿನಗೆಂ ॥
ಬುದನರಿ ಕುಲವೃಕ್ಷದ ಚಿಗು ।
ರುದಿಪುದು ಸೌಖ್ಯದೊಳಿಹುದೆನುತ್ತೈದಲು ಮುನಿಪಂ ॥ 158 ॥

॥ **ರಾಗ ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ – ತ್ರಿವುಡೆತಾಳ** ॥

ಒಂದು ದಿನವಾ ರಾಹು ಹುಂಡನೊ ।
ಳೆಂದವಚನವ ನೆನೆದು ನೋಡುವೆ ।
ನೆಂದು ಸುತೆಯಾಲಯಕೆ ಬರೆ ಪಿತ ।
ಬಂದನೆಂದು ॥ 159 ॥

ಉಲ್ಲಸದೊಳಿದಿರಾಗಿ ಸಂತಸ ।
ದಲ್ಲಿ ಕರೆತಂದುಪಚರಿಸುತಾ ।
ಫುಲ್ಲಲೋಚನೆ ಇಂದುಮತಿ ಬಳಿ ।
ಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ॥ 160 ॥

ಬಂದೆ ಏನ್ನೈ ತಂದೆ ಬಹುದಿನ ।
ದಿಂದ ನಿನ್ನನು ನೋಡುವಾಸೆಯೊ ।
ಆಂದಿರಲು ಬೇಸರದಿ ನೀನ್ನೈ ।
ತಂದುದೊಳಿತು ॥ 161 ॥

ಎನುತ ಹಲವಂಗದಲಿ ಕುಶಲವ ।
ಜನಕನಿಂದರಿವುತಿರೆ ನಿಜನಂ ।
ದನೆಯನೀಕ್ಷಿಸಿ ಗರ್ಭಚಿಹ್ನೆಯ ।
ಮನದೊಳರಿತು ॥ 162 ॥

ಮಗಳೆ ನಿನ್ನನು ನೋಡಿ ಬಲುದಿನ ।
ವಗಲಿತದಕ್ಕೈತಂದೆ ನೋಡಲು ।
ಚಿಗುರೊಡೆದ ಕುರುಹರಿತೆ ವಂಶಕೆ ।
ಸೊಗಸದಾಯ್ತು ॥ 163 ॥

ಎನಲು ನಾಚುತಲೆಂದಳಂಗನೆ ।
ಜನಕ ಕೇಳೈ ನಿನ್ನೆ ನಮ್ಮುಪ ।
ವನಕೆ ನಾನ್ನೈತರಲು ಕೇಳಿದು ।
ದನಿತಪೇಳ್ವೆ ॥ 164॥

॥ **ರಾಗ ಜಂಜೂಟಿ – ಅಷ್ಟತಾಳ** ॥

ತಾತ ಕೇಳಿದ ಚಿತ್ತವಿಟ್ಟು । ಪೇಳ್ವ ।
ಮಾತನಾನರಿಯೆನೀ ಗುಟ್ಟು ॥
ಕೂತು ಬೇಸರಿಕೆಯೊಳುದ್ಯಾನದೊಳು ನಿನ್ನೆ ।
ನಾ ತೆರಳಿ ಸಂಚರಿಸುತಿರಲೀ ।
ಮಾತನಾಡಿದರಾರೊ ತಿಳಿಯೆನು ॥ 165 ॥

ವನಿತೆ ಗರ್ಭಿಣಿ ಈಕೆಯಿಂದ । ಮುಂದೆ ।
ಜನಿಸುವನುತ್ತಮ ಕಂದ ॥

ವನಜಾಕ್ಷನಂಶಜನೆನಿಸಿ ಹುಂಡಾಸುರ ।
ನನು ವಧಿಸಿ ಸತ್ಕೀರ್ತಿ ಗಳಿಸುವ ।
ಘನಪರಾಕ್ರಮಿಯೆನುತಲೆಂದರು ॥ 166 ॥

ಸುರರೊ ಕಿನ್ನರರೊ ಚಾರಣರೊ । ಯಾರೆಂ ।
ದರಿಯೆನಂತರವರಿತವರೊ॥
ಬರಿದವರವರೆ ಮಾತಾಡಿದಲ್ಲದೆ ಎನ್ನೊ ।
ಳೊರೆದುದಿಲ್ಲದ ಕೇಳಿದೆನುನಾ ।
ಹೊರತು ನೋಡಿದುದಿಲ್ಲವವರನು ॥ 167 ॥

॥ **ಭಾಮಿನಿ** ॥

ಎನಲು ಕೇಳುತ ರಾಹು ತನ್ನಯ ।
ಮನದಿ ಯೋಚನೆ ಗೈದ ಪಿಂದಕೆ ।
ತನಗೆ ಹುಂಡನು ನುಡಿದ ನುಡಿ ದಿಟವಾದುದೆಂದೆನುತ ॥
ನೆನೆದು ತನಗವನೆಂದ ವಚನವ ।
ನನುಕರಿಪ ಸಂದರ್ಭವೀಗೆಂ ।
ದೆನುತಲೆಣಿಸುತ ತನುಜೆಯೊಡನಿಂತೆಂದನೀ ತೆರದಿ ॥ 168 ॥

॥ **ರಾಗ ಕಾಂಭೋದಿ- ಝಂಪೆತಾಳ** ॥

ಬಲುತೋಷವಾಯ್ತೆನ್ನ ಮಗಳೆ ಸುಖದಿಂದಲಿರು ।
ಕುಲರತ್ನನುದಿಪ ಸದ್ಯದಲಿ ॥
ಬೆಳೆವ ಗರ್ಭಕೆ ಸಹಕರಿಸುವ ದಿವ್ಯೌಷಧವ ।
ಚೆಲುವೆ ನಿನಗೀವೆ ಕೊಳ್ಳೆನುತ ॥ 169 ॥

ಮೃದುವಚನದಿಂದ ಮನಕುದಿಸಿರ್ದ ಮೋಸವರಿ ।
ಯದ ತೆರದಿ ಗರ್ಭನಾಶಕದ ॥
ಕುದಿವ ಭೀಕರಗರಳ ಸದೃಶವೀಯಲು ಬಾಲೆ ।
ಯದ ಮೋಸವರಿಯದೀಂಟಿದಳು ॥ 170 ॥

ಹರಿಯನುಗ್ರಹವು ಪರಿಪೂರ್ಣವಿರ್ದವರಿಂಗೆ ।
ಗರಳವಮೃತವದೆಂಬ ನುಡಿಯ ॥
ಬರಿದೆ ಪುಸಿಯಹುದೆ ಸುಖದಿಂದಿರಲು ರಾಹುವಿದ ।
ನರಿತು ಬಗೆಬಗೆಯ ಯತ್ನದಲಿ ॥ 171 ॥

ಗರ್ಭನಾಶನಗೊಳಿಸಿ ಸುತೆಯುದರದೊಳಗಿರ್ಪ ।
ಅರ್ಭಕನು ಜನಿಸದಂದದಲಿ ॥
ಸರ್ಬಯತ್ನಗಳನೆಸಗಲು ಸಾಗದಿರೆ ಸುತೆಯು ।
ನಿರ್ಭಯದೊಳಿರಲು ಸೌಖ್ಯದಲಿ ॥ 172 ॥

ಕಂಡು ಮಾಯದಿ ಗರ್ಭಮಂ ಪೊಗುವೆನಂದು ಭ್ರಮೆ ।
ಗೊಂಡು ಹಲವಂಗವೆತ್ತಿಸಲು ॥
ಚಂಡವೈಷ್ಣವತೇಜ ಹೊರರಕ್ಷೆಗಿರೆ ಗರ್ಭ ।
ಪಿಂಡತೇಜದಿ ಸಾಗದಿರಲು ॥ 173 ॥

॥ **ರಾಗ ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ – ತ್ರಿವುಡೆತಾಳ** ॥

ಹರಹರೇನಾಶ್ಚರ್ಯ ಗರ್ಭದಿ ।
ಉರಿಭಡಾಳಿಸುತಿಹುದು ಮಾಯವು ।
ಹರಿಯದೆನ್ನಿಂದಾಗದೆನುತಲಿ ।
ತಿರುಗಿ ಭಯದಿ ॥ 174 ॥

ಬಂದು ಹುಂಡಾಸುರನೊಡನೆ ನೀ ।
ನೆಂದ ತೆರದಲಿ ಸುತೆಯು ಗರ್ಭಿಣಿ ।
ಯೆಂದರಿತು ತಾನೈದಿ ನಾಶಿಪೆ ।
ನೆಂದು ಸುತೆಗೆ ॥ 175 ॥

ಹಲವು ತೆರದೌಷಧಗಳನು ಕೊ ।
ಟ್ಟಲಸದೀಕ್ಷಿಸೆ ನಾಶವಾಗದೆ ।
ಉಳಿಯೆ ಗರ್ಭವ ಪೊಕ್ಕು ಹಾನಿಯ ।
ಗೊಳಿಸಲೆಂದು ॥ 176 ॥

ಬಗೆದು ಗರ್ಭವ ಮಾಯಕದೊಳೊಳ ।
ಪೊಗಲು ವೈಷ್ಣವತೇಜದಿಂದೊಳ ।
ಪೊಗಲರಿಯದಿನ್ನುದಿಸಿದಾ ಮೇ ।
ಲಗಡುತನದಿ ॥ 177 ॥

ಹಾನಿಗೈಯ್ಯುವ ಯತ್ನ ನಿನ್ನೊಳ ।
ಗೇನಿರಲು ಮಾಡೆನುತ ಸೂಚಿಸಿ ।
ದಾನವೇಂದ್ರಗೆ ತೆರಳೆ ರಾಹು ನಿ ।
ಧಾನದಿಂದ ॥ 178 ॥

ಯೋಚಿಸಿದನಿನ್ನೊಂದುಪಾಯದಿ ।
ನಾ ಚಲಿಸಿ ನೋಡುವೆನೆನುತಲಾ ।
ಲೋಚಿಸುತ ನಿಜರೂಪವನು ಮರೆ ।
ಮಾಚಿ ಭರದಿ ॥ 179 ॥

॥ **ಭಾಮಿನಿ** ॥

ಕೇಳಿರೈ ಋಷಿವರರು ಮನದೊಳು ।
ಖೂಳದಾನವನಿಂತು ಯೋಚಿಸಿ ।
ತಾಳಿ ದಾಸಿಯ ರೂಪವರಮನೆ ಸಾರುತಾಳಿಯರ ॥
ಮೇಳದೊಳು ಸೇರಿರಲು ಭೂಮಿಪ ।
ನಾ ಲತಾಂಗಿಯು ಶುಭಮುಹೂರ್ತದಿ ।
ಬಾಲನನು ಪಡೆಯಲ್ಕೆ ದೂತಿಯರರಸಗರುಹಿದರು ॥ 180 ॥

॥ **ರಾಗ ನವರೋಜು – ಏಕತಾಳ** ॥

ಲಾಲಿಸು ರಾಜಲಲಾಮ । ನರ
ಪಾಲಕೃಪಾಂಬುಧಿಸೋಮ ॥
ಶ್ರೀಲಲನಾಪತಿ ಪಾಲಿಸಿದನು ಕರು ।
ಣಾಳು ದಯದಿ ಕುಲದೇಳಿಗೆಯಾದುದು ॥ 181 ॥

ನಿನ್ನರ್ಧಾಂಗಿಯು ಸುಖದಿ । ಕುಲ ।
ವನ್ನು ಕುಮಾರನ ಮುಖದಿ ॥
ಇನ್ನೇಳಿಗೆಯಪ್ಪಂದದಿ ಬಾಲಕ
ನನ್ನು ಪಡೆದಳೈ ಚೆನ್ನಿಗ ಲಾಲಿಸು ॥ 182 ॥

ಎಂದಾ ವಾಕ್ಯವ ಕೇಳಿ । ನೃಪ ।
ನಂದುತ್ಸಾಹವ ತಾಳಿ ॥
ಬಂದು ಕುಮಾರಕನೀಕ್ಷಿಸಿ ತೋಷದೊ ।
ಳಂದುಚಿತವನಿತ್ತಂದದೊಳಿರ್ದನು ॥ 183 ॥

॥ **ರಾಗ ಕೇದಾರಗೌಳ – ಅಷ್ಟತಾಳ** ॥

ಮುನಿವರೇಣ್ಯರು ಕೇಳಿ ಜನಪನತ್ಯಾನಂದ ।
ವನಧಿಯೋಳೊಲಾಡುತ ॥
ತನಯನ ಚಿನುಮಯಾತ್ಮಕನನುಗ್ರಹಿಸಿದ ।
ನೆನುತಾನಂದದೊಳಿರ್ದನು ॥ 184 ॥

ಒಂದು ದಿವಸ ನಿದ್ರೆಯಿಂದೆಲ್ಲಾ ಮೈಮರೆ ।
ತಂದವನೀಕ್ಷಿಸುತ ॥
ಮಂದಮತಿಯು ಖಳನಿಂದೇ ಸಮಯವೆನು ।
ತಂದು ಶಿಶುವನೆತ್ತುತ ॥ 185 ॥

ಯಾರರಿಯದ ತೆರದಿಂದ ತನ್ನರಮನೆ ।
ಸಾರಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ॥
ನಾರಿ ವಿಪುಲೆಯನ್ನು ಕರೆದವಳೊಶಕೀಯು ।
ತೀ ರೀತಿಯೊಳಗೆಂದನು ॥ 186॥

ಕುಸುಮಲೋಚನೆ ಕೇಳು ಹಸಿವಡಗಿಸಲು ಈ ।
ಶಿಶುವ ತಂದಿಹೆನಿದರ ॥
ಎಸೆವ ಪಾಕವ ಗೈದು ಶಶಿಮುಖಿ ಬಡಿಸೆನ ।
ಉಸುರಿದಳಂತೆನುತ ॥ 187॥

॥ **ರಾಗ ಕೇದಾರಗೌಳ – ಝುಂಪೆತಾಳ** ॥
ನಲ್ಲ ಕೇಳೇನಿದೇನು । ಈ ಶಿಶುವ ।
ಕೊಲ್ಲಲೆಂತಕಟ ನೀನು ॥
ಮೆಲ್ಲೆ ಹಸಿವಡಗುತಿಹುದೆ । ಎನ್ನೊಳೀ ।
ಸೊಲ್ಲನಿಂತರುಹಬಹುದೆ ॥ 188॥

ಕಾಂತೆ ಕೇಳಂಥದಹಹಾ । ಹುಡುಕಿತರ ।
ಲೆಂತಹುದು ದೊರಕಿರುತಿಹ ॥
ಎಂತಿದರ ರುಚಿಗೆ ಮನವು । ಸೋತುತರ ।
ಅಂತೊರೆವುದೇನು ಘನವು ॥ 189॥

ಎಳೆಚಿಗುರಿನಂತೀರ್ಪುದು । ಮುಖಕಾಂತಿ ।
ಕಳಕಳಿಸಿ ನಗುತೀರ್ಪುದು ॥
ಕೊಲುವೆನೆಂತಿದನು ಕಂಡು । ಮೋಹಕತೆ ।
ತುಳುಕುವುದು ಪ್ರೇಮಗೊಂಡು ॥ 190॥

ಬರಿದೆ ಹಲವೆಣಿಸಬೇಡ । ಪೇಳಿದಂ ।
ತರಿಯದಿರೆ ಮುಂದೆ ಕೇಡ ॥
ತರುವುದೀ ಶಿಶುವು ತನಗೆ । ವೈರಿಯೆಂ ।
ದರಿತು ತಂದಿಹೆನೊಮ್ಮೆಗೆ ॥ 191 ॥

ಕಾಂತ ಕೇಳೇನಿದರುಹು । ನಿನಗೆ ರಿಪು ।
ವೆಂತಹುದದೇನು ಕುರುಹು ॥
ಇಂಥ ಶಿಶುವಿನೊಳಿರ್ಪುದೆ । ವೈರ ನಿನ ।
ಗೆಂತು ತಾನರಿಯಬಹುದೆ ॥ 192 ॥

॥ **ರಾಗ ಸುರುಟಿ – ಏಕತಾಳ** ॥

ಮಡದೀಮಣಿ ಕೇಳೆ । ಪಿಂದಕೆ ।
ನಡೆದುದ ಕೇಳ್ ಬಾಲೆ ॥
ಅಡವಿಯ ಚಲಿಸುತ । ಹುಡುಗಿಯ ನೋರ್ವಳ ।
ಕಡುಚೆಲುವಿಗೆ ಮೈ । ಗೊಡುವಂತಾದೆನು ॥ 193 ॥

ಮನಸಿಜನಲಗಿನೊಳು । ಬೆಂಡಾ।
ದೆನು ಬಳಿಕಾಕೆಯೊಳು ॥
ಮನದಲಿಹುದನರುಹಲು ಧಿಕ್ಕರಿಸುತ ।
ತನು ಮೇಲ್ವಾಯಲು ಕನಲುತಲೆಂದಳು ॥ 194 ॥

ಮುಂದಕೆ ಶಶಿಕುಲದಿ । ಪುಟ್ಟಿದ ।
ಕಂದನ ಪರಿಮುಖದಿ ॥
ಹೊಂದಲಿ ಮರಣವೆನುತ ಶಾಪಿಸೆ ಭಯ ।
ದಿಂದಲಿ ಕಾಲ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತಿರುತಿರೆ ॥ 195 ॥

ಪುಟ್ಟಿಹ ಶಿಶುವಿವನ । ಮಾಯದಿ ।
ಥಟ್ಟನೆ ತಂದಿಹೆನಾ ॥
ಗುಟ್ಟಿದ ಕೇಳಿದ । ನಿಟ್ಟರೆ ಮುಂದಕೆ ।
ಕೊಟ್ಟಿಹ ಶಾಪವಿ । ದೆಷ್ಟಕು ಪುಸಿಯದು ॥ 196 ॥

ಅದಕೋಸುಗ ನಿನಗೆ । ಪೇಳಿದೆ ।
ಬದಲೆಣಿಸದೆ ಕೊನೆಗೆ ॥
ಹದವರಿತಿದ ಕೊಂದಡುಗೆಯನೆಸಗುತ ।
ಮುದದೊಳೆನಗೆ ತಿನಲೊದಗಿಸು ಬೇಗದಿ ॥ 197 ॥

॥ **ಭಾಮಿನಿ**॥

ಕಾಂತೆಯೊಶಕಿತ್ತಸುರನೈದಲು ।
ಕಂತುಸನ್ನಿಭ ಶಿಶುವನೀಕ್ಷಿಸಿ ।

ಚಿಂತಿಸಿದಳಾ ಹಸುಳೆಯನು ನಿರ್ದಯದಿ ಕೊಲುವುದಕೆ ॥
ಎಂತು ಮನವೆಳಸುವುದು ಕೊಲದಿರೆ ।
ಕಾಂತನಿಗೆ ರಿಪುವೆನುತ ಪೇಳಿರ ।
ಲೆಂತೆಸಗಲೆಂದೆನುತ ದೂತಿಯ ಕರೆದು ಪೇಳಿದಳು ॥ 198॥

॥ ರಾಗ ಕಾಂಭೋದಿ – ಝಂಪೆತಾಳ ॥

ಬಾರೆ ಶೃಂಗಾರೆ ಗುಣ । ಹಾರೆ ಮೇಖಲೆ ನಿನ್ನೊ ।
ಆ ರೀತಿಯೊರೆವ ಕಾರ್ಯವನು ॥
ಘೋರನೆಸಗಿದಕೊ ಸುಕು । ಮಾರನಿವನನು ಕೊಂದು ।
ಚಾರು ಪಾಕವಗೈವುದೆನುತ ॥ 199॥

ಸೂದನೊಡನುಸುರಿ ರುಚಿ । ಯಾದಡುಗೆಯನು ಮಾಡು ।
ತಾದರಿಸಿ ಮತ್ತಿಯನಿಗಿದನು ॥
ಮೋದದಿಂ ಬಡಿಸೆನುತ । ಲಾದರದಿ ಕಡುಬೇಗ ।
ಲೈದು ನೀನೆನುತಿತ್ತು ಕಳುಹೆ ॥ 200 ॥

ಕಂಡು ದೂತಿಯು ಶಿಶುವನೆತ್ತಿ ರೂಪಕೆ ಮೋಹ ।
ಗೊಂಡು ಕೊಲಲೆಂತು ತಾನಿದನು ॥
ಭಂಡತನ ಗೈದು ಶಿಶುಹತ್ಯವೆನಗೇಕೆನುತ ।
ಕೊಂಡುಬಂದಳು ಸೂದನೆಡೆಗೆ ॥ 201 ॥

ಪಾಕಧಾರಿಯೆ ಲಾಲಿ । ಸೀಕುಮಾರನ ಕೊಂದ ।
ನೇಕವಿಧದಿಂದಡುಗೆಮಾಡಿ ॥
ಸಾಕಿದೊಡೆಯಗೆ ಬಡಿಸಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸಿರುವ ।
ಆ ಕಮಲಮುಖಿ ವಿಪುಲೆ ಎನಗೆ ॥ 202 ॥

॥ ಭಾಮಿನಿ ॥

ಅಡುಗೆಯವನದಕೊಂಡು ಕೊಲ್ಲಲು ।
ಖಡುಗವೆತ್ತಲು ಮುನಿಯನುಗ್ರಹ ।
ಪಡೆದ ಶಿಶುಕಿಲಕಿಲನೆ ನಗೆಯಾಡಲ್ಕೆ ವಿಸ್ಮಯದಿ ॥
ಕಡುವಿಚಿತ್ರದಿ ಸೂದ ಮೇಖಲೆ ।
ಯೊಡನೆ ಪೇಳಿದ ಪುಣ್ಯಶಿಶುವಿದ ।
ಪಡೆದ ತಾಯಿ ಕೃತಾರ್ಥೆಯಲ್ಲದರಿಂತಹುದೆಯೆನುತ ॥ 203 ॥

॥ **ವಾರ್ಧಕ** ॥

ಆವ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮೆಯುದರದೊಳುದಿಸಿ ತತ್ಕುಲವ ।
ಪಾವನವಗೊಳಿಸುವೀ ಶಿಶುವ ಕೊಲಲಾರೆನೆಂ ।
ದಾ ವನಿತೆಗುಸುರಲಚ್ಚರಿವಡುತಕುಲಘಾತವೆಸಗಿ ವ್ಯರ್ಥದಿ ದೋಷಕೆ ॥
ನಾವು ಹೊಣೆಯಾಗಲೇಕೆನುತೀರ್ವರೊಂದಾಗು ।
ತಾ ವಸುಧೆಪತಿಯಣುಗನಂ ವಸಿಷ್ಠಾಶ್ರಮದ ।
ಠಾವಿನೊಳು ನಿಶಿಕಾಲದೊಳಗೊಯ್ಯುತಾರರಿಯದಂತಿಡುತ ಪಿಂತಿರುಗಲು ॥204॥

॥ **ಕಂದಪದ್ಯ** ॥

ಮರುದಿನ ಜಿಂಕೆಯ ಮಾಂಸವ ।
ದುರುಳನಿಗಡುಗೆಯನೆಸಗುತ ಬಡಿಸಲು ಶಿಶುವೆಂ ।
ದರಿದತಿತೋಷದೊಳಾ ಕ ।
ರ್ಬುರನುಂಡದ ತೇಗುತ ಗಹಗಹಿಸುತಲೆಂದಂ ॥ 205॥

॥ **ರಾಗ ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ – ತ್ರಿವುಡೆತಾಳ** ॥

ಭಳಿರೆಭಾಪೆನ್ನಯ ಮನೋರಥ ।
ಫಲಿಸಿತಿಂದಿಗೆ ಎನ್ನ ಜಠರದೊ ।
ಳಿಳಿದ ರಿಪುವಿನ್ನಾರು ವೈರಿಗ ।
ಳಿಳೆಯೊಳೆನಗೆ ॥ 206॥

ಮೂರುಲೋಕದೊಳೆನ್ನ ಕೊಲುವವ ।
ರಾರು ಬರಿದೆ ಅಶೋಕಸುಂದರಿ ।
ಸಾರಿ ಕೊಟ್ಟಾ ಶಾಪ ಹುಸಿಯಾ ।
ಯ್ತೀ ರಸೆಯಲಿ ॥ 207॥

ಬಾಳಲಂಜಿಕೆಯಡಗಿತೆಂದಾ।
ಖೂಳನತ್ಯುತ್ಸಾಹ ಸಂತಸ।
ದಾಳಿ ಗರ್ವದೊಳಿರಲು ನಡೆದದ ।
ಕೇಳಿರಿತ್ತ ॥ 208 ॥

॥ **ರಾಗ ನಾದನಾಮಕ್ರಿಯಾ– ಅಷ್ಟತಾಳ** ॥

ದಿನಕರನುದಯಿಸೆ ಪೂರ್ವದಿ । ನಿತ್ಯಾ ।
ರ್ಚನೆಗೆಂದು ಪೊರಟತಿವೇಗದಿ ॥

ಮುನಿವಸಿಷ್ಠನು ಬರಲಿದಿರಲಿ । ಶಿಶು ।
ವನು ಕಂಡೆನೆಂದತಿಬೆರಗಲಿ ॥ 209 ॥

ಈ ಮಗುವನ್ನಾರೊ ದುಷ್ಟರು । ರಾತ್ರಿ ।
ಕಾಮಸುಂದರನ ತಂದಿಟ್ಟರು ॥
ಭೂಮಿಪಾಲರ ಲಕ್ಷಣಾನ್ವಿತ । ಎಂದು ।
ಪ್ರೇಮದೊಳಾ ಶಿಶುವೆತ್ತುತ ॥ 210 ॥

ಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಯೊಳೆಲ್ಲವರಿತನು । ಮುಂದೆ ।
ತಾನೆ ಖ್ಯಾತಿಯ ಹೊಂದುವಾತನು ॥
ತಾನಿದ ಸಲಹುವೆನೆನ್ನುತ । ಒಯ್ದು ।
ಮೌನಿವರ್ಯನು ತೋಷದಾಳುತ ॥ 211 ॥

ನಗೆಯಾಡುತರಿಯನೀ ಪ್ರಾಯದಿ । ಗೆಲ್ದ ।
ಬಗೆಯರಿತದರಿಂದ ಸಾಯದೀ ॥
ಮಗುವಿಗೆ ನಹುಷನೆಂದೆನುತಲಿ । ಜಗ ।
ತ್ತಿಗೆ ಖ್ಯಾತನಾಗೆಂದು ನಗುತಲಿ ॥ 212 ॥

ಹರಸುತ್ತ ಪೆಸರನಿಟ್ಟನುದಿನ । ಸಾಕು ।
ತಿರಲಿತ್ತಲಾ ಭೂಮಿಪಾಲನ ॥
ಅರಸಿಯಾದಿಂದುಮತಿಯು ಸುತ್ತ । ನೋಡಿ ।
ಇರದಿರೆ ಶಿಶುಗೋಳಿಟ್ಟಳಲುತ್ತ ॥ 213 ॥

॥ **ರಾಗ ನೀಲಾಂಬರಿ – ರೂಪಕತಾಳ** ॥

ಏನಿದು ವಿಸ್ಮಯವೆನ್ನಯ ।
ಸೂನುವ ಜೊತೆಯೊಳು ಮಲಗಿಸಿ ।
ತಾ ನಿದ್ರಿಸುತಿರೆ ಶಿಶುಕಂ ।
ಗಾಣದು ಹಾಶಿವನೇ ॥ 214॥

ಮುನಿವರ ದತ್ತಾತ್ರೇಯನ ।
ಘನವಚನವಿದೆತ್ತಡಗಿತು ।
ತನಗಿದು ಪೂರ್ವದ ಸಂಚಿತ ।
ವನುಭವಿಸುವುದಾಯ್ತು ॥ 215॥

ಎಂದೀ ತೆರ ಹಲವಂಗದಿ ।
ಕಂದನ ನೆನೆಯುತಲಿರಲವ ।
ನೀಂದ್ರನು ತಿಳಿದಚ್ಚರಿಯೊಳು ।
ಬಂದೀಕ್ಷಿಸಿ ಮರುಗಿ ॥ 216 ॥

ಹರಹರ ನಂದನರಿಲ್ಲದೆ ।
ಮರುಗುತ ದತ್ತಾತ್ರೇಯನ ।
ಕರುಣದಿ ಪಡೆದೀ ಶಿಶುವೀ ।
ಪರಿಯಾಯಿತೆ ಶಿವನೇ ॥ 217 ॥

ಕುಲದೀಪಕನತಿವಿಕ್ರಮಿ ।
ಛಲಯುತ ಸದ್ಗುಣಕೀರ್ತಿಯ ।
ಕಲಶನುದಿಪನೆಂದೊರೆದುದು ।
ಫಲಿಸದೆ ಇಂತಹುದೇ ॥ 218 ॥

॥ **ಭಾಮಿನಿ** ॥

ಹಾ ವಿಧಿಯೆ ಸುತನುದಿಸಿ ಸಂತಸ ।
ಭಾವದಿಂದಿರಲನಿತರೊಳಗೆನ ।
ಗೀ ವಿಧದ ದುಃಖಾಬ್ಧಿಯೊಳಗೇಕೆನ್ನ ಮುಳುಗಿಸಿದೆ ॥
ಆವ ಜನ್ಮದಲಾವದುಷ್ಕೃತ ।
ನಾವೆಸಗಿದೆವೊಯೆನುತಲೀರ್ವರು ।
ತಾವಳಲುತಿರೆ ಸುರಮುನಿಪನೈತರಲು ಕಂಡೆರಗಿ ॥ 219 ॥

॥ **ಸಾಂಗತ್ಯ – ರೂಪಕತಾಳ** ॥

ಪದಕಭಿನಮಿಸಿ ಶೋಕಿಸುತೀರ್ಪ ಭೂಪನ ।
ವದನವೀಕ್ಷಿಸಿ ಕರುಣದೊಳು ॥
ಮುದದಾಳು ಬರಿದೆ ದುಃಖಿಸಬೇಡ ಬಹನು ಸ ।
ದ್ಯದಿ ನಿನ್ನ ಕುವರನಂಜದಿರು ॥ 220 ॥

ದುಷ್ಟದಾನವ ಹುಂಡ ತನಗಿವ ರಿಪುವೆಂಬ
ಗುಟ್ಟರಿದೊಯ್ದಿಹನವನ ॥
ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರದಿ ಕೊಲ್ಲಲರಿದು ದತ್ತಾತ್ರೇಯ ।
ನಿಟ್ಟನುಗ್ರಹದ ಬಾಲಕನ ॥ 221 ॥

ಸುಖದಿಂದ ಬೇರೊಂದು ಕಡೆ ಇಹನಲ್ಲಿ ಬಾ ।
ಧಕವಿಲ್ಲದಂತೆ ಬಾಲಕನು ॥
ಪ್ರಕಟವಿಲ್ಲದೆ ಬೆಳೆಯುತಲಿಹನೀಗ ಸ ।
ದ್ಯಕೆ ಮುಂದೆ ಸಕಲವಿದ್ಯೆಗಳ ॥ 222॥

ಗುರುಮುಖದಿಂದರಿತಾ ಖಳನನು ಕೊಂದು ।
ಸುರಪಾದಿಗಳು ಮೆಚ್ಚುವಂತೆ ॥
ಧರೆಯೊಳು ಸತ್ಕೀರ್ತಿ ಗಳಿಸಿ ದೇವಾಂಶಸುಂ ।
ದರಿಯೊಡಗೂಡಿ ತಾ ಬಹನು ॥ 223॥

ಅಷ್ಟರ ತನಕ ಸೈರಿಸಿ ಸುಖದೊಳು ಶೋಕ ।
ಬಿಟ್ಟಾನಂದದೊಳಿರು ಮುಂದೆ ॥
ಕೆಟ್ಟದಾಯ್ತೆಂದೆಣಿಸದಿರೆಂದು ಸಂತೈಸಿ ।
ಶ್ರೇಷ್ಠಮುನಿಪನೈದೆ ಸುಖದಿ ॥ 224॥

॥ ಭಾಮಿನಿ॥

ಇತ್ತ ಹುಂಡನು ಮಿಕದ ಮಾಂಸದ ।
ಗೊತ್ತನರಿಯದೆ ಶಿಶುವಿದೆಂದೇ ।
ಚಿತ್ತದಲಿ ಭಾವಿಸುತಲತ್ಯಾನಂದಯುತನಾಗಿ ॥
ತುತ್ತುಗೊಳುತೆನಗಿನ್ನದೆತ್ತಣ ।
ಮೃತ್ಯುವೆನುತುತ್ಸಾಹದಿಂದಲಿ ।
ಮತ್ತಗಮನೆಯಶೋಕಸುಂದರಿಯೆಡೆಗೆ ಬಂದೆಂದ ॥ 225॥

॥ ರಾಗ ಸುರುಟಿ- ಏಕತಾಳ ॥

ಕನ್ಯಾಮಣಿಕೇಳೆ । ತವಪತಿ ।
ಇನ್ನೆಲ್ಲಿಹ ಪೇಳೆ ॥
ನಿನ್ನೆಯವನ ತಂದೆನ್ನಾಲಯದಲಿ ।
ಚೆನ್ನಾಗಿಯೆ ರುಚಿಯನ್ನಾ ನೋಡಿದೆ ॥ 226 ॥

ಜನಿಸಿದ ಬಾಲಕನ । ಮಾಯದಿ
ಜನರರಿಯದ ತೆರನಾ ॥
ಘನತವಕದಿ ತಂದಿನಿಯಳ ಕೈವಶಕಿ ।
ತ್ತನುಮಾನಿಸದಡುಗೆಯಗೈದುಂಡಿಹೆ ॥ 227 ॥

ಇನ್ನೆಲ್ಲಿಯ ನಹುಷ । ಬಿಡುಮನ ।
ವನ್ನವನೊಳು ಮನಸ ॥
ಎನ್ನೊಳಗಿಟ್ಟನುಭವಿಸು ಸುಸೌಖ್ಯವ ।
ನಿನ್ನಯ ಶಾಪವದಿನ್ನೆಲ್ಲೈದಿತು ॥ 228 ॥

॥ **ವಾರ್ಧಕ**॥

ಯಾಕೆನ್ನ ಬರಿದೆಯಂಜಿಸಿ ಮೋಸಗೊಳಿಸುವೆ ಪಿ ।
ನಾಕಿಯಧಾರ್ಂಗಿಯಾಡಿದ ನುಡಿಯು ಪುಸಿಯಹುದೆ ।
ಪೋಕ ಕೇಳ್ಕೆ ನಹುಷನೆಂದಿಗೂ ನಿನ್ನಿಂದ ಹತನಾದನೆಂಬ ನುಡಿಯ ॥
ನಾ ಕೇಳಿ ನಿನ್ನವಶಳಾಗೆ ಹಿಂದೆನ್ನೊಡನ ।
ನೇಕವಿಧದಿಂದ ನಂಬಿಸಿ ಪೀಡಿಸಿರ್ಪೆ ಬರಿ ।
ದೇ ಖೂಳ ತೊಲಗಿಲ್ಲ ನಿಂದೆಯಾದರೆ ಶಾಪವಿತ್ತು ನಾಶವ ಗೈವೆನು ॥ 229 ॥

॥ **ಕಂದಪದ್ಯ**॥

ಎಂದಾ ಕಾಮಿನಿ ಗರ್ಜಿಸಿ ।
ನಿಂದಿಸಿ ಕೇಳ್ದಾ ಖಳನತಿಭೀತಿಯೊಳಂ ತಾ ॥
ಮಂದಿರಕೈದಲ್ಕಿತ್ತಲು ।
ಸುಂದರಿಯನುಮಾನಿಸಿ ದುಃಖಿಸುತಿಂತೆಂದಳ್ ॥ 230 ॥

॥ **ರಾಗ ನೀಲಾಂಬರಿ – ರೂಪಕತಾಳ** ॥

ಅಕಟಕಟೆನ್ನಯ ದುರ್ವಿಧಿ ।
ಪ್ರಕಟಿಸುವೆತ್ನಗಳಾಯಿತೆ ।
ಮಖಹರನಧಾರ್ಂಗಿಯು ನುಡಿ ।
ದಕೆ ಹುಸಿಯಹುದಾಯ್ತೇ ॥ 231 ॥

ಈ ಖಳಪಿಂದಕೆ ಎನ್ನೊಳ ।
ನೇಕವಿಧದಿ ವಂಚಿಸಿ ಬಳಿ ।
ಕೀ ಕುಟಿಲದ ನುಡಿಯೊಳು ಮನ ।
ವೇಕಳುಕಿಸಿ ಪೋದ ॥ 232 ॥

ಪತಿ ನಹುಷನೆ ಹೊರತೆನಗ ।
ನ್ಯಥ ಮನವಾಗದೆ ಶೀಘ್ರದಿ ।
ಜೊತೆಗೊಳಿಸಲೆನುತ ತಪಗೈ ।
ದತಿನಂಬಿರುತಿರಲು ॥ 233 ॥

ಮನಚಂಚಲಗೊಳುವಂದದಿ ।
ದನುಜನು ವಂಚಿಸಿ ಪೋದನು ।
ಅನುಮಾನಕ್ಕೆಡೆಯಹುದೆ ।
ನ್ನನು ನಿಜವಿರಬಹುದೇ ॥ 234 ॥

ಎಂದೀ ಪರಿ ಯೋಚಿಸುತಿರೆ ।
ಸುಂದರಿಯೆಡೆಗಾಕ್ಷಣ ನಡೆ ।
ತಂದನು ಕಿನ್ನರ ವಿಜ್ವರ ।
ನೆಂದನು ಧೈರ್ಯವನು ॥ 235 ॥

॥ **ರಾಗ ಸುರುಟಿ– ಏಕತಾಳ** ॥

ಮಾನಿನಿಮಣಿ ಕೇಳೆ । ಮನದೊಳ ।
ಗೇನೆಣಿಸದಿರೇಳೆ ॥
ದಾನವನಾಡಿದ ನುಡಿ ಪುಸಿ ನಂಬದಿ ।
ರಾ ನಹುಷನ ಕೊಲಲೆಂದಿಗಸಾಧ್ಯವು ॥ 236 ॥

ಕಿನ್ನರರೊಳಗಾನು । ವಿಜ್ವರ ।
ನೆನ್ನುವರೆನ್ನುವನು ॥
ನಿನ್ನನು ಧೈರ್ಯಗೊಳಿಸೆ ದೇವರ್ಕಳು ।
ಎನ್ನನು ನಿನ್ನೆಡೆ ಗೈದಿಸಲೈದಿಹೆ ॥ 237 ॥

ದೈವಬಲವದಿರಲು । ಕೊಲಲರಿ ।
ದಾವಬಲವದಿರಲು ॥
ಜೀವದೊಳಿಹ ನಿನ್ನೆರೆಯ ನಹುಷ ಸ ।
ದ್ಭಾವದಿ ನಂಬಿರು ಶೀಘ್ರದೊಳೈತಹ ॥ 238 ॥

॥ **ಭಾಮಿನಿ**॥

ಎಂದು ವಿಜ್ವರನಾ ಕುಮಾರಿಗೆ ।
ಬಂದ ಭೀತಿಯ ಪರಿಹರಿಸಿ ನಿಜ ।
ಮಂದಿರವ ಸೇರಲ್ಕೆ ಬಳಿಕಿನೊಳಿತ್ತಲಾ ಸತಿಯು ॥
ಹೊಂದಿದನುಮಾನವನು ಕಳೆಯುತ ।
ಲಂದು ತಪವಿರಲಿತ್ತ ಕೇಳಿರಿ ।
ಮುಂದಿನಾಗಮವರಿಯಲರುಹುವೆನೆಂದು ಮುನಿನುಡಿದ ॥ 239 ॥

॥ **ರಾಗ ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ- ತ್ರಿವುಡೆತಾಳ** ॥

ಇತ್ತ ಮುನಿಯಾಶ್ರಮದಿ ನಹುಷನು ।
ಸ್ವಸ್ಥದಿಂ ಬೆಳವುತ್ತಿರಲು ಮುನಿ ।
ಪೋತ್ತಮನು ಬೇಕಾದ ವಿದ್ಯೆ ಸ ।
ಮಸ್ತವರುಹಿ ॥ 240 ॥

ಮೇದಿನಿಪಸುತಗೊಪ್ಪುವಾಭರ ।
ಣಾದಿಗಳ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರವಿದ್ಯೆಯ ।
ಸಾದರದೊಳಿತ್ತಖಿಳಧರ್ಮವ ।
ಬೋಧಿಸುತಲಿ ॥ 241 ॥

ಸಲಹಿಕೊಂಡಿರಲಬ್ದಷೋಡಶ ।
ಕಳೆಯಲೊಂದಿನ ಮುನಿಪನಾಜ್ಞೆಯ ।
ತಳೆದು ಕುಶಸಮಿಧೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ।
ಗೊಳಿಸಲೆಂದು ॥ 242 ॥

ಕಾಡಿನೊಳಗಲೆಯುತ್ತಿರಲ್ಕಾ ।
ರೂಢಿಪಾತ್ಮಜನಂಬರದಿಮಾ ।
ತಾಡುತೀರ್ದರು ಚಾರಣರು ಕಿವಿ
ಗೂಡುವಂತೆ ॥ 243॥

॥ **ವಾರ್ಧಕ**॥

ಈತನೇ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮ ಧರ್ಮಾತ್ಮನಹ ನಹುಷ ।
ಭೂತಳಾಧಿಪನಾಯುವಿನ ಪುತ್ರನೀತನಂ ।
ಯಾತುಧಾನರು ಹಸುಳೆಯಾದಾಗಲೇ ಕೊಲ್ಲಲಪಹರಿಸಿ ಕೊಲಲಾಗದೆ ॥
ಮಾತಾಪಿತರಶೋಕಿಪಂತೆಸಗಲವರ ಮುಖ ।
ವೀತನೆಂದಿಗೆಕಾಂಬನೋ ಇತ್ತ ಶಿವನಾತ್ಮ ।
ಜಾತೆಯಾಗಿಹಶೋಕಸುಂದರಿಯು ತಪವಿರುವಳೀತನೆಂದಿಗೆ ಸೇರ್ವಳೋ॥244॥

॥ **ಕಂದಪದ್ಯ**॥

ಎಂದೀ ಪರಿ ನುಡಿಯಂ ನೃಪ ।
ನಂದನನಾಲಿಸುತಲಿ ತಾನಚ್ಚರಿಗೊಳುತಂ ॥
ಸಂದೇಹದಿ ಮುನಿಯೆಡೆಗಂ ।
ಬಂದೀ ಪರಿಯೊಳ್ ಚರಣದೊಳೆರಗುತ ನುಡಿದಂ ॥ 245॥

॥ ರಾಗ ಕಾಪಿ – ಅಷ್ಟತಾಳ ॥

ಚಿತ್ತವಿಸ್ಯೆ ಮುನಿವರ್ಯ । ಕಾಡಿ ।
ನತ್ತ ಪೋಗಿರೆ ಕೇಳ್ದೆ ಮಾತೊಂದಾಶ್ಚರ್ಯ ॥
ಎತ್ತಣ ನುಡಿ ಯಾರೆಂದರಿಯೆ । ಎನ್ನ ।
ಚಿತ್ತಚಂಚಲವಾಗಿ ಕೇಳ್ವೆ ನಾನರಿಯೆ ॥ 246 ॥

ಈ ನಹುಷನು ಆಯುಸುತನು । ದುಷ್ಟ ।
ದಾನವರಿವನ ಸಂಹರಿಸಲೆತ್ನವನು ॥
ಏನ ಗೈದರು ಫಲಸಿಗದೆ । ಚಿಕ್ಕ ।
ಸೂನುವಾಗಿರಲಪಹರಿಸಿದರ್ ಬರಿದೆ ॥ 247 ॥

ಎಂದಿಗೀತನು ಮಾತಾಪಿತರ । ಶೋಕ ।
ನಂದಿಸಿ ಸುಖಗೊಳಿಪನೊ ಮುದ್ದುಕುವರ ॥
ಇಂದಿದಲ್ಲದೆ ಶಿವನಣುಗೆ । ತಪ ।
ದಿಂದಿಹಳಿವನ ಕೂಡುವೆನೆಂಬ ಬಗೆಗೆ ॥248॥

ಈ ರೀತಿಮಾತನಾಡಿದರ । ನೋಡೆ ।
ನಾರೆಂದರಿಯೆ ಪೂರ್ವಾಪರಗೂಢವಿದರ ॥
ಸಾರಿತಿಳಿಯಬಂದೆ ನಿಮಗೆ । ಸುವಿ
ಚಾರವನೆನಲೆಂದ ಮುನಿ ನಗೆಮಿನುಗೆ ॥ 249 ॥

॥ ರಾಗ ಬೇಗಡೆ – ಅಷ್ಟತಾಳ ॥

ಕೇಳು ಬಾಲಶಿಖಾಮಣಿಯೆ ಮುದದಿ । ಪೂರ್ವಾಪರವನಿದ ।
ಪೇಳುವೆನು ನಿನ್ನೊಡನೆ ವಿಸ್ತರದಿ ॥
ಭೂಲಲಾಮನು ಚಂದ್ರವಂಶನೃ ।
ಪಾಲನಾಯುವಿನರಸಿ ಸದ್ಗುಣ ।
ಶೀಲೆಯಾಗಿರುವಿಂದುಮತಿಯಲಿ ।
ಬಾಲನೀನಾಗಿರ್ಪೆಯರಿತುಕೊ ॥ 250 ॥

ಹಿಂದೆ ಗಿರಿಜೆಯಶೋಕಸುಂದರಿಯ । ಪಡೆದವಳ ಪತಿ ನೀ ।
ಮುಂದೆ ಜನಿಸುವ ನಹುಷನಹ ಪರಿಯ ॥
ಅಂದವಗೆ ತಿಳುಹಲ್ಕಿವಳು ನೀ ।
ನೆಂದು ಜನಿಸುವೆ ಕೈಪಿಡಿವೆ ನಿ ।
ನ್ನೆಂದು ತಪವಿರೆ ದನುಜ ಹುಂಡನು ।
ಬಂದವಳ ವರಿಸೆಂದು ಪೀಡಿಸೆ ॥ 251॥

ಕೋಪದಿಂದಲಿ ಖೂಳಖಳನವನು । ಪೀಡಿಸಲು ಮಮ ಪ್ರಾ ।
ಣೋಪ ನಹುಷನೆ ಹೊರತು ಅನ್ಯರನು ॥
ನಾ ಪರಿಗ್ರಹಿಸೆನು ತೊಲಗು ಕಡು ।
ಪಾಪಿಯೆನ್ನನು ಬಯಸಿದರೆ ಹಿಡಿ ।
ಶಾಪವನು ನಹುಷನು ಜನಿಸಿ ಕೊಲ ।
ಲಾಪ ನಿನ್ನನು ಎನಲು ಭಯದಲಿ ॥ 252॥

॥ **ಭಾಮಿನಿ** ॥

ಶಾಪಕಂಜಿಯೆ ಖಳನು ಭಯದಲಿ ।
ತಾ ಪೊರಟು ನೀನುದಿಸದಂತೆ ಮ ।
ಹಾಪ್ರಯತ್ನವನೆಸಗೆ ಸಾಗದಿರಲ್ಕೆ ನೀ ಜನಿಸೆ ॥
ರೂಪಮರೆಸುತಲರಮನೆಯ ಸೇ ।
ರ್ದಾ ಪ್ರಯತ್ನದಿ ನಿನ್ನ ಪಿಡಿಯುತ ।
ಪಾಪಿಯಡುಗೆಯ ಮಾಡಲೆನುತವನರಸಿ ವಶಕೊಡಲು ॥ 253॥

॥ **ಕಂದಪದ್ಯ** ॥

ಕೊಲ್ಲಲು ಮನಬಾರದೆ ಮನೆ ।
ಯಲ್ಲಿಹ ದಾಸಿಗೆ ನೀಡಲ್ ವೀಕ್ಷಿಸುತಾಗಳ್ ॥
ಮೆಲ್ಲನೆ ಸೂದನೊಳೊಪ್ಪಿಸೆ ।
ಕೊಲ್ಲದೆ ನಮ್ಮಾಶ್ರಮದೆಡೆಗೊಯ್ದಿರಿಸಿದ ಶಿಶುವಂ ॥ 254॥

॥ **ರಾಗ ಸುರುಟಿ – ಏಕತಾಳ** ॥

ಅದರಿಂದಲಿ ನಿನ್ನ । ನಾಸಲ ।
ಹಿದೆ ನೀವರೆಗಿನ್ನಾ ॥
ಮದಮುಖನನು ವಧಿಸುತ ಶಿವನಣುಗೆಯ ।
ಮದುವೆಯ ಮಾಡಿಕೊ ವಿಧಿಯಿನಿತಿರ್ಪುದು ॥ 255॥

ದುರುಳನು ಬಲಯುತನು । ಕಾಂಚನ ।
ಪುರದಲಿ ನೆಲಸಿಹನು ॥
ಭರಿತಸಮೂಹದಿ ಸಿರಿಸಂಪದದಲಿ ।
ಮೆರೆದಿಹ ಸುರರಂಜುವರವನದಟಿಗೆ ॥ 256॥

ದುರುಳ ಖಳಾಧಮನ । ಹರಣವ ।
ಮುರಿಯೆ ನಿನ್ನ ಜನನ ॥

ನಿರುತವು ಸುರಗಣ ನಿರುಕಿಸುತಿರ್ಪರು ।
ಪರಿಕಿಸೆನಲು ಸುರಿದರು ಪೂಮಳೆಯನು ॥ 257॥

॥ ರಾಗ ಕೇದಾರಗೌಳ – ಝಂಪೆತಾಳ ॥

ಮುನಿಪಾಲನೆಂದ ನುಡಿಯ । ಲಾಲಿಸುತ ।
ಜನಪಾತ್ಮಜಾತ ಕಿಡಿಯ ॥
ಹೊನಲ ಹೊರಸೂಸುತಡಿಗೆ । ಔಡಗಿದು ।
ವಿನಯದಿಂ ನುಡಿದ ಮುನಿಗೆ ॥ 258॥

ಮುನಿವರ್ಯ ಕೇಳು ಖಳನೆ । ಎನ್ನ ಸಂ ।
ಹರಿಪ ಮನಮಾಡಿರ್ಪನೆ ॥
ಜನನಿಜನಕರಗೋಳನು । ಶಮಿಸದಿರೆ ।
ತನಯನಿರೆ ಫಲವದೇನು ॥ 259॥

ಈ ಕ್ಷಣದಿ ಪೊರಟು ನಾನು । ಆ ಹುಂಡ ।
ರಾಕ್ಷಸನ ಸಂಹರಿಪೆನು ॥
ಈ ಕ್ಷಿತಿಯ ಭಾರವಿಳಿಸಿ । ಎನ್ನನಾ ।
ಪೇಕ್ಷಿಪಳ ಮುದದೊಳೊರಿಸಿ ॥ 260 ॥

ನಿರ್ಜರಾಧಿಪರೆಲ್ಲರ । ಭಯವನು ವಿ ।
ಸರ್ಜಿಸುತ ಸನ್ಮಾನ್ಯರ ॥
ಊರ್ಜಿತವಗೊಳಿಪೆನೆಂದು । ತರಳನತಿ ।
ಗರ್ಜಿಸುತಲೇಳಲಂದು ॥ 261॥

॥ ರಾಗ ಕಾಂಭೋದಿ – ಝಂಪೆತಾಳ ॥

ಇತ್ತಲಮರಾವತಿಯ ಪತ್ತನದೊಳಿಂದ್ರನು ಸ ।
ಮಸ್ತ ದೇವರ್ಕಳೊಡಗೂಡಿ ॥
ಅರ್ತಿಯೊಳು ಸಭೆಗೈದು ವಿಸ್ತಾರದಿಂದಲಿದ ।
ಚಿತ್ತರಿಸಿದನು ಹರುಷಗೂಡಿ ॥ 262॥

ಸುರರೆಲ್ಲ ಕೇಳಿರೈ ದುರುಳ ಹುಂಡಾಸುರನ ।
ಮರಣ ಸನ್ನಿಹಿತವಾಗಿಹುದು ॥
ಹರನು ಪಿಂತೊರೆದಂತೆ ತರಳ ನಹುಷನು ಸಿದ್ಧ ।
ನಿರುವನೀಗವಗೆ ಸಹಕರಿಸಿ ॥ 263 ॥

ಅಗಣಿತದ ಮಂತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳನಿತ್ತು ಸೇನೆಗಳ ।
ಬಗೆಗೊಳಿಸಿ ಜೊತೆಗೂಡಿಸುತಲಿ ॥
ಮಿಗಿಲೆನ್ನ ರಥವ ಮಾತಳಿಸಹಿತಲಿತ್ತು ಬರ ।
ಲೊಗುಮಿಗೆಯಲೇಳಿ ನೀವೆನಲು ॥ 264 ॥

ಅತಿಸಂತಸದೊಳು ಸುರಸತಿಯರೆಲ್ಲರು ಪಾಡಿ ।
ರತುನದಾರತಿ ಬೆಳಗಿ ಕಳುಹೆ ॥
ಜೊತೆಗೂಡಿ ಸುರರ ನರಪತಿಯಣುಗನೆಡೆಗೆ ಸುರ ।
ಪತಿ ಬರಲು ನೋಡಿ ವಿಸ್ಮಯದಿ ॥ 265 ॥

॥ **ಸಾಂಗತ್ಯ – ರೂಪಕತಾಳ** ॥

ತರಳನಚ್ಚರಿಯಿಂದ ನಿರುಕಿಸೆ ನಭವಿಂದ್ರ ।
ಸುರರು ಮಾತಳಿ ರಥಸಹಿತ ॥
ಹರಿತಂದು ಕುವರಗಿತ್ತಸ್ತ್ರಶಸ್ತ್ರಾದಿಗ ।
ಳೊರೆದನು ಸುರಪನಿಂತೆನುತ ॥ 266 ॥

ದುರುಳ ಹುಂಡನ ಬಾಧೆ ಬರುವದುಂಟಿದಕಂಜ ।
ದಿರಿ ಮುಂದೆ ನಹುಷನೆಂದೆಂಬ ॥
ಧರಣಿಪಾತ್ಮಜನಿಂದ ಮರಣವದಕೆ ಸಹ ।
ಕರಿಸಲೊರೆದ ಶಿವ ಮೊದಲೆ ॥ 267 ॥

ಅದಕಾಗಿ ಸಕಲ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳನು ವಿಷ್ಣು ।
ಮದನಾರಿ ಸಹಿತಲಿತ್ತಿಹರು ॥
ಇದೊಕೊಳ್ಳೆಂದಿತ್ತು ಮಾತಳಿ ಸಹ ರಥವನಿ ।
ತ್ತಧಿಕಾನಂದದಿ ಪೊರಮಡಲು ॥ 268॥

॥ **ಭಾಮಿನಿ** ॥

ದೈವಬಲವಿಂತೊದಗಿತೆನಗಿ ।
ನ್ನಾವಭಯವೆನುತುತ್ಸಹದಿಮುನಿ ।
ಪಾ ವಸಿಷ್ಠಾದ್ಯಖಿಳಮುನಿವರರಾಶಿಷವಗೊಂಡು ॥
ದೇವದುಂದುಭಿ ಮೊಳಗುತಿರಲಮ ।
ರಾವಳಿಯಲಪ್ಸರೆಯರುಲಿವುತ ।
ಹಾವಭಾವದಿ ನಟಿಸುತಿರಲುತ್ಸಹದಿ ಪೊರವಂಟ ॥ 269॥

॥ ವಾರ್ಧಕ॥

ಇಂತು ವೈಭವದಿಂದ ಪೊರಟುಬಂದಾ ನಹುಷ ।
ಮುಂತೆ ಸುರಸಾರಥಿಯ ರಥದೊಳೈತಂದು ಬಲ ।
ವಂತ ಹುಂಡಾಸುರನ ಪುರದ ಸೌಂದರ್ಯಮನ್ನೀಕ್ಷಿಸುತ ವಿಸ್ಮಯದಲಿ ॥
ಸಂತಸವ ತಾಳುತಲ್ಲಲ್ಲಿರುವ ಸೌಧಗಳ ।
ನಂತಸಂಪದ್ಭರಿತಗೃಹಗಳಂ ನೋಡಿ ಪುರ ।
ವಾಂತಿಕದೊಳಿರುವ ಉದ್ಯಾನದೊಳ್ ವಿಶ್ರಮಿಸುತಿರಲಖಿಳರೊಡಗೂಡುತ॥ 270 ॥

॥ ರಾಗ ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ-ತ್ರಿವುಡೆತಾಳ ॥

ಈ ತೆರದಿವಿ ಶ್ರಮಿಸುತಿರೆ ಬಳಿ ।
ಕಾತನೆಡೆಗೈತಂದು ಪೊಗಳುತ ।
ಸೂತಮಾಗದ ವಂದಿ ನೆರೆದರು ।
ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ॥ 271॥

ಪೊಗಳಿ ಸ್ತುತಿಸುತಲಿರಲು ವೈಭವ ।
ಮಿಗಿಲು ದಿವ್ಯಾಂಗನೆಯರೈತಂ ।
ದೊಗುಮಿಗೆಯ ಗಾಯನದಿ ಪಾಡುತ ।
ಪೊಗಳುತಿರಲು ॥ 272 ॥

ಇತ್ತ ವನದೊಳಶೋಕಸುಂದರಿ ।
ಎತ್ತಣದು ಸಂಗೀತವೆಂದೆ ।
ಚ್ಚತ್ತು ತಪವನು ಬಿಟ್ಟು ಪೊರಟ ।
ತ್ಯುತ್ಸಹದಲಿ ॥ 273 ॥

ಬಂದಳಾ ಧ್ವನಿಯಾಲಿಸುತ ನೃಪ ।
ನಂದನನು ಕುಳ್ಳಿರಲು ನೋಡಿಸು ।
ಮಂದಹಾಸದಿ ಬೆರಗುವಟ್ಟಿಂ ।
ತೆಂದಳೊಡನೆ ॥ 274 ॥

॥ ರಾಗ ಯಮುನಾಕಲ್ಯಾಣಿ – ಅಷ್ಟತಾಳ ॥

ಅಹಹಾ ಸುಂದರನಿಲ್ಲಿ ಕುಂತವನ । ನೋಡೆ ।
ಮಹಿಯೊಳೆಲ್ಲಿಯು ಕಾಣೆನಿಂಥವನ ॥ಪ॥

ತರಣಿಪ್ರಕಾಶಲಕ್ಷಣಭರಿತ । ದಿವ್ಯಾ ।
ಭರಣಾಲಂಕೃತ ನೋಡೆ ಸಚ್ಚರಿತ ॥

ನೆರೆದಿಹ ಸೇನೆ ರಥವು ಸಹಿತ । ಪೊರ ।
ಱುವನೆಲ್ಲದನರಿವುದೆ ವಿಹಿತ ॥ 275 ॥

ಸುರನೊ ಖೇಚರನೊ ಕಿನ್ನರನಿವನೊ । ಅಲ್ಲ ।
ದಿರಲು ನಾಗನೊ ನಳಕೂಬರನೊ ॥
ಸ್ಮರನೊ ಚಂದಿರನೊ ವಿದ್ಯಾಧರನೊ । ಯಾರೆಂ ।
ದರಿಯೆ ನಾನಿನ್ನೆಂಥ ಸುಂದರನೊ ॥ 276 ॥

ಮನವೇತಕೆನಗೆ ಚಂಚಲಿಸುವುದು । ನಹುಷ ।
ವಿನಹ ಬೇರಾರೊಳೀವರೆಗಿರದು ॥
ಅನುಮಾನಿಸುವುದಿನಿತೇಕೆನುತ । ಇರೆ ।
ವನಿತೆ ರಂಭೆಯು ಬಂದೆಂದಳು ನಗುತ ॥ 277 ॥

॥ **ಭಾಮಿನಿ** ॥

ಏನಿದಚ್ಚರಿ ದೇವಿ ತಪದೊಳು ।
ನೀನಿರಲು ಱಟ್ಟನ್ಯಪುರುಷನ ।
ದೇನು ಕಾರಣ ನಟ್ಟದೃಷ್ಟಿಯೊಳೀಕ್ಷಿಸುತಲಿರುವೆ ॥
ನೀನಿನಿತು ದಿನ ಗೈದ ತಪವಿ ।
ನ್ನೇನು ನಿಷ್ಫಲವಾಗದೇ ಮನ ।
ವೇನು ಚಂಚಲಗೊಳದಿಹುದೆ ಎನಲೆಂದಳುರೆ ನಾಚಿ ॥ 278 ॥

॥ **ರಾಗ ಕೇದಾರಗೌಳ – ಅಷ್ಟತಾಳ** ॥

ಏನೆಂಬೆ ತವನುಡಿ ನಿಜವೆಂಬುದರಿತಿಹೆ ।
ನಾನಿದಕೇಕಿನಿತು ॥
ಮಾನಸದೊಳಗನುಮಾನ ಯೋಚಿಸುತಿರ್ದೆ ।
ನೀನನಿತರೊಳ್ಳೈದಿದೆ ॥ 279 ॥

ಪತಿ ನಹುಷನು ಹೊರತಿತರನೆಂದಿಗು ನಾನು ।
ಜೊತೆಗೂಡೆನೆನುತೆನ್ನಯ ॥
ಮತವ ಬೇರ್ಪಡಿಸೆ ದೇವತೆಗಳಿಗರಿದು ಸ ।
ರ್ವಥ ದೃಢವಿಂತಿರಲು ॥ 280 ॥

ಈ ಮಹಾತ್ಮನ ನೋಡಲೇತಕೆನ್ನಂಗದಿ ।
ಪ್ರೇಮವುದ್ಭವಿಸುವುದು ॥

ಕಾಮಶರದ ಪೀಡೆಯಿಂದಲಿ ರತಿಸುಖ ।
ಕೀ ಮನವೆಳಸುವುದು ॥ 281 ॥

ಇನಿತಾಗಲದಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂದರಿಯೆ ಯೋ ।
ಚನೆಯೊಳಿರಲು ನೀ ಬಂದು ॥
ಎನಗತಿಹಿತವಿದರನುವರಿತರುಹಬೇ ।
ಕೆನೆ ನಗುತಿಂತೆಂದಳು ॥ 282 ॥

॥ **ರಾಗ ಸುರುಟಿ – ಏಕತಾಳ** ॥

ಕೇಳಬಲಾಮಣಿಯೆ । ಸಂತಸ ।
ತಾಳಿಕೊ ಗುಣಮಣಿಯೆ ॥
ಶ್ರೀಲೋಲನು ತವಮನದಿಚ್ಛೆಯನನು ।
ಕೂಲಿಸಿಹನು ತಪಮೂಲವೆಚಿಗುರಿತು ॥ 283 ॥

ಅದಕೋಸುಗವಿಂತು । ನಿನ್ನಮ ।
ನದಲೀ ಪರಿ ಬಂತು ॥
ಮದನಾಸ್ತ್ರದ ಬೇಗುದಿ ತಣಿಸಲು ಸ ।
ನ್ಮುದದಿ ನಹುಷನಿನ್ನಿದಿರೊಳಗಿರುತಿಹ ॥ 284 ॥

ಅನುಮಾನಿಸಬೇಡ । ತವಕಾಂ ।
ತನು ಈತನೆ ನೋಡಾ ॥
ಇನಿತು ದಿನವೆ ತವ ಹೃದಯದೊಳಗೆ ಬಂ ।
ಧನದೊಳಗಿಹನೀಗಿನಿತಿದಿರಾಗಿಹ ॥ 285 ॥

॥ **ಭಾಮಿನಿ** ॥

ಎನಲು ಕೇಳುತಶೋಕಸುಂದರಿ ।
ಘನಮಹಿಮನಿವನೆನ್ನ ವಲ್ಲಭ ।
ಅನಿತಕೋಸುಗವೆನ್ನ ಮನಚಲಿಸುವುದು ನಿಜವೆನುತ ॥
ಮನೆಗೆ ಪೋಗುವ ನಿಲ್ಲಲಾರೆನು ।
ಮನುಮಥಾಸ್ತ್ರೋದ್ರೇಕವೆನೆ ಮನ ।
ದನುವರಿತು ನಸುನಗುತ ರಂಭೆಯು ನುಡಿದಳಾ ಸತಿಗೆ ॥ 286 ॥

॥ **ಕಂದಪದ್ಯ** ॥

ಏತಕೆ ನೀ ಪಿಂತಿರುಗುವೆ ।
ಯಾತನ ಬಳಿ ನಾವೀರ್ವರು ಪೋಗುತಲವನಂ ॥

ಮಾತಾಡಿಸಿ ಮನದಿಚ್ಛೆಯ ।
ನಾತನೊಳಗರುಹುವ ಬಾಯೆನುತೊಡಗನಾಗಮಿಸಲ್ ॥ 287 ॥

॥ ರಾಗ ಕೇದಾರಗೌಳ – ಝಂಪೆತಾಳ ॥

ಬಂದಂಗನೆಯರ ನೋಡಿ । ನೃಪತನಯ ।
ನೆಂದನಾಶ್ಚರ್ಯಗೂಡಿ ॥
ಇಂದಿದೇನೇಕಿಲ್ಲಿಗೇ । ಬಂದಿರಾ ।
ರೆಂದರಿಯೆನೆನೆ ಮೆಲ್ಲಗೆ ॥ 288 ॥

ನಾಚಿ ಸುಂದರಿಯು ಸರಿದು । ಬದಿಗೆ ನಿಂ ।
ದಾಚೆ ರಂಭೆಯನು ಕರೆದು ॥
ಯೋಚಿಸುತ ನೀನೆಲ್ಲವ । ತಿಳುಹಿಸೆನ ।
ಲಾ ಚದುರೆ ಬಳಿಕೆಲ್ಲವ ॥ 289 ॥

ಅರಿತೆ ನಿನ್ನಯ ಮನಸಿನ । ಬೇಗುದಿಯ ।
ನರುಹುವೆನು ತವ ತಪಸಿನ ॥
ಪರಿಯೆಲ್ಲವಾತಗರುಹಿ । ಮನದೊಲವ ।
ನರಿವೆನೆನೆ ತೋಷವೆರಹಿ ॥ 290 ॥

॥ ರಾಗ ಜಂಜೂಟಿ– ಅಷ್ಟತಾಳ ॥

ಚಂದಿರಾನನೆಯ ಸಂತೈಸಿ । ನಡೆ ।
ತಂದು ನಹುಷನಿದಿರೊಳು ನಿಂದು ನಮಿಸಿ ॥
ಇಂದುಕುಲಜನಾಯು । ನಂದನ ನಹುಷನೀ ।
ನೆಂದರಿತು ಬಂದಿಹೆವು ನಿನ್ನೊಡ ।
ನೊಂದೆರಡು ಮಾತಾಡಲೆನ್ನುತ ॥ 291 ॥

ಪೆಸರೆನ್ನ ರಂಭೆಯಪ್ಸರೆಯು । ಈಕೆ ।
ಶಶಿಧರನಣುಗೆಯಶೋಕಸುಂದರಿಯು ॥
ವಸುಧೆಪಾಲಕ ನಿನ್ನ ಹೊರತು ಮಾನುಷ ಸುರ ।
ವಿಸರದೊಳಗನ್ಯರಿಗೆ ಸರ್ವಥ ।
ವಶಗೊಳುವಳಲ್ಲಂಗನಾಮಣಿ ॥ 292 ॥

ನಿನಗಾಗೀದಿನ ಪರಿಯಂತ । ತಪ ।
ವನು ಗೈವುತಿರೆ ದೊರಕಿತು ಫಲವೆಂತ ॥

ವನಿತೆರನ್ನೆಯು ಎನ್ನ ಜೊತೆಗೆ ಬಂದಿಹಳಿವ ।
ಳನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸೆನಲುನಸುನಗೆ ।
ಮಿನುಗೆ ಬಳಿಕಿಂತೆಂದನವಳೊಳು ॥ 293 ॥

॥ ರಾಗ ಕಾಂಭೋದಿ – ಝಂಪೆತಾಳ ॥

ಬಲ್ಲೆ ನಾನಿದರ ಪೂರ್ವಾಪರವನೆಲ್ಲವನು ।
ಸೊಲ್ಲಿಸದಿರದಕೆ ಬಂದಿಹೆನು ॥
ಖುಲ್ಲದಾನವ ಹುಂಡನಿವಳ ನಾನಾಪರಿಗ ।
ಳಲ್ಲಿ ಪೀಡಿಸಿಹನರಿತಿಹೆನು ॥ 294 ॥

ಈಕೆ ಎನ್ನನು ಹೊರತು ಅನ್ಯಪುರುಷರನು ತಾ ।
ನೀಕನೆಂಬುದ ತಿಳಿದು ಎನ್ನ ॥
ತಾ ಕೊಲಲು ಶಿಶುವನಪಹರಿಸಿ ಪಿತಮಾತೆಯರ ।
ಶೋಕಾಬ್ಧಿಗೊಳಿಸಿದ ದುರಾತ್ಮ ॥ 295 ॥

ಅದಕಾಗಿ ನಾನೀಗ ಮದಮುಖನ ಸಂಹರಿಸಿ ।
ತದನಂತರದೊಳವಳನೊಯ್ದು ॥
ಮದುವೆಯಾಗುವೆ ವಸಿಷ್ಠಾಶ್ರಮದೊಳೆನಲು ಸತಿ ।
ಮುದಗೊಳುತಲವಳಿಗರುಹಿದಳು ॥ 296 ॥

ಇಂತೀ ಪರಿಯೊಳಿವರು ಮಾತಾಡುತಿರೆ ಹುಂಡ ।
ನಂತರಂಗದ ಚರರು ಕೇಳಿ ॥
ಸಂತಸದೊಳೊಡೆಯನೆಡೆಗೈತಂದು ಕೇಳ್ದ ವೃ ।
ತ್ತಾಂತಗಳನೆರಗಿ ಪೇಳಿದರು ॥ 297 ॥

॥ ರಾಗ ಲಾವಣಿ– ಏಕತಾಳ ॥

ವಡ್ಯ ಕೇಂಡ್ಕಣ್ಕ್ ಸುದ್ದಿ । ನಡೆದದ್ದೇಳ್ತೇವು ಬುದ್ಧಿ ।
ಗಿಡದಡ್ಡಂಡ್ಕಂಡುಕೇಂಡೆವು । ಅವರಾಡ್ದ ಮಾತ ।
ಗಿಡದಡ್ಡಂಡ್ಕಂಡುಕೇಂಡೆವು ॥ 298 ॥

ಬೇರೊಬ್ಬ ಹುಡ್ಗಬಂದು ।
ಯಾರೆಂದರಿಯೆವಿಂದು ।
ಜೋರುಜೋರ್ ಮಾತಾಡ್ತೈದಾನೆ । ಹೆಣ್ಮಕ್ಕಳ್ಕೂಡೆ ।
ಜೋರುಜೋರ್ ಮಾತಾಡ್ತೈದಾನೆ ॥ 299 ॥

ಕೊಂದು ನಿನ್ನನಶೋಕ ।
ಸುಂದರಿಮದುವೆಯಾಗ್ತೆ।
ನೆಂದವರೊಡನೆ ಹೇಳ್ತಾನೆ ॥ ಕೇಳಲಾರೆವು ಬುದ್ಧಿ ।
ಎಂದವರೊಡನೆ ಹೇಳ್ತಾನೆ ॥ 300 ॥

॥ **ಭಾಮಿನಿ** ॥

ಚಾರರೆಂದಾ ನುಡಿಯ ಕೇಳುತ ।
ಘೋರದಾನವ ಪಲ್ಗಡಿದು ಕಿಡಿ ।
ಗಾರುತೋರ್ವನ ಕರೆದು ಬಂದಿಹನಾರದೇಕಿಲ್ಲಿ ॥
ಸೇರಿದನು ಎಂದೆಲ್ಲ ಪೂರ್ವವಿ ।
ಚಾರವರಿತೆನಗರುಹೆನಲು ಕೇ ।
ಳ್ದಾ ರಸಾಧಿಪನಣುಗನಿದ್ದೆಡೆಗೈದುತಿಂತೆಂದ ॥ 301 ॥

॥ **ರಾಗ ಆರ್ಯಾಸವಾಯ್- ಏಕತಾಳ** ॥

ಯಾರ್ರೈ ಬಂದಿಹ ಪೋರನೆ ನಿನಗಿ ।
ಲ್ಯಾರುಕರೆದುದಕ್ಕೈತಂದೆ ॥
ಭೂರಿಬಲವು ಸಹ ಬಂದೀಗಿಲ್ಲಿಹ ।
ನಾರಿಯರೊಳು ನೀನೇನೆಂದೆ ॥ 302 ॥

ಬಿಡುಗಣ್ಣರ ಗುಡುಗುಡಿಸುವ ಹುಂಡನ ।
ಪೊಡವಿಯಿದೆಂಬುದನರಿತಿಹೆಯ ॥
ನಡೆನಡೆ ಪಿಂದಕೆ ಬದುಕುವ ಆಸೆಯ ।
ಬಿಡು ಇಲ್ಲರ್ದರೆ ಕೆಡುತಿಹೆಯ ॥ 303 ॥

॥ **ರಾಗ ಕೇದಾರಗೌಳ – ಝುಂಪೆತಾಳ** ॥

ಆದರೆಲೆ ದೂತಕೇಳು । ಸಪ್ತದ್ವೀ ।
ಪಾದಿಪಾಲಕ ದಯಾಳು ॥
ಮೇದಿನಿಪನಾಯುಸುತನು । ನಹುಷನೆಂ ।
ದೀ ಧರೆಗೆ ಪೆಸರಾಂತೆನು ॥ 304 ॥

ನಿನ್ನೊಡೆಯನೆನ್ನ ಹಿಂದೆ । ಕೊಲಲು ಶಿಶು ।
ವನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡುಬಂದೇ ॥
ತಿನ್ನಲೆಂದಾ ದಾಸಿಯ । ಸೂದನೊಡ ।
ನೆನ್ನಿತ್ತನಿದು ನಿಶ್ಚಯ ॥ 305 ॥

ಕೊಲದೆ ಬಿಟ್ಟೀಗ ಬದುಕಿ । ಬಂದಿಹೆನು ।
ಕೊಲುವೆ ನಿನ್ನೊಡೆಯಗಳುಕಿ ॥
ತೊಲಗೆನೆಂದಿಗು ಸರ್ವಥಾ । ಬರಹೇಳು ।
ಬಲಸಹಿತಲನುವಾಗುತ ॥ 306 ॥

ಬಾಲೆಯಾಗಿರುವಶೋಕ । ಸುಂದರಿಯ ।
ಗೋಳುಗುಟಿಸುತಲಿ ಶೋಕ ॥
ತಾಳಿಯವಳೆನ್ನ ಬಯಸಿ । ತಪವಿರಲು ।
ಬಾಳಿಸುವೆನಿವನ ವಧಿಸಿ ॥ 307 ॥

ತೆರಳು ನೀನತಿವೇಗದಿ । ದುರುಳಖಳ ।
ಬರಲಿ ಧುರಕತಿಶೀಘ್ರದಿ ॥
ಮರಣಕನುವಾಗಿರೆಂದು । ಪೇಳೆನಲು ।
ಚರನು ಬಂದೆರಗುತಂದು ॥ 308 ॥

॥ ರಾಗ ಮುಖಾರಿ – ಏಕತಾಳ ॥

ಲಾಲಿಸೆನ್ನೊಡೆಯ ಪೇಳ್ವ ಮಾತ ।
ನೀ ಕೇಳ್ ಖಳನಾಥ ।
ಲಾಲಿಸೆನ್ನೊಡೆಯ ಪೇಳ್ವಮಾತ ॥ ಪ ॥

ಬಂದವನ್ಯಾರೀಗರಿತಂತೆ । ಆಯುಸುಪುತ್ರ ।
ನೆಂದ ನಹುಷನೆಂಬನಂತೆ ॥
ಕೊಂದವನನು ಪಾಕವಗೈಯ್ಯಲು ನೀ ।
ನಂದಪಹರಿಸುತ ತಂದದನೊಡತಿಯ ।
ಮುಂದಿಡೆ ದಾಸಿಯೊ । ಳೊಂದಿಸೆ ಸೂದನ ।
ಹೊಂದಿಕೆಯೊಳು ಕೊಲ । ದಿಂದಿಗೆ ಬದುಕಿಹ ॥ 309 ॥

ಆ ಕಾರಣದಿ ನಿನ್ನಕೊಲಲು । ಬಂದಿರುವೆನ ।
ಶೋಕಸುಂದರಿಯನೀ ಮೊದಲು ॥
ಪೋಕತನದಿ ಹಲವಂಗದಿ ಪೀಡಿಸ ।
ಲಾಕೆಯು ತನಗೋಸುಗ ತಪವಿರುತಿಹ ।
ಳಾಕೆಯಬಿಡೆನು ಪರಾಕ್ರಮವಿರೆ ಬರ ।
ಲಾ ಖಳಬರಲೆಂದೆನ್ನೊಡನರುಹಿದ ॥ 310॥

ಭೂರಿ ಮಾರ್ಬಲವ ಕೂಡಿಕೊಂಡು । ದೇವೇಂದ್ರನಿತ್ತ ।
ಸಾರಥಿ ರಥವನೇರಿಕೊಂಡು ॥
ಭೇರಿ ನಗಾರಿಯ ಘೋಷದೊಳುಪವನ ।
ಸೇರುತ ಚೀಡಿಕೆ ಬಿಟ್ಟಿಹ ನಿನ್ನೊಳು ।
ಹೋರಲು ಬರಹೇಳದಿರಾದರೆ ಯಮ ।
ನೂರಹೊಗಿಪೆ ಸಂಗರದೊಳಗೆಂದಿಹ ॥ 311 ॥

॥ **ಕಂದಪದ್ಯ** ॥

ಚಾರಕನೆಂದುದ ಕೇಳ್ದಾ ।
ಘೋರಾರ್ಭಟೆಯೊಳು ಕೆರಳುತ ಕರದೊಳಗಸುರಂ ॥
ಕೂರಸಿಯಂ ಝುಳಪಿಸಿ ಹೂಂ ।
ಕಾರದಿಪಲ್ಗಡಿಯುತ ಘನರೋಷದೊಳೆಂದಂ ॥ 312 ॥

॥ **ರಾಗ ದೇಶಿ – ಅಷ್ಟತಾಳ** ॥

ಭಾಪುರೆ ಎನ್ನ ಮನೆಯೊಳಗಿಹ ಕಡು ।
ಪಾಪಿ ಸೂದನು ದಾಸಿ ಸಹಿತೆನ ।
ಗೀಪರಿಯ ಕೃತಿಗೈದರೆ ॥ 313 ॥

ನಾನುಪೇಕ್ಷಿಸಿ ಬಿಟ್ಟವ್ಯಾಧಿಯು ಬಲಿ ।
ತೀ ನಿಧಾನಕೆ ಬಂದುದೇ ಫಲ ।
ವೇನು ಮಿಂಚಿದಕಾರ್ಯಕೆ ॥ 314 ॥

ಸುರಪನೆನ್ನೊಳು ಧುರಗೈಯ್ಯಲಂಜಿ ಈ ।
ತರಳನನು ಮುಂದಿಕ್ಕಿ ಸೈನ್ಯವ ।
ನೆರಹಿ ಸಹಕರಿಸಿರ್ಪನೆ ॥ 315 ॥

ಇರಲಿ ಇನ್ನಾದರಾ ನಹುಷನ ಶಿವ ।
ತರಳೆ ಸಹ ಸುರಬಲವ ನಿಮಿಷದಿ ।
ಶಿರವರಿದು ಹಗೆತೀರ್ಚುವೆ ॥ 316 ॥

ಎಂದು ದಿವ್ಯಾಶ್ವ ಸಾರಥಿ ಸಹ ಬರ ।
ಲೆಂದು ಸೈನಿಕವೆರಸಿಪೊರಟ ಮ ।
ದಾಂಧ ಖಳ ಘನರೋಷದಿ ॥ 317 ॥

॥ **ವಾರ್ಧಕ** ॥

ದನುಜನೀ ತೆರದಿ ಮಾರ್ಬಲಸಹಿತ ಸಂಗ್ರಾಮು ।
ಕನುವಾಗಿ ಬರಲಿತ್ತಲಂಬರದಿ ಸುರರೆಲ್ಲ ।
ರನುವರವನೀಕ್ಷಿಪಕುತೂಹಲದಿ ನೆರೆದಿರಲಶೋಕಸುಂದರಿ ಇತ್ತಲು ॥
ವನಿತೆ ರಂಭೆಯು ಸಹಿತ ನಹುಷನ ಪರಾಕ್ರಮವ ।
ಮನದಣಿಯೆ ನೋಡುವಾತುರದಿಂದ ಮರೆಯೊಳಿರ ।
ಲನಿಮಿಷಾರಿಯ ಸೈನ್ಯಕಿದಿರಾಗಿ ನಹುಷ ರಥವೇರಿದನು ಝೇಂಕರಿಸುತ॥ 318 ॥

॥ **ರಾಗ ಭೈರವಿ – ಏಕತಾಳ** ॥

ಖಳಸೇನೆಯು ಮುಂಬರಿದು । ಕೊಳು ।
ಗುಳಕೈತರೆ ಕಂಡರಿದು ॥
ಅಳುಕದೆ ಧುರಕಿದಿರಾಗಿ । ಶರ ।
ಮಳೆಗರೆದನು ಬಿರುಸಾಗಿ ॥ 319 ॥

ಹಲವು ನೊರಜುಗಳು ಬಂದು । ಗಿರಿ ।
ಯಲುಗಿಸಲಳವೇನಿಂದು ॥
ಹುಲು ರಕ್ಕಸಬಲವೆಷ್ಟು । ಬರ ।
ಲಳುಕುವನೇ ಶರಬಿಟ್ಟು ॥ 320 ॥

ಕೆಡಹುತ ಸೇನೆಯ ಭರದಿ । ಕರಿ ।
ಗಡರಿದ ಸಿಂಹದ ತೆರದಿ ॥
ಬಡಿದಟ್ಟಲು ಬಲಬೆದರಿ । ಕಂ ।
ಗೆಡುತೋಡಲು ತಲೆಗೆದರಿ ॥ 321 ॥

ಕಂಡು ಖಳಾಧಿಪನಿತ್ತ । ಉರಿ ।
ಗೆಂಡದ ಕಿಡಿಗಾರುತ್ತ ॥
ಕೊಂಡಸ್ತ್ರದ ಮಳೆಸುರಿಸಿ । ಬರೆ ।
ಕಂಡು ನಹುಷ ರಥ ಹರಿಸಿ ॥ 322 ॥

ಇದಿರಾಗುತ ಮುಂಕೊಂಡು । ಬರ ।
ಲದನೀಕ್ಷಿಸಿ ಖತಿಗೊಂಡು ॥
ಚದುರನೆ ನಿಲ್ಲೆಂದೆನುತ । ಖಳ ।
ನೊದರೆ ನಹುಷ ನಸುನಗುತ ॥ 323॥

॥ ರಾಗ ಭೈರವಿ- ಅಷ್ಟತಾಳ ॥

ಖಳರಥಮನೆ ಕೇಳೆಲೊ । ನಿಲ್ಲೆನುತೆನ್ನ ।
ಹಳಿಯದಿರಿದ ನೋಡೆಲೊ ॥
ಕೊಲಲೆಂದೇ ನಿನ್ನಿದಿರೊಳು ಬಂದು ನಿಂದಿಹೆ ।
ತೊಲಗದಿದಿರು ನಿಲ್ಲೆಲೊ ॥ 324 ॥

ತರಳ ನೀನೆನ್ನೊಳಿಂತು । ಯುದ್ಧವ ಮಾಡಿ ।
ಹರಣವಗೊಡದಿರಿಂತು ॥
ಅರಿತು ಪಿಂತಿರುಗಿದರುಳಿವೆಯಲ್ಲದೆ ಬಾಯ ।
ಬರಿಡಂಬವೇತಕಿಂತು । 325 ॥

ಪಿಂತಿರುಗಲು ಬಂದೆನೆ । ಪಿಂದಕೆ ಶಿಶು ।
ವೆಂತರಿಯದೆ ಎನ್ನನೆ ॥
ಅಂತಕಗೀಯಲೊಯ್ವುಹ ಖಳ ನಿನ್ನನ ।
ದೆಂತು ಕೊಲ್ಲದೆ ಪೋಗೆನೆ ॥ 326 ॥

ತರಳೆಯಾಗಿರುವಶೋಕ । ಸುಂದರಿ ನಿನ್ನ ।
ಹೊರತನ್ಯರೊಲಿಸಿ ಪೋಕ ॥
ತೆರಳೆಂದು ನಿಂದಿಸಲವಳ ಛಲವನಿಲಿ ।
ಪರೆ ನಿನ್ನ ಕೊಲಲೊಯ್ದೆನು ॥ 327 ॥

ದೇವಾಂಶಸಂಭೂತೆಯ । ನುಡಿಯು ತಪ್ಪ ।
ದಾವಕಾಲಕು ನಿಶ್ಚಯ ॥
ಈ ವಿಧವರಿಯದವಳನು ಪೀಡಿಸಿ ನಿನ್ನ ।
ಸಾವ ನೀನೇ ತಂದೆಯಾ ॥ 328 ॥

॥ ರಾಗ ಮಾರವಿ - ಏಕತಾಳ ॥

ಬಿಡುಬಿಡು ನಿನ್ನಯ ಬಡಿವಾರದ ನುಡಿ ।
ಹುಡುಗನೆ ಕೆಡಬೇಡ ॥
ಕಡುಗಲಿ ಎನ್ನಧಟಿಗೆ ನಿಲಲಂಜುವರ್ ।
ಬಿಡುಗಣ್ಣರು ನೋಡಾ ॥ 329 ॥

ಬಲ್ಲೆನು ಎನ್ನಿಂದಲ್ಲದೆ ಮರಣವ ।
ದಿಲ್ಲ ನಿನಗಿದೆಂದೆ ॥

ಘುಲ್ಲಶರಾರಿಯೊಳೆಲ್ಲವರಿತು ಬಳಿ ।
ಕೆಲ್ಲ ಸರಿದರ್ ಹಿಂದೆ ॥ 330 ॥

ಅರಿತೆನರಿತೆನದಕೋಸುಗ ನಿನ್ನಯ ।
ಹರಿಬಕೆ ಬಂದಿಹರೇ ॥
ಧುರದೊಳಗವರಿದಿರರಿಯುವೆ ನಿನ್ನಯ ।
ಶಿರವನು ನಿಜವಹರೆ ॥ 331 ॥

ದುಷ್ಟ ಖಳಾಧಮನೆನ್ನಯ ಶಿರವನು ।
ಕುಟ್ಟುವ ಛಲವಿರಲು ॥
ದಿಟ್ಟತನದಿ ಧುರಗೊಟ್ಟಿಹೆನೀಕ್ಷಿಪೆ ।
ನಷ್ಟ ಬಲಗಳಿರಲು ॥ 332 ॥

ಎಂದಾ ಭೂಮಿಪನಂದನನಸ್ತ್ರವ ।
ನಂದಸುರಗೆ ಬಿಡಲು ॥
ಕುಂದದೆ ಪ್ರತಿಶರದಿಂದ ಕಡಿದು ಶರ ।
ವೃಂದವೆಸೆಯುತಿರಲು ॥ 333 ॥

॥ **ಪಂಚಘಾತ – ಮಟ್ಟೆತಾಳ** ॥

ಧೀರನಹೆ ಛಲಾ । ಬಾರೊ ಮುಂದೆಲಾ ॥
ತೀರಿಸುವೆನೆನುತ್ತ ಶರವ ।
ತೂರಿದನು ಖಳ ॥ 334 ॥

ಕಡಿದ ಶರಗಳ । ನುಡಿದನೆಲೊ ಖಳ ॥
ಅಡಿಯ ಮುಂದಕಿಟ್ಟು ಹಿಂದೆ ।
ನಡೆಯೆ ನಾನೆಲಾ ॥ 335 ॥

ಎನುತ ಉಭಯರು । ಧನುವ ಕೊಂಡರು ॥
ಸೆಣಸುತಿರಲು ಸುರರು ನೋಡಿ ।
ಭ್ರಮೆಯಗೊಂಡರು ॥ 336 ॥

॥ **ವಾರ್ಧಕ** ॥

ಇನಿತು ಹಾಣಾಹಾಣಿಯುದ್ಧಮನ್ನೆಸಗುತಿರ ।
ಲನಿಮಿಷರು ವಿಸ್ಮಯಂಗೊಳುತಿರಲು ಫಣಿರಾಜ ।
ಫಣೆಯ ತಗ್ಗಿಸಿದನಿವರಾರ್ಭಟೆಗೆ ನಡನಡುಗಿ ಮೂರ್ಲೋಕ ತಲ್ಲಣಿಸಿತು ॥

ದನುಜನಸ್ತ್ರಗಳಿಂದಲುರಿಗೆದರಿ ನಹುಷ ಪೊಸ ।
ಕಣೆಯನವನಂಗಕೆಸೆಯಲ್ ದೈತ್ಯ ಮೂರ್ಛಿಸುತ ।
ಕ್ಷಣದೊಳೆಚ್ಚೆತ್ತುರ್ಜು ನರಪಾತ್ಮಜನನೀಕ್ಷಿಸುತ ಕಣುಗಳುರಿಗೆದರುತೆಂದ ॥ 337 ॥

॥ **ರಾಗ ಭೈರವಿ – ಏಕತಾಳ** ॥

ಫಡ ನರಪಾತ್ಮಜ ಕೇಳು । ಧೃತಿ ।
ಗೆಡದೆನ್ನನು ಮೂರ್ಛೆಯೊಳು ॥
ಕೆಡಹಿದೆನೆಂದೆನಬೇಡ । ಎ ।
ದ್ದೊಡನೈತಂದಿಹೆ ನೋಡಾ ॥ 338 ॥

ಎನುತಾರ್ಭಟಿಸುತ ಖಳನು । ಶರ ।
ವನು ಬಿಡುತವನ ರಥವನು ॥
ಘನಸಾರಥಿ ಪಕ್ಕೆಗಳ । ಹೊಡೆ ।
ದನು ಕಂಡಾಕ್ಷಣ ತರಳ ॥ 339 ॥

ಭಳಿರೆ ಪರಾಕ್ರಮಿ ವೀರ । ಧುರ ।
ದೊಳಗೆದುರಾಂತೆನು ತೋರಾ ॥
ಬಲುಹನೆನುತಕಿಡಿಗೆದರಿ । ಹೊಸ ।
ಹಿಳುಕನೆಸೆಯೆ ಖಳಬೆದರಿ ॥ 340 ॥

ರಕ್ಕಸನೇರಿದ ರಥವ । ಅದ ।
ರಿಕ್ಕೆಲದೊಳಗಿಹ ಹಯವ ॥
ಪಕ್ಕೆ ಸಹಿತ ಕೆಡಹಲ್ಕೆ । ಖಳ ।
ಬೆಕ್ಕಸಬೆರಗೊಳಿರಲ್ಕೆ ॥ 341 ॥

ಧರೆಯೊಳು ನಿಂದಾ ಖಳನು । ಶರ ।
ವರುಷಿಸಲದ ಕಂಡಿವನು ॥
ಭರದೊಳಗಾತನ ಧನುವ । ಕ ।
ತ್ತರಿಸಲು ತಿಳಿದದರನುವ ॥ 342 ॥

॥ **ರಾಗ ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ– ತ್ರಿವುಡೆತಾಳ** ॥

ಅಸಮವಿಕ್ರಮಿಯಹುದೊ ಧನುತುಂ ।
ಡಿಸಿದೆನೆಂದುಬ್ಬದಿರು ಕರದೊಳ ।
ಗಸಿಯ ಪಿಡಿದಿಹೆ ನಿಲ್ಲು ಪಿಂದಕೆ ।
ನುಸುಳಬೇಡ ॥ 343 ॥

ಎಂದು ಖಳ ಮುಂಬರಿಯೆ ನೃಪಸುತ ।
ನಂದು ಖಡ್ಗವ ಕತ್ತರಿಸೆ ಗದೆ ।
ಯಿಂದ ಮುಂದೊತ್ತಿರಲು ತೋಳ್ಗಳ ।
ನಂದು ಕಡಿದ ॥ 344 ॥

ಬಾಯ್ದೆರೆದು ನುಂಗುವೆನೆನುತ ಖಳ ।
ನೈದುತಿರೆ ಮಹದಿವ್ಯಶಕ್ತಿಯ ।
ನಾಯ್ದು ಬಿಡೆ ಶಿರ ಕತ್ತರಿಸಿ ನಭ ।
ಕೈದಿತೊಡನೆ ॥ 345 ॥

॥ **ಭಾಮಿನಿ** ॥

ದುರುಳರಕ್ಕಸನಳಿಯೆ ಕಂಡಾ ।
ಸುರರು ದುಂದುಭಿ ಮೊಳಗಿ ತರಳನ ।
ಶಿರಕೆ ಸುರಿದರು ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿಯನಿತ್ತ ರಕ್ಕಸನ ॥
ಹರಿಬಕೈದಿಹ ಖಳರು ಕಂಗೆ ।
ಟ್ಟೊರಲಿ ದಿಗ್ದೆಸೆಗೋಡುತಿರಲಾ ।
ತರಳೆಯಾದ ಅಶೋಕಸುಂದರಿ ನಲಿದಳೋಲಾಡಿ ॥ 346 ॥

॥ **ಕಂದಪದ್ಯ**॥

ಹರುಷಾಂಬುಧಿಯೊಳು ಮುಳುಗುತ ।
ತರಳೆಯು ಸಖಿ ಸಹ ಬಂದಾ ನಹುಷನ ಪದಕಂ ।
ಶಿರ ಮುಂಚಾಚುತ ನಾಚುತ ।
ಲೊರೆದಳ್ ತನ್ಮನದಿಚ್ಛೆಯ ಮುಂದಣ ಪರಿಯಂ ॥ 347 ॥

॥ **ರಾಗ ಸಾರಂಗ – ಅಷ್ಟತಾಳ** ॥

ಮನುಮಥೋಪಮಲಾಲಿಸು । ಪೇಳುವ ನುಡಿ ।
ಮನಸಿನೊಳಿದ ಗ್ರಹಿಸು ॥
ನಿನಗಾಗಿ ನಾನಿಷ್ಟು । ದಿನಪರಿಮಿತ ತಪ ।
ವನು ಗೈದೆ ದನುಜನ । ಹನನವಿಂದಾಯಿತು ॥ 348 ॥

ಇನ್ನಾದರೆನ್ನ ನೀನು । ಕೈಪಿಡಿದು ಮೋ ।
ಹನ್ನ ವೈವಾಹವನು ॥
ಸನ್ಮತದೊಳು ಗೈವು । ತೆನ್ನನುದ್ಧರಿಸೆನೆ ।
ಕನ್ಯಾಮಣಿ ಶಿರ । ವನ್ನೆಗಹುತಲೆಂದ ॥ 349 ॥

॥ **ರಾಗ ಸುರುಟಿ- ಏಕತಾಳ** ॥

ವನಜಾಂಬಕಿಕೇಳೆ । ಸಂಶಯ ।
ವನು ತಾಳದಿರಬಲೆ ॥
ನಿನಗಾಗಿಯೆ ಪುಟ್ಟಿಹೆಯಲ್ಲದೆ ತಪ ।
ವನು ಗೈದಿಹೆ ನೀನಿನಿತಿರೆ ಬಿಡುವೆನೆ ॥ 350 ॥

ತಾಳಿಕೊ ಸ್ವಲ್ಪದಲಿ । ವರಮುನಿ ।
ಪಾಲ ವಸಿಷ್ಠನಲಿ ॥
ಲೀಲೆಯೊಳೈದುತಲವರಾಶ್ರಮದಲಿ ।
ಬಾಲಕಿ ತವ ಕೈಪಿಡಿವೆನು ನಿಶ್ಚಯ ॥ 351 ॥

ತೆರಳುವಡೇಳೆನುತ । ರಥದೊಳ ।
ಗಿರಿಸಿ ರಂಭೆಸಹಿತ ॥
ವರಮುನಿಯಾಶ್ರಮಕ್ಕೈದಲು ಸುರರೆ ।
ಲ್ಲರು ಜಯಘೋಷದಿ ಬರುತಿರೆ ಜೊತೆಯೊಳು ॥ 352 ॥

॥ **ರಾಗ ಕೇದಾರಗೌಳ – ಅಷ್ಟತಾಳ** ॥

ಕಂಡು ಮುನಿಪ ತೋಷ । ಗೊಂಡಿವರನು ಇದಿರ್ ।
ಗೊಂಡತಿಹರುಷದಿಂದ ॥
ಹುಂಡನ ವಧೆಯಾಯ್ತೆ ಮೂರುಲೋಕದಿ ಕೀರ್ತಿ ।
ಗೊಂಡೆ ಭಳಿರೆ ಶಾಭಾಸ್ಸೈ ॥ 353 ॥

ಸುರರೆಲ್ಲ ನೆರೆದಿಹರಖಿಳಮೌನೀಂದ್ರರ ।
ಕರೆಸಿ ವೇದೋಕ್ತದಲಿ ॥
ಪರಿಣಯಗೈಸುವೆನೆನುತಲ್ಲರಿದಿರಿನೊಳ್ ।
ವಿರಚಿಸಿದನು ಲಗ್ನವ ॥ 354॥

ತರಳ ಕೇಳೈ ದಂಪತಿಗಳಿರ್ವರೊಂದಾಗಿ ।
ತೆರಳಿ ಮಾತಾಪಿತರ ॥
ಹರುಷಗೊಳಿಸಿ ಸುಖವಿರಿ ನೀವೆನುತ ಮುನಿ ।
ವರನಾಶೀರ್ವಾದಗೈದ ॥ 355॥

॥ **ವಾರ್ಧಕ**॥

ಮುನಿಪನಾಶೀರ್ವಾದಗೊಂಡು ಸತಿಸಹಿತಲಾ ।
ಜನಪಾತ್ಮಜಂ ಮಾತಳಿಯ ರಥದಿ ವೇಗದಿಂ ।

ಜನಕಜನನಿಯರೆಡೆಗೆ ಬರಲಿತ್ತ ನಿಜಸುತನ ನೆನೆವುತಿರಲನಿತರೊಳಗೆ ॥
ದಿನಪತೇಜದಿ ತನಯನೈತಪ್ಪ ವಾರ್ತೆಯಂ ।
ಮನುಜೇಶ ತಿಳಿದು ಪುರಶೃಂಗರಿಸಿ ವಿಭವದಿಂ ।
ತನುಜನಂ ಸತಿಸಹಿತಲಿದಿರಾಗಿ ಕರೆತಂದನರಮನೆಗೆ ಘನಘೋಷದಿ ॥356॥

॥ **ರಾಗ ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ – ತ್ರಿವುಡೆತಾಳ** ॥

ಕಂದನನು ಕರೆತಂದು ವೈಭವ ।
ದಿಂದ ಮನ್ನಿಸೆ ಮಾತೆಪಿತರಡಿ ।
ಗೊಂದಿಸುತ ನಡೆದಿರ್ದ ಕಥನವ ।
ನೊಂದುಬಿಡದೆ ॥ 357॥

ಪೇಳಲಚ್ಚರಿಗೊಳುತಲಾ ಮುನಿ ।
ಪಾಲ ದತ್ತಾತ್ರೇಯ ಪಿಂದಕೆ ।
ಪೇಳಿದುದು ಹುಸಿಯಹುದೆ ಕೀರ್ತಿವಿ ।
ಶಾಲನಾದೆ ॥ 358 ॥

ಎನುತಲತ್ಯಾನಂದಜಲಕಣು ।
ದಣಿಯಲೊಸರಲು ಸುತನನಪ್ಪುತ ।
ಜನನಿಜನಕರು ಸುಖದಿ ಬಾಳೆಂ ।
ದೆನುತ ಹರಸೆ ॥ 359 ॥

ಹೊಳೆವ ಮಂಟಪದೊಳಗೆ ದಂಪತಿ ।
ಗಳನು ಕುಳ್ಳಿರಿಸುತ್ತಲಾರತಿ ।
ಬೆಳಗಿ ಹರಸಿದರಂಗನೆಯರತಿ ।
ಗೆಲವಿನಿಂದ ॥ 360 ॥

ಅರಸನತ್ಯಾನಂದದಲಿ ನೆರೆ ।
ದಿರುವ ಜನಕುಚಿತಗಳನೀವುತ ।
ತರುಣಿ ರಂಭೆಯ ಮಾತಳಿಯನುಪ ।
ಚರಿಸಿ ಕಳುಹಿ ॥ 361 ॥

ಹರುಷದಿಂದಲಿ ನಹುಷ ಮತ್ತವ ।
ನರಸಿಯಾದ ಅಶೋಕಸುಂದರಿ ।
ವೆರಸಿ ಸೌಖ್ಯದೊಳಿರುವ ಶುಭಕರ ।
ಚರಿತೆಯಿದನು ॥ 362 ॥

ಧರಣಿಯೊಳು ಶಿರಿಪುರದ ಭೂವಿಬು ।
ಧರೊಳು ದೇವಪ್ಪಯ್ಯಶರ್ಮನ ।
ತರಳ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯ ಯಲಗೇ ।
ಶ್ವರನ ದಯದಿ ॥ 363 ॥

ಯಕ್ಷಗಾನದಿ ಬರೆದೆ ಕೃತಿಯನು ।
ಪೇಕ್ಷಿಸದೆ ಧರೆಯೊಳಗೆ ಮೆರೆಸಲ ।
ಪೇಕ್ಷಿಸಿದೆನು ಕಲಾಭಿಮಾನಾ ।
ಪೇಕ್ಷಿಗಳಿಗೆ ॥ 364 ॥

॥ **ಮಂಗಲಪದ** ॥

॥ **ರಾಗ ಮಧ್ಯಮಾವತಿ – ಝಂಪೆತಾಳ** ॥

ಮಂಗಲಂ ಮಾರಗರ್ವಾಪಹಾರಗೆ ಶಿವಗೆ ।
ಮಂಗಲಂ ಗೌರೀಶ ಭವನಾಶಗೆ ॥
ಮಂಗಲಂ ಭಜಕಜನಪಾಲ ಶಿರಮಾಲನಿಗೆ ।
ಮಂಗಲಂ ರಜತಾದ್ರಿವಾಸ ಭವಗೆ ॥
ಜಯಮಂಗಲಂ ಸದಾ ಶುಭಮಂಗಲಂ ॥ 365 ॥

ದುಷ್ಟಖಳನಾಶನಿಗೆ ಶಿಷ್ಟಜನಪೋಷನಿಗೆ ।
ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನೀವ ಮಹದೇವಗೆ ॥
ಕೆಟ್ಟರಕ್ಕಸರ ಶಿರ ಕುಟ್ಟಿ ಸುರಪಾದಿಗಳ ।
ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯೊಳಿರಿಸೀರ್ದ ಕರುಣಾಬ್ಧಿಗೆ ॥
ಜಯಮಂಗಲಂ ಸದಾ ಶುಭಮಂಗಲಂ ॥ 366 ॥

ದೋಷನಾಶನಿಗೆ ನಭಕೇಶನಿಗೆ ಪುರಹರಗೆ ।
ಮೂಷಿಕಧ್ವಜನ ಪಿತನಘನಾಶಗೆ ॥
ಈ ಶಿರಿಪುರದೊಳು ನೆರೆವಾಸವಾಗಿಹ ಭಕ್ತ ।
ಪೋಷಯಲಗೇಶ ಗಿರಿಜೇಶ ಶಿವಗೆ ॥
ಜಯಮಂಗಲಂ ಸದಾ ಶುಭಮಂಗಲಂ ॥ 367 ॥

॥ ಶ್ರೀರಸ್ತು ॥

ಅನುಬಂಧ :

ಫಣಿಗಿರಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ ಸಂರಕ್ಷಣೆಮಾಡಿ ಡಿಜಿಟಲೀಕರಣಗೊಳಿಸಿದ

ಶಿರೂರು ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಸಂಗ್ರಹದ ತಾಡವಾಲೆಗ್ರಂಥಗಳ ವಿವರ

1. ಉತ್ತರರಾಮಾಯಣ : ತಿರುಮಲೆ ವೈದ್ಯ ವಿರಚಿತ ಭಾಮಿನಿ ಷಟ್ಪದಿ ಕಾವ್ಯ
2. ಪ್ರಹ್ಲಾದ ಚರಿತ್ರೆ : ನರಹರಿ ಕವಿ ವಿರಚಿತ ಭಾಮಿನಿ ಷಟ್ಪದಿ ಕಾವ್ಯ
3. ತೊರವೆ ರಾಮಾಯಣ : ಕುಮಾರ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ವಿರಚಿತ
4. ಧ್ರುವಚರಿತ್ರೆ : ಹಟ್ಟಿಯಂಗಡಿ ರಾಮಭಟ್ಟ ವಿರಚಿತ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗ
5. ಕನ್ನಡ ಭಾಗವತ ದಶಮ ಸ್ಕಂದ : ಚಾಟು ವಿಠ್ಠಲನಾಥ ವಿರಚಿತ
6. ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತ-1 : ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ ಕವಿಯ ವಾರ್ಧಕ ಷಟ್ಪದಿ ಕಾವ್ಯ
7. ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತ-2 : ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ ಕವಿಯ ವಾರ್ಧಕ ಷಟ್ಪದಿ ಕಾವ್ಯ
8. ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಭಾರತ :ಭಾಮಿನಿ ಷಟ್ಪದಿ ಕಾವ್ಯ
9. ಶುಕಸಪ್ತತಿ : ಶರಜನಾಗ ಮಂತ್ರೀಶ ವಿರಚಿತ ಭಾಮಿನಿ ಷಟ್ಪದಿ ಕಾವ್ಯ
10. ಆದಿತ್ಯ ಪುರಾಣ : ರಾಮಚಂದ್ರ ಗುರುಶಿಷ್ಯ ವಿರಚಿತ ಭಾಮಿನಿ ಷಟ್ಪದಿ ಕಾವ್ಯ
11. ಮನಚರಿತ್ರೆ : ಮೂಲಿಕೆ ವೆಂಕಣ್ಣಕವಿ ವಿರಚಿತ ಯಕ್ಷಗಾನ
12. ಪಂಚವಟಿ ವಾಲಿಸುಗ್ರೀವರ ಕಾಳಗ: ಪಾರ್ತಿಸುಬ್ಬ ಕವಿ ವಿರಚಿತ ಯಕ್ಷಗಾನ
13. ರುಕ್ಮಿಣೀ ಕಲ್ಯಾಣ : ಕೆಳದಿಸುಬ್ಬ ವಿರಚಿತ ಯಕ್ಷಗಾನ

14. ಐರಾವತ : ಪಾರ್ತಿಸುಬ್ಬ ಕವಿ ವಿರಚಿತ ಯಕ್ಷಗಾನ

15. ಬಾಣಾಸುರ ಕಾಳಗ : ವಿಷ್ಣುವಾರಂಬಳ್ಳಿ ವಿರಚಿತ ಯಕ್ಷಗಾನ

16. ಪಾರಿಜಾತ : ಅಜಪುರ ಸುಬ್ಬ ವಿರಚಿತ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗ

17. ರಾಮಾಯಣದ ಸುಂದರಕಾಂಡ: ತಿಗಳಾರಿ ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿ

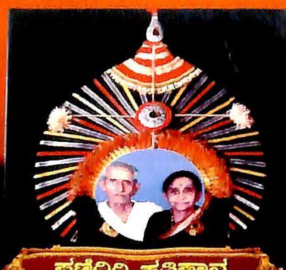
18. ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಗ್ರಂಥ : ತಿಗಳಾರಿ ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿ

ವಿ.ಸೂ: ಈ ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಂಥಗಳು ಡಿಜಿಟಲ್ ರೂಪದಲ್ಲಿ (ಪಿಡಿಎಫ್) ಲಭ್ಯವಿದ್ದು ಆಸಕ್ತರು ಉಮೇಶ ಶಿರೂರು ಇವರನ್ನು ದೂರವಾಣಿಯಲ್ಲಿ (9448353910) ಸಂಪರ್ಕಿಸಿ. ಇ.ಮೇಲ್ ಮೂಲಕ ಉಚಿತವಾಗಿ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಫಣಿಗಿರಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿರುವ ಹಲವು ಯಕ್ಷಗಾನ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಮತ್ತು ಹಳೆಯ ಪ್ರಸಂಗಗಳ ಮುದ್ರಿತ ಪ್ರತಿಗಳು ಕೂಡ ಪಿಡಿಎಫ್ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಉಚಿತವಾಗಿ ಸಿಗುತ್ತವೆ. ತಮ್ಮ ಬಳಿ ತಾಳೆಗರಿ ಗ್ರಂಥಗಳಿದ್ದರೆ ಅವುಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಡಿಜಿಟಲೀಕರಣಗೊಳಿಸುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ ಸಹಾಯ ಬೇಕಿದ್ದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಸಂಪರ್ಕಿಸಿ.

ಶಿರೂರು ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರು ಕನ್ನಡವಾಙ್ಮಯ ಸದಾ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಹಿರಿಯರು.ಡಾಶಿವರಾಮಕಾರಂತರ ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಂದ ತಮಗಾದ ಅನುಕೂಲವನ್ನು ಹಲವುಬಾರಿ ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ.ಯಕ್ಷಗಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಸ್ವಯಮಾಸಕ್ತಿಯಿಂದ ,ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೇ ಸಂಗ್ರಹ,ಬರಹ,ಶೋಧನೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡವರು.ಕಲಾವಿದರಾಗಿಯೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡವರು.ಯಕ್ಷಗಾನ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಇತರ ಹಲವು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅವಿರತವಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸಿ ಜನಾನುರಾಗಿಗಳಾಗಿದ್ದವರು.ಅವರು ಬರೆದಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳು ಇಂದು ಸಂಶೋಧಕರಿಗೆ ತುಂಬಾ ಮಹತ್ವವಾಗಿರುವುದು,ಅವರಲ್ಲಿದ್ದ ತಾಡವಾಲೆ ಗ್ರಂಥಗಳು ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಅಮೂಲ್ಯ ಕೊಡುಗೆಯಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಸ್ಮರಣೀಯ.ಅವರ ಪೂರ್ವಜರು ಶತಮಾನಗಳ ಹಿಂದೆ ನಮ್ಮೂರ ಸಮೀಪದವರು ಎಂದುಕೇಳಿ ತುಂಬಾ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟಿದ್ದೆ.

ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಯಕ್ಷಕವಿಯಾದ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರು ಯಕ್ಷಗಾನಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಪಯುಕ್ತವಾದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.ಈ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಬರೀ ಪ್ರಸಂಗಗಳಾಗಿರದೆ ಹಲವು ಬಗೆಯ ಸುಂದರ ಛಂದೋಬಂಧಗಳಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸುವ ಕಾವ್ಯಗಳು ಎಂದೇ ನಾನು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ.ಇಂತಹ ಕೃತಿ ಸಂಪದಗಳನ್ನು ಪ್ರಖ್ಯಾತ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಡಾ.ಕಬ್ಬಿನಾಲೆ ವಸಂತ ಭಾರಧ್ವಾಜರ ಸಂಪಾದಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ,ಕಲಾಲೋಕಕ್ಕೂ ಯಕ್ಷಲೋಕಕ್ಕೂ ಮಹತ್ವದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿರುವ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಸುಪುತ್ರ ಶ್ರೀ ಉಮೇಶ ಶಿರೂರು ಅವರನ್ನು ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕ ಅಭಿನಂದಿಸುತ್ತೇನೆ.ಅವರು ರಚಿಸಿದ ಇತರ ಕೃತಿಗಳು ,ಹೀಗೇ ಬೆಳಕು ಕಾಣುವಂತಾಗಲಿ ,ಅನುಪಲಬ್ಧ ಕೃತಿಗಳು ಉಪಲಬ್ಧವಾಗಲಿ.ಶಿರೂರು ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಬಹುಮುಖೀ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಸಾರಸ್ವತ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಪರಿಚಿತವಾಗಲಿ.

- ಶ್ರೀಧರ.ಡಿ.ಎಸ್ ಕಿನ್ನಿಗೋಳಿ
ಯಕ್ಷಗಾನ ವಿದ್ವಾಂಸರು



ಶಿರೂರು